

РОБЪРТ ХАЙНЛАЙН ДЕЦАТА НА МЕТУСЕЛА

Част 22 от „История на бъдещето“

Превод от английски: Росица Найденова, 1999

chitanka.info

ПЪРВА ЧАСТ

ПЪРВА ГЛАВА

— Мери Спърлинг, ще бъде глупаво, ако не се омъжиш за него!

Мери Спърлинг извади пасивите си и написа чек, преди да отговори.

— Разликата във възрастта е твърде голяма. Не бих могла да приема.

Тя подаде кредитния ваучер.

— Не бива да си играя с теб... Струва ми се, че понякога си доста докачлива!

— Глупости! Ти просто се опитваш да смениш темата. Вече приближаваш трийсетте... Само че не забравяй, няма вечно да си хубава.

Мери се усмихна.

— Нима си мислиш, че не знам?

— Борк Ванинг не е на повече от четиридесет и е изключителен гражданин. Трябва да се възползваш от шанса си.

— Възползвай се ти! А сега трябва да вървя, Вен!

— Довиждане! — отвърна Вен, после погледна намръщено към вратата, която се затвори след Мери Спърлинг. Изгаряше от любопитство да узнае защо Мери не искаше да се омъжи за такава изгодна партия като почитаемия Борк Ванинг. Почти толкова любопитна бе и да разбере защо и къде отиваше Мери, но обичаят всичко да се пази в тайна я възпря.

Всъщност, самата Мери Спърлинг не възнамеряваше да уведомява никого къде и защо отива. След като излезе от апартамента на приятелката си, тя се спусна по един тунел до приземния етаж, взе колата си от робопарка, подкара я нагоре по рампата и настрои контролните уреди в посока към северния бряг. Колата изчака за момент поради спиране на движението, след което безпроблемно се включи в скоростния поток и пое бързо на север. Мери се облегна назад да подремне.

Когато времето за автоматично насочване почти приключи, колата подаде звуков сигнал — трябваше да се въведат нови

инструкции. Мери се събуди, хвърли бърз поглед навън. Вдясно от нея езерото Мичиган представляваше матова ивица, по-тъмна и от спусналия се здрач. Тя поиска от кулата за контрол на трафика разрешение да навлезе в лентата за вътрешно движение. От кулата за контрол я локализираха и я насочиха, след което ѝ позволиха да възстанови ръчното управление. Мери зарови нервно в жабката.

Номерът на разрешителното, който контролът по движението автоматично сканира, докато излизаше от пътя, не бе номерът, с който колата ѝ бе регистрирана.

Така, без да е направлявана, тя измина няколко мили^[1] по един страничен път, после сви по някакъв тесен, мръсен участък, който се спускаше надолу към брега. Спря, угаси светлините, зачака и се заслуша в заобикалящите я шумове. На юг от нея, целият блеснал в светлини, се бе ширнал Чикаго. На няколкостотин ярда^[2] във вътрешността се долавяше глухото бучене на контролираното движение, но дори и тук не прозираше нищо друго, освен плахите звуци на пробудилите се за живот нощни твари. Тя бръкна в жабката, включи някакъв контакт. Контролното табло светна, разкривайки и други скали зад себе си. Набързо ги обходи с поглед, докато извърши настройките. Доволна от факта, че не я следяха радары и нищо близо до нея не се движеше, тя изгаси контролните уреди, затвори прозореца и отново включи мотора.

Автомобилът беше стандартен — високоскоростен Камден, последна дума на технологиите. Надигна се тихо, за няколко мига излезе над езерото, после се плъзна по него, спусна се във водата и потъна. Мери изчака, докато се отдалечи на четвърт миля от брега и след като слезе на 50 фута^[3] под водата, се обади на станцията за насочване.

— Чакаме отговор! — чу се глас. — Животът е кратък... но годините са дълги.

— Не и докато не настъпят лошите дни — отвърна Мери.

— Понякога се чудя, дали наистина е така! — отвърна гласът с охота — Добре, Мери. Проверих те! Всичко е наред!

— Томи? Ти ли си?

— Не. Аз съм Сесил Хедрик. Контролните ти уреди изключени ли са?

— Да. Поемай управлението.

Седемнадесет минути по-късно колата се движеше по повърхността на подземното езеро, заемащо по-голямата част на изкуствена пещера. Когато най-сетне я изведоха на брега, Мери излезе, поздрави охраната, след което продължи през тунел до голяма подземна зала, където се бяха настанили около 50–60 мъже и жени. Побъбри с тях, докато от един часовник не удари полунощ, после се качи на трибуната и се обърна с лице към присъстващите.

— Аз съм на 183 години! — заяви им тя. — Има ли измежду вас някой, който да е по-стар от мен?

Никой не се обади. Тя изчака достатъчно дълго, след което отново поде.

— Тогава, както е прието, обявявам събранието за открито. Искате ли да изберете председател?

Някой от публиката се прокашля дрезгаво, после се чу глас:

— Продължавай ти, Мери!

И тъй като други не се обадиха, тя наистина продължи.

— Много добре!

Изглежда бе безразлична към честта, която ѝ оказваха. Всъщност, отдавна бе свикнала. А и събралите се като че ли споделяха нейното непринудено отношение — атмосфера, която тя умееше да създава — без припряност, освободена от напрежението на съвременния живот.

— И така, събрали сме се, както обикновено — започна тя — за да обсъдим нашето всеобщо добруване, както и добруването на нашите братя и сестри. Има ли сред присъстващите представители на Фамилиите, които да носят съобщения от своите семейства? Или може би някой ще иска да говори от свое име?

Някакъв мъж привлече вниманието ѝ. Стана и заговори високо.

— Аз съм Айра Уидъръл и говоря от името на Фамилия Джонсън. Преди около два месеца пак се събирахме. Попечителите сигурно са имали причина. Ще ми се да я чуем.

Тя кимна с глава, обърна се към спретнат, дребен мъж на първата редица.

— Джъстин, ако обичаш, моля...

Спретнатият, дребен мъж се изправи и се поклони сковано. Изпод зле скроената му шотландска поличка се подаваха измършавели крака. Погледът и поведението му бяха като на отдавна застарял, сух и

закостенял държавен служител, но естествено черната коса и цветът на кожата му, от които лъхаше стабилност и здраве, свидетелстваха, че той бе в разцвета на силите си.

— Джъстин Фут — изрече той ясно. — Казвам се Джъстин Фут и говоря от името на попечителите. Изминаха цели единайсет години, откакто Фамилиите решиха да експериментират и да уведомят обществеността, че сред нея живеят хора, чиято продължителност на живот надхвърля много тази на обикновения човек. Но се оказа, че има и други, доказали научната правдоподобност на подобна перспектива, тоест хора, които живеят два пъти по-дълго, отколкото е нормално за човешките същества...

Макар че пред него нямаше записки, той сякаш четеше високо предварително подготвен доклад. Онова, което разказваше, бе известно на всички, но никой не го притесняваше. Той самият също не изглеждаше да е притеснен — аудиторията му не проявяваше и следа от трескавата нетърпеливост, така често срещана другаде. Тонът, с който продължи, бе равнодушен, уверен.

— Решавайки да променят дългогодишната политика на мълчание и прикриване на особения аспект, по който ние се различавахме от болшинството от човешката раса, Фамилиите бяха ръководени от няколко съображения. Най-напред трябва да се изтъкне причината за така приетата първоначална политика на укриване на фактите. Първото поколение, появило се от съюза, подпомогнат от Фондация Хауърд, бе родено през 1875 г. То не предизвика коментар, защото не бе забележително в нито едно отношение. Фондацията беше корпорация с отворен устав и идеална цел...

На 17.III.1874 г. Айра Джоунс, студент по медицина, седеше в адвокатската кантора на „Диймс, Уингейт, Олден и Диймс“ и разсеяно слушаше мъжа, правещ му необичайното предложение. Не издържа дълго, в крайна сметка прекъсна старшия сътрудник.

— Един момент... Ако правилно съм ви разбрал, вие се опитвате да ме наемете и да ме убедите да се ожения за една от тези жени?

Адвокатът изглеждаше шокиран.

— Моля ви, г-н Джонсън. Ни най-малко...

— Е, във всеки случай, със сигурност прозвуча точно така!

— Не, не, подобен договор би бил невалиден, насочен срещу общественото благоразумие. В качеството си на управители на тръст,

ние просто ви информираме, че ако се ожените за една от младите дами в този списък, то тогава ние ще имаме особено приятното задължение да осигурим всяко дете от този брак, естествено, в рамките на тук посочените размери. В противен случай няма да има никакъв обвързващ договор, нито пък каквото и да е предложение към вас — тоест, ние в никакъв случай не ви налагаме линия на поведение. Ние просто ви информираме за определени факти!

Айра Джоунс се намръщи, размърда краката си.

— Тогава, за какво, по дяволите, е всичкото това? Защо? Кому е необходимо?

— Такъв е бизнесът на Фондацията. Нека просто допуснем, че ние харесваме вашите деди!

— Нима сте обсъждали кандидатурата ми с тях?

Въпросът на Джонсън прозвуча остро, рязко. Той въобще не беше привързан към своите баби и дядовци. И четиримата се бяха оказали ужасни пинтии — ако бяха благоволили да се споминат на благоразумна възраст, то сега той нямаше да се тревожи за парите, необходими му, за да завърши колежа по медицина.

— Да, говорихме с тях, правилно предположихте... Но не за вас.

После адвокатът прекрати по-нататъшното обсъждане и доста грубичко младият Джонсън бе принуден да вземе със себе си списъка на неколцината млади жени, (до една непознати). Намерението му бе да го скъса веднага щом се озовеше вън от кантората. Ала вместо това, още същата нощ той написа седем чернови на седем листа, преди да намери най-подходящите думи, с които да сложи началото на края на своята връзка с приятелката си в родния град. После огледа написаното и остана доволен. Хубаво, че никога не ѝ беше поставял въпроса по същество — щеше да се окаже в дяволски неловко положение.

Когато се ожени, а съвпадението бе наистина любопитно, макар и не толкова забележително, съпругата му (както и той самият) имаше четирима живи, здрави и съвсем дейни баби и дядовци.

— Корпорация с отворен устав и идеална цел — продължаваше Фут — и нейната ясно заявена, ясно декларирана цел — да стимулира ражданията сред хора от здрави американски родове — беше в съзвучие с обичаите през този век. Чрез най-простия начин — да си

държиш устата затворена относно истинските домогвания на Фондацията — не беше и необходимо да се използват необичайните методи за прикриване на истината. Поне докъм края на световните войни, период, който понякога неточно наричаха „Лудите години“.

Избрани заглавия за периода април — юни 1969 година:

„БЕБЕ РАЗОРЯВА БАНКА!

Двегодишно, току-що проходило дете, е най-младият човек, спечелил ТВ джакпот от 1 000 000 долара. Белият дом изпраща поздрави по телефона!“

„СЪД РАЗПОРЕЖДА ПРОДАЖБАТА НА СГРАДАТА НА АМЕРИКАНСКИЯ КОНГРЕС!

Върховният съд в Колорадо разпорежи пълното право на задържане на държавна собственост при пенсиониране по старост.“

**„СЪБРАНИЕ НА МЛАДЕЖИ ОТ НЮ ЙОРК ПЛЕДИРА ЗА ПОВИШАВАНЕ НА
ВЪЗРАСТОВАТА ГРАНИЦА ЗА ПРАВО НА ГЛАС.“**

**„АМЕРИКАНСКАТА РАЖДАЕМОСТ — СВРЪХСЕКРЕТНА!“ — ИЗЯВЛЕНИЕ НА
МИНИСТЪРА НА ОТБРАНАТА.**

**„КОНГРЕСМЕНКА ОТ КАРОЛИНА ГРАБВА КОРОНАТА ЗА КРАСОТАТА И ЗАПОЧВА
ОБИКОЛКА, ЗА ДА ДОКАЖЕ КВАЛИФИКАЦИЯТА СИ!“**

„АЙОВА ВДИГА ВЪЗРАСТОВАТА ГРАНИЦА ЗА ГЛАСУВАНЕ НА 41.“

„БУНТОВЕ В ЛАГЕРА DES MOINES.“

„Модата да се яде пръст завладява Запада: енорийски свещеник от Чикаго яде сандвич с глина в амвона! «Назад към простите неща!» — съветва той тълпата.“

„Група средношколци от Лос Анджелис въстава срещу училищния борд: «По-високи заплати на даскалите, по-кратки часове, никакви домашни! Ще отстояваме и правото ние сами да си избираме учителите и треньорите!»“

„Ръстът на самоубийствата се покачва вече девета година. Комисията по атомна енергия отрича причината да е в разпръскване на радиоактивни частици!“

— Да-а-а, „Лудите години“... Попечителите по онова време бяха решили — и ние вярваме, съвсем правилно, — че всяко малцинство в онзи период на семантична дезориентация и масова истерия, вероятно се е превърнало в мишена за преследване. Законодателството явно е било дискриминиращо, имало е дори случаи на масово насилие! Още повече, че разклатеното финансово положение на страната и особено принудителната размяна на тръстови ценни книжа за правителствени гаранции заплашвали платежоспособността на тръста. Така били възприети две линии на действие: най-напред авоарите на (фондацията били превърнати в реално богатство и разпределени предимно между членове на Фамилиите, които трябвало да ги пазят като свои собствени

архиви; и второ — била пусната в ход така наречената операция „Маскарад“, приета като постоянна политика. Какво всъщност било направено: били открити средства за „стимулиране на смъртта“ на членове на Фамилиите, достигнали възраст, смущаваща обществото. Известна част от споменатите средства отишли за подsigуряването на „мъртвите“ с нова самоличност в друга част на страната... Мъдростта на по-късно възприетата политика, макар в началото за някои да била твърде досадна, изведнъж изкристализира по време на Междуцарствието на Пророците. В началото на управлението на първия пророк деветдесет и седем процента от членовете на Фамилиите били на възраст под петдесет години, което се е знаело от всички, било е обществено достояние. Внимателната публична регистрация, извършвана от тайната полиция на Пророците, затруднила промяната на обществената самоличност, въпреки че някои промени били осъществени с помощта на революционния заговор Кабал. Така идеалното съчетание от късмет и прозорливост спасили тайната ни от публично разкритие. И хубаво, че станало така — сега можем да сме сигурни, че тогава, по онова време нещата са щели много да загрубеят, особено за онези, които били реализирали някакви печалби и притежавали недосегаеми авоари, тоест пари, извън възможностите на Пророците да ги конфискуват...

Той млъкна, прокашля се, изглежда присъстващите.

— Фамилиите не взеха организирано участие в събитията, довели до втората Американска революция, но много техни членове се представиха достойно — организираха кликата и битката, предхождаща падането на Нови Йерусалим. Естествено, ние се възползвахме от последвалия период на дезорганизация. „Пооправихме“ възрастта на нашите роднини, които видимо бяха остарели. Би било кошунство, ако сега не изтъкна, че в това начинание бяхме подпомогнати от определени членове на Фамилиите, които, като истински членове на кликата, съвсем логично заемаха ключови постове в Преустройството. Много от участниците в срещата на Фамилиите през 2075 година — годината на споразумението, — поведоха спорове относно това дали не трябва да се разкрием, при положение че гражданската свобода вече беше възстановена. Мнозинството по онова време не даде съгласието си... вероятно поради възприетия от повечето навик да се крият и вечно да са

предпазливи. Но възраждането, подемот в културата през последвалите петдесет години, по-голямата взаимна търпимост и добрите обноси, семантично правилната ориентация на образованието, нарасналото уважение към обичая за всичко и навсякъде да се пази тайна, уважението към достойнството на индивида — всички тези неща ни накараха да повярваме, че най-после е настъпил мигът, когато вече ще е съвсем безопасно да се разкрием и да заемем полагащото ни се място като странно, но въпреки това уважавано малцинство в обществото.

Съществуваха ред причини да постъпим така. Все по-голям брой от нас считаха „Маскарада“ за социално нетърпим в едно ново и по-добро общество. Унищожаването на корените, търсенето на ново местоживее на всеки няколко години всяваше смут и объркване, а освен това мисълта, че трябва с лъжа да живееш в общество, където честността и почтените дела бяха обичайни за повечето, създаваше най-малкото неприятно усещане. Имаше и нещо друго: Фамилиите бяха научили много неща от направените изследвания в бионауките, при това неща, които щяха да са от голяма полза за бедните ни събратя, живеещи почтено, но кратко. А ние се нуждаехме от свобода, за да им помогнем.

Всичките тези и много други подобни причини подложихме на всеобщо обсъждане. Но възобновяването на традицията за положителна физическа идентификация направиха „Маскарада“ уязвим. При новосъздалата се ориентация всеки обикновен и миролюбив гражданин приема положителната идентификация при определени обстоятелства, въпреки че при други такива ревностно защитава правото си на лична тайна... Затова и не посмяхме да се възпротивим; това щеше да възбуди ненужно любопитство, а и би ни определило като съвсем ексцентрична група, изолирана от другите; следователно би унищожило общата цел на „Маскарада“.

Всъщност, наложи се да се подчиним наличната идентификация. До датата на срещата — през 2125, значи преди единайсет години, бе станало изключително трудно да подправяме нови идентичности: броят на онези от нас, навлезли в напреднала възраст, несъвместима с външния им вид, непрестанно нарастваше. Затова впоследствие решихме да експериментираме. Позволихме на доброволци от същата група, (а те бяха не повече от десет процента от общия брой на

Фамилиите), да се разкрият такива, каквито са, и да наблюдават последиците. В същото време всичко останало, свързано с организацията на Фамилиите, се пазеше в тайна. За съжаление обаче резултатите не оправдаха очакванията ни...

Джъстин Фут млъкна. Продължилата няколко минути тишина бе нарушена от среден на ръст мъж със здраво телосложение. Косата му бе леко посивяла — нещо необичайно за хора като него — а лицето му бе загоряло от многобройните странствания из Космоса. Мери Спърлинг го бе забелязала преди това и се чудеше кой може да е — оживеното му лице, волният му смях я бяха заинтригували. Но какво пък — всеки член можеше спокойно да присъства на заседанията на съвета на Фамилиите; тя тръсна глава, престана да се напруга.

Мъжът се прокашля.

— Продължавай, приятелю, кажи ни, каквото имаш да казваш!

Фут се обърна към председателстващия:

— Нашият старши психометрик може би желае да направи равностметка. Моите забележки бяха просто встъпителни.

— За Бога, приятелю! — възкликна непознатият с посивялата коса — Нима застанал тук, искаш да ни убедиш, че нещата, които разказа са ни били вече известни?

— Забележките ми бяха по същество... и името ми е Джъстин Фут, а не Приятел!

Беше време Мери Спърлинг да се намеси с твърд глас.

— Братко — обърна се тя към непознатия, — тъй като отправяш своето послание към Фамилиите, би ли назвал името си? Съжалявам, че се намесвам, но не те познавам.

— Съжалявам и аз, сестро. Казвам се Лазар Лонг, говоря от свое име.

Мери поклати глава.

— Все още не мога да се досетя.

— За сетен път съжалявам, но това е „маскарадно“ име, което възприех по време на първия Пророк... беше ми забавно. Иначе фамилното ми име е Смит... Уудроу Уилсън Смит.

— Уудроу Уилсън См... На колко години сте?

— Моля? Защо ме питате, сестро, не съм ги пресмятал наскоро. Сто..., не, двеста и тринайсет години. Да, точно така, няма грешка — вече съм на двеста и тринайсет.

Внезапно се възцари пълна тишина, в която Мери тихо изрече: — А вие не ме ли чухте, когато попитах дали тук има някой по-възрастен от мен?

— Да, но дяволите да го вземат, сестро, ти се справяше чудесно. Не съм присъствал на събрание на Фамилиите повече от век. И виждам, настъпили са някои промени.

— Тогава ще ви помоля вие да продължите оттук нататък.

И тя понечи да слезе от подиума.

— О, не, не исках това! — възпротиви се мъжът.

Ала Мери не му обърна внимание, намери си място сред публиката.

Той се огледа, сви рамене, после прие. Протегна крак към ъгъла на трибуната, след което на свой ред запита.

— Добре, така да бъде! Тогава да действаме по-бързо. Кой ще е следващият?

Ралф Шулц от семейство Шулц имаше вид по-скоро на banker, отколкото на психометрик. Не бе нито стеснителен, нито разсеян, говореше с равен и монотонен тон, налагащ авторитет.

— Аз бях един от групата, която предложи да се сложи край на „Маскарада“. Не бях прав. Вярвах, че повечето от нашите съграждани, възпитавани с модерни образователни методи, ще могат да оценят онова, което им се предлагаше, без допълнително емоционално безпокойство. Предугаждах обаче, че ще се намерят и някои неформални, на които нямаше да сме симпатични, които дори щяха да ни намразят. Предвидих, че повечето ще ни завидят. Така е — всеки, който се наслаждава на живота, би искал да живее дълго. Лошото бе, че не успях да предвидя каквито и да е по-сериозни проблеми. Съвременният начин на мислене премахна търканията между различните раси; сега всички онези, които все още живеят с расови предразсъдъци, се срамуват да го оповестят публично. Вярвах, че обществото ни е достатъчно толерантно, за да заживеем честно и в мир с обикновените хора. Но уви, не бях прав. Чернокожите мразеха и завиждаха на белите, тъй като те се възползваха от привилегии, забранени на негрите заради цвета на кожата им. Кое то бе напълно естествена и нормална реакция. Когато дискриминацията беше премахната, проблемът се реши от само себе си — тогава настъпи културната асимилация. Всъщност подобна тенденция се наблюдава у

хора с кратка продължителност на живот, които завиждат на други с по-дълга такава. Мислехме си, че подобна реакция няма да има широк отклик сред социалните слоеве, особено след като стане ясно, че дължим „специфичността“ си на нашите гени. Не на наши грешки или добродетели, а просто на късмет с родословието ни. Но си остана само едно добро намерение. Сега, преценявайки миналото, е лесно да се види, че правилното прилагане на математическия анализ по отношение на данните, би дало различен отговор, би насочило вниманието към погрешната аналогия. Аз не защитавам погрешната преценка, тук няма място за никаква защита. Бяхме заблудени от собствените си надежди. Какво всъщност се бе случило: показахме на всички наши събратя как за кратко изживяват най-голямата благодат, която е възможно човек да си представи... А след това им разкрихме жестоката истина — казахме им, че този дар никога не ще бъде техен. Това ги изправи пред неразрешима дилема. Отхвърлили невероятните факти, те отказаха да ни повярват. Завистта им сега се превръща в омраза, придружена от силно емоционално обвинение: че сме ги лишавали от правата им... при това нарочно, със злоба. Тази надигаща се омраза се превърна в потоп, а този потоп застрашава добруването и дори живота на всички наши събратя, които са се разкрили... Не знам дали си го представяте, но това е потенциална опасност и за всички останали. Много голяма и настояща, реална и зрима. Той седна внезапно.

Останалите възприеха казаното дотук спокойно, без да прибързват изводите, навик, придобит през годините. След малко се изправи една жена — делегат.

— Казвам се Ив Барстоу, ще говоря от името на семейство Купър. Ралф Шулц, аз съм на сто и деветнайсет години и ми се струва, че съм по-стара от теб. Не притежавам твоите познания по математика и психология на човешкото поведение, но познавам много хора. Човешките същества притежават вродена добрина, благородство и вежливост. Имат слабости, разбира се, но повечето от тях могат да бъдат добри и почтени, ако им се даде известен шанс. Затова сега не мога да повярвам, че те биха ме мразили и унищожили просто защото съм живяла или ще живея по-дълго от тях. Тогава? С какво ще продължиш? Признавам си една грешка — може би две?

Шулц я изгледа спокойно, пооправи шотландската си поличка.

— Права си, Ив. Аз също лесно бих могъл да съгреша отново. Но такъв е проблемът в психологията: една ужасно сложна наука, и с толкова много неизвестни, с взаимно преплетени връзки и отношения, че понякога и най-големите ни усилия изглеждат смешни и глупави на фона на бъдещите факти.

Той се изправи отново, обърна се с лице към останалите и отново заговори с авторитетен глас. Този път в тона му нямаше и следа от емоционалност.

— Сега аз няма да правя дългосрочна прогноза. Ще говоря с факти, а не с предположения и добри намерения. С подобни факти предвиждането е краткосрочното повече прилича на увереността, че яйцето ще се счупи, когато виждате, че вече пада към земята. Но Ив е права... за онова, което каза. Хората са добри и почтени... Такива са и в отношението си към другите. Ив не може да бъде застрашена от своите съседи и приятели, както и аз не бих могъл да бъда застрашен от моите. Но тя е застрашена от моите съседи и приятели — а аз — от нейните. Психологията на масите не е просто математически сбор от психологиите на отделните индивиди; това е и първостепенна теорема за социалната психодинамика. Което не е само мое мнение. Досега не е открито изключение. Всъщност, това е правилото за действие на масите, законът за истерията на тълпите, така добре познат и използван от военни, политически и религиозни лидери, от хора на рекламата, от пророци и пропагандатори, от агитатори — демагози, актьори, от главатари на банди. Преди много, много поколения това правило е било формулирано с математически символи. То действа. То е в сила и досега.

С моите колеги подозираме, че от няколко години насам започна да се заражда тенденция към масова истерия. Не направихме подозренията си достояние на съвета, защото не можехме да докажем нищо, защото онова, което тогава наблюдавахме, най-вероятно бе негодуванието на малцинството ексцентрични чудаци, които живеят дори и в най-здравото общество. Тенденцията бе тъй слаба в началото, че не бяхме сигурни дали въобще има нещо подобно, тъй като всички социални течения и прослойки се преплитаха с други социални течения и прослойки така, че заприличаха на чиния спагети. Дори по-лошо: изпълни се цяло едно абстрактно пространство с много измерения (десет, дванайсет едва ли ще са достатъчни), за да се опише

математически взаимодействия между силите в обществото. Затова не мога сега да наблягам прекалено върху сложността на проблема.

И така — зачакахме, започнахме да се тревожим. Опитвахме статистическо моделиране, с голямо внимание поставихме началото на статистическите универсалности.

Докато се уверим напълно в това, бе станало твърде късно. Социопсихологическите течения се зараждат и отмират с изключителна бързина, подчинени съответно на също така изключително сложен закон. Продължихме да се надяваме, че по-благоприятни фактори ще променят тенденцията — дейността на Нелсън в областта на симбиотиката, собственият ни принос в гериатрията, нарасналият обществен интерес към възможността да се емигрира на спътниците на Юпитер... Всяко по-значимо откритие, предлагащо по-дълъг живот и по-голяма надежда за хората с кратка продължителност на живота, щеше да сложи край на стаената омраза към нас.

Вместо това тлеещият огън изригна като вулкан и се превърна в необуздан пожар. Според приблизителната ни преценка за последните тридесет и седем дни мащабите на истерията са се увеличили двойно и продължават да нарастват. Нямам представа докъде ще се стигне и с каква скорост ще се развият събитията. Това е причината да свикаме това спешно събиране. Защото можем всеки момент да се сблъскаме с неприятности, с огромни неприятности.

Той седна тежко, имаше изморен вид.

Ив не подхвана нов спор с него, другите също. Ралф Шулц бе смятан не само за експерт в своята област. А и всеки от присъстващите сам бе станал свидетел на задълбочаващите се тенденции на истерията, която се зараждаше сред неговите близки, разкрили своята самоличност. Но докато приемането на проблема стана единодушно, мненията за това — как да се справят с него, бяха толкова, колкото и присъстващите.

Лазар изчака дискусията да продължи безцелно два часа преди да вдигне ръка.

— Така доникъде няма да стигнем — заяви той. — И както изглежда до вечерта можем да си говорим, без да постигнем какъвто и да е резултат. Нека погледнем общо върху нещата, като се спрем само върху най-важните точки. Ние можем — и той започна да отмята

възможностите, свивайки пръстите на ръката си — да бездействаме, да стоим и да наблюдаваме какво става. Можем да изоставим напълно „Маскарада“, да разкрием действителния си брой и да настояваме за правата си с политически средства. Можем да останем на повърхността, да използваме организацията и парите си, за да защитаваме вече разкритите ни братя и вероятно да ги върнем обратно към „Маскарада“. Можем да се разкрием и да поискаме място, където да сформираме колония и там да заживеем сами. Или да направим нещо друго. Предлагам ви да се разделите според тези четири основни гледни точки — да речем в ъглите на залата, като се започне от десния ъгъл в дъното по посока на часовниковата стрелка, — и нека всяка група изготви план, който след това да предаде на Фамилиите. А онези от вас, които не поддържат нито едно от четирите становища, могат да се съберат в средата на залата и да обобщят онова, което смятат, че е разумно да се направи. Сега, ако нямате възражения, ще обявя прекъсване на сесията до утре в полунощ. Какво ще кажете?

Никой не се обади. Опростената версия на парламентарна процедура на Лазар Лонг като че ги сепна — те бяха навикнали с дълги, мудни дискусии, докато ясно се разбере, че едно от становищата бе единодушно. Прибързаните действия бяха за тях някак си странни, малко шокиращи.

Но личността на този мъж бе властна, годините му те караха да го зачиташ — него и мнението му — а леко архаичният стил на изразяване увеличаваше още повече патриархалния му авторитет. Така че никой не се възпротиви.

— Добре, приема се — заяви Лазар и плесна отведнъж с ръце. — Затваряме църквата до утре вечер.

И той слезе от платформата. Мери Спърлинг отиде при него.

— Ще ми се да те опозная по-добре — каза му тя, гледайки го право в очите.

— Разбира се, сестро. Защо не?

— Ще оставаш ли за дискусията?

— Не.

— Би ли дошъл у дома с мен?

— С удоволствие. Нямам належаща работа другаде.

— Тогава ела.

Тя го поведе през тунела до подземното езеро, свързано с езерото Мичиган. При вида на псевдо-Камдена, той облещи очи, но не каза нищо, докато не се потопиха.

— Хубава кола имаш.

— Да.

— Сигурно притежава някои необичайни качества.

Тя се усмихна.

— Да. Между другото, взривява се напълно, ако някой дръзне да разгадае тайните ѝ.

— Така да е. Ти май си инженер-конструктор, Мери?

— Аз ли? За Бога, не! Поне не през последния век! А и вече не съм в крак с тези неща. Но чрез посредничеството на Фамилиите можеш да си поръчаш кола като тази, ако искаш. Говори с...

— Недей, нямам нужда от кола. Просто си падам по всякакви джунджурийки, които вършат това, за което са създадени и го правят тихо и ефикасно. Явно, някой здравата се е потрудил върху тази.

— Да.

Тя се бе заела с излизането на повърхността, проверяваше радарите, като се опитваше да стигне брега, без да привлича вниманието.

Когато пристигнаха в апартамента ѝ, тя сложи пред него тютюн и питие, след това отиде в стаята си. Набързо съблече дрехите, с които бе навън, и се премени в мека, широка роба, в която изглеждаше дори по-дребна и по-млада, отколкото преди. Миг след това беше при него. Той се изправи, запали цигара и за нея, спря, докато ѝ я подаваше и подсвирна галантно, но някак си неприлично.

Бегла усмивка пробяга по устните ѝ. Тя взе цигарата, седна в един широк стол, протягайки крака.

— Лазар, знаеш ли, че ми вдъхваш голямо доверие.

— Момиче, ти немаш ли огледало?

— Не, нямах това предвид — каза тя нетърпеливо — погледни по-напред себе си. Знаеш, че аз съм преминала нормалната продължителност на живот на нашия народ — в следващите десетина години очаквам да умра и съм се примирила с това. А ти седиш тук и си много, много години по-възрастен от мен. Изпълваш ме с надежда.

Той се изправи.

— Значи очакваш смъртта? За Бога, момиче, та ти ще живееш поне още цял век.

Тя направи нетърпелив жест. Ръката ѝ бе натежала от умора.

— Не се опитвай да ме развеселяваш. Знаеш, че външният вид няма нищо общо с това Лазар, аз просто не искам да умирам!

Лазар отвърна сериозно:

— Нямах никакво намерение да ти се подигравам, сестро. Ти просто нямаш вид на кандидат-труп.

Тя грациозно сви рамене.

— Въпрос на биотехника, а и на прагматизъм. Имам вид на жена на около трийсет.

— Или на по-малко, бих казал. Предполагам, че няма да избегна правосъдието. Чу, че не съм присъствал на събрание повече от век. Всъщност, през цялото това време бях преустановил всякаква връзка с Фамилиите.

— Наистина ли? И мога ли да попитам защо?

— Дълга и досадна история. С две думи — те просто ми доскучаха. Като делегат присъствах на годишните събрания. Само че те започнаха да стават безинтересни и праволинейни — поне така ми се струваше. Ето защо се оттеглих. В повечето случаи прекарвах периодите на безвластие на Венера. Върнах се за малко, след като бе подписано споразумението, но не мисля, че дори и тогава съм прекарвал повече от две години на Земята. Обичам да съм в движение.

Очите ѝ светнаха.

— Така ли? Разкажи ми! Никога не съм била в открития Космос. Само веднъж бях в Луна сити.

— Разбира се — съгласи се той, — някой път ще ти разкажа за всичко преживяно. Но бих искал да чуя нещо повече за твоя външен вид на момиче, ти наистина изглеждаш по-млада.

— Сигурно е така. Всъщност, разбира се, че е така. А по въпроса как е постигнато всичко, не мога да ти споделя много. Хормони, симбиотика, терапия на жлезите и малко психотерапия — това е. От значение е, че за членовете на Фамилиите застаряването се отлага и процесът на стареене спира, поне козметично.

Тя за момент се замисли.

— Веднъж те си помислиха, че са на път да открият тайната на безсмъртието, истинския извор на младостта. Но бе грешка. Просто

остаряването се забавя и съкращава с около деветдесет дена след първото ясно предупреждение — после настъпва смъртта, от престаряване.

Тя видимо потръпна.

— Повечето от нашите братовчеди така и не изчакват няколко седмици, за да се уверят в диагнозата. После е ясно: идва ред и на евтаназията.

— За Бога, какво говориш! Е, аз няма да постъпя по този начин. Когато Старецът дойде да ме вземе, ще трябва да ме влачи — и трябва да му е ясно, че ще ритам и ще вадя очи през целия път!

Тя разкри уста в усмивка.

— Доставя ми удоволствие да те слушам как говориш. Лазар, аз не бих разочаровала моя пазител по такъв начин — с някой по-млад от мен. Но твоят пример ме изпълва с кураж.

— Мери, ние ще надживеем повечето от тях, не се притеснявай. Апропо, за срещата довечера: не обърнах никакво внимание на новините, а и отскоро съм на Земята — знае ли приятелят Ралф Шулц за какво говори?

— Мисля, че трябва да знае. Дядо му беше разкошен човек, баща му също.

— Доколкото разбирам, ти познаваш Ралф.

— Съвсем бегло. Той е един от моите внуци.

— Забавно. Изглежда доста по-стар от тебе.

— Ралф установи, че му подхожда да изглежда на около четиридесет, това е всичко. Баща му бе 27-мото ми дете. Ралф сигурно е — чакай да пресметна — о, най-малко осемдесет или деветдесет години по-млад от мен. При това, той е по-възрастен от някои от моите деца.

— Доста работа си свършила покрай Фамилиите, Мери.

— Сигурно е така. Но и те доста са направили покрай мен. Харесваше ми да имам деца и съм получила доста облаги. Сега имам всичко, което човек би могъл да си пожелае.

Тя отново потрепери.

— Предполагам, че тъкмо заради това съм така уплашена — наслаждавам се на живота.

— Престани! Мислех си, че моят ценен пример и момчешка усмивка са те излекували от тази глупост.

— Е, помогнаха ми донякъде.

— Хм... виж какво, Мери, защо не се омъжиш отново? Ще народиш още няколко ревльовци. Така ще бъдеш твърде заета, за да се страхуваш.

— Какво? На моята възраст? Ти сериозно ли говориш, Лазар!

— Нищо й няма на възрастта ти. Ти си по-млада от мен. Тя се взря в него за миг.

— Лазар, да не би да ми предлагаш договор? Ако е така, бих искала да бъдеш по-ясен.

Устата му зина и той се задави.

— Хей, чакай малко! По-спокойно! Говорих съвсем общи неща... Аз, аз не съм домошар. Всеки път, когато се женех, на жена ми й омръзваше да ме гледа след няколко години съвместен живот. Искях да кажа, че ти си хубава жена и все някой мъж би трябвало...

Тя го прекъсна. Навеждайки се напред, сложи пръст върху устните му, като се усмихваше дяволито.

— Не исках да те плаша, братовчеде. Или всъщност, може би точно това целях — мъжете стават много смешни, когато си помислят, че всеки момент могат да попаднат в капана.

— Така е, съгласен съм — каза той мрачно.

— Забрави за това, скъпи. Да говорим за нещо друго! Според теб, на какъв план ще се спрат?

— На събирането довечера ли?

— Да.

— На никакъв, естествено. Донякъде няма да стигнат. Мери, комитетът е единствената позната форма на живот със сто стомаха и нито един мозък. Но сега някой, който има мозък в главата си, ще ги поизплаши да приемат неговия план. Само дето не знам какъв ще бъде той.

— Добре, ти какъв план за действие подкрепяш?

— Аз ли? Защо аз и защо да го подкрепям? Никакъв. Мери ако има нещо, на което се научих през последните няколко века, то е следното: тези неща са преходни, идват и отминават. Войни и депресии, пророци и събрания... всичкото отминава. Умението е да останеш жив, да оцелееш колкото се може по-дълго.

Тя кимна умислено.

— Може би наистина си прав.

— Разбира се, че съм прав. Нужни са около стотина години, за да осъзнаеш колко е хубав животът.

Той се изправи, протегна се.

— Но точно сега това подрастващо момче би поспало малко.

— Аз също.

Апартаментът на Мери бе на най-горния етаж, с изглед към небето. Когато се върна във фойето, тя спря вътрешното осветление и отвори капациите на тавана; двамата бяха седели под звездите, скривани от невидим покров синтетична материя. Когато Лазар надигна глава, за да се пораздвижи, очите му се спряха на любимото му съзвездие.

— Странно — отбеляза той — като че ли Орион е прибавил четвърта звезда в пояса си.

Тя погледна нагоре.

— Това трябва да е големият кораб, който подготвят за втората експедиция до Центавър. Можеш ли да разбереш дали се движи?

— Не мога да определя без инструменти.

— Така е — съгласи се тя. — Твърде благоразумно от тяхна страна бе да го построят в открития Космос, нали?

— Няма друг начин. Прекалено голям е, за да се сглоби на Земята. Мога ли да остана да спя тук, Мери, ако имаш свободна стая?

— Стаята ти е втората вдясно. Извикай ме, ако не можеш да намериш всичко, което ти е необходимо.

Тя повдигна лице и го целуна за лека нощ, едно бегло, бързо докосване.

— Лека нощ.

Лазар я последва, после влезе в стаята си.

На другия ден Мери Спърлинг се събуди както обикновено. Стана тихо, внимавайки да не събуди Лазар. Потопи се в освежителя, взе душ и си направи масаж, глътна един ободрител, за да компенсира краткия сън, после закуси набързо и малко (нали трябваше да поддържа елегантната си фигура), а след това се зае със съобщенията, които не си направи труда да прослуша предната вечер. Секретарят избълва няколко обаждания, които тя бързо забрави, след това разпозна гласа на Борк Ванинг.

— Здравей, Мери — избоботи апаратът. — Мери, обажда се Борк. Сега е девет вечерта. Ще намина да те взема утре сутринта в десет. Ще поплуваме малко в езерото и ще обядваме някъде. Считам това за уговорена среща, освен ако не се обадиш да ме предупредиш. Довиждане, скъпа! Доскоро.

— Доскоро — отекна като ехо тя автоматично.

„Дяволите да го вземат! Ама този човек не знаеше ли какво е това отказ? Мери Спърлинг, внимавай, подхлъзваш се по стръмния склон! Той е четири пъти по-млад от теб и въпреки това не можеш да се справиш с него. Обади му се и му остави съобщение, че... Не, твърде късно е! О, Боже, та той ще пристигне всеки момент! По дяволите!“

[1] миля — англ. мярка за дължина равна на 1609 м — б.р. ↑

[2] ярд — англ. мярка за дължина равна на 0,91 м — б.р. ↑

[3] фут — англ. мярка за дължина равна на 30,5 см — б.р. ↑

ВТОРА ГЛАВА

Когато Лазар си лягаше, съблече шотландската си поличка и я захвърли към гардероба, където тя се закрепил, опънал я и я окачил хубаво.

— Добро попадение — отбелязал той, след това свел поглед към косматите си крака и се усмихнал кисело. Шотландската поличка бе скрила една бомба, прикрепена с каишка към едното му бедро, и нож към другото. Той беше запознат със сегашната традиция да не се носи лично оръжие, но без него се чувствал гол. Подобни обичаи били глупави и без това, но по принцип, каквото и да бе — нямало „опасно оръжие“, имало само „опасни хора“.

Когато излезе от освежителя, преди да си легне, той поставил въоръжението си на място, където можело да го достигне.

В съня си изведнъж го грабнал в едната и другата си ръка, след това си спомнил къде се намира отпуснал се и се огледал, за да разбере какво го бе накарало така да подскочи.

През отдушника долитали тихи гласове. Лоша звукоизолация, решил той, сигурно Мери забавлявала посетители — ситуация, в която той не бивало да се излежава. Станал, поосвежил се, привързал най-добрите си приятели обратно към бедрата и тръгнал да търси своята домакиня.

Когато вратата на фойето се отворила безшумно пред него, звукът от гласовете станал висок и много интересен. Фойето било Г-образно и той останал незабелязан. Отдръпнал се и се заслушал без угризение. Подслушването било спасявало кожата му в няколко ситуации, то не го притеснявало — напротив — забавлявало го.

Някакъв мъж казвал:

— Мери, ти си напълно безразсъдна. Знаеш, че ме харесваш, признаваш, че евентуален брак с мен би бил предимство за теб. И така, защо не искаш?

— Казах ти, Борк. Разлика във възрастта.

— Това е глупаво. Какво очакваш? Юношески романс? О, признавам, че не съм млад като теб..., но на жената ѝ е нужен по-

възрастен мъж, когото да уважава и който да я поддържа. Аз не съм прекалено стар за теб, аз съм тъкмо в разцвета на силите си.

Лазар реши, че тя вече познава достатъчно добре този мъж, за да не го харесва. Този ядосан тон...

Мери не отвърна. Мъжът продължи:

— Както и да е, имам една изненада за теб по този въпрос. Бих искал да ти го кажа сега, но... е, това е „държавна тайна“.

— Тогава не ми казвай. Това в никакъв случай не може да промени решението ми, Борк.

— О, Може. Ммм... ще ти кажа — знам, че човек може да ти има доверие.

— Слушай Борк, не бива да си мислиш, че...

— Няма значение, така или иначе след няколко дена това ще бъде публично достояние, Мери... аз никога няма да остареея!

— Какво имаш предвид?

Лазар изведнъж стана подозрителен.

— Това, което казах, Мери. Открита е тайната на вечната младост!

— Какво? Кой? Как? Кога?

— О, сега се интересуващ, а? Е, няма да те карам да чакаш. Познаваш тези стари Джонита, които се наричат семейства Хауърд, нали?

— Да..., чувала съм за тях, разбира се. Но какво от това? Те са измамници.

— Ни най-малко. Аз знам. Администрацията без много шум проучваше техните претенции. Някои от тях, без съмнение са по-възрастни от 100 години — и все още младеят!

— Това е трудно за вярване.

— Въпреки това е вярно.

— Добре... как го постигат?

— А, това е проблемът. Според тях това е просто въпрос на наследственост и те живеят дълго, защото произлизат от дълголетни родове. Но това е нелепо, несъвместимо с установените факти от научна гледна точка. Администрацията провери най-внимателно и отговорът е ясен: те притежават тайната на младостта.

— Не можеш да бъдеш сигурен в това.

— О, хайде, Мери, ти си мило момиче, но поставяш под въпрос експертното мнение на най-добрите умове в света. Няма значение. А ето и това, което е поверително. Ние все още нямаме тяхната тайна, но в скоро време и това ще стане. Без ни най-малко вълнение или публичност те ще бъдат извикани и разпитани. Тогава ще разберем тайната и ти и аз никога не ще остареем. Какво мислиш за това? А?

Мери отговори много бавно, едва доловимо.

— Би било хубаво, ако всеки можеше да живее дълго.

— Хм? Да, така мисля, но във всеки случай ти и аз ще получим лечението, каквото и да е то. Помисли за нас, скъпа. Година след година щастлив, вечно млад брак. Не по-малко от век. Може би дори...

— Чакай малко, Борк! Тази „тайна“ няма да е за всеки?

— Е, това е въпрос на висша политика. Натискът от страна на населението е доста труден проблем дори и в този момент. На практика може би ще е необходимо да се ограничи само до висшия персонал и техните съпруги. Но не вълнувай красивата си главичка с това — ти и аз ще го получим.

— Искаш да кажеш, че аз ще го получа, ако се омъжа за теб?

— Ммм... това е грубо казано, Мери. Бих направил всичко на света за теб, защото те обичам. Но това щеше да е извънредно лесно, ако ти беше моя жена. И така, кажи, че ще се омъжиш за мен.

— Нека оставим това за момент. Как смяташ да измъкнеш тази „тайна“ от тях?

Лазар почти долови мъдрото й кимване.

— О, те ще проговорят.

— Да не искаш да кажеш, че ще ги изпратиш в изолация, ако не го направят?

— Изолация? Хм! Ти изобщо не разбираш ситуацията, Мери. Това не е маловажен социален проблем. Това е предателство спрямо цялата човешка раса. Ще използваме някои средства! Средства, които са използвали Пророците, в случай че не сътрудничат доброволно.

— Наистина ли? Но защо? Това противоречи на Споразумението!

— Проклето да бъде това Споразумение! Това е въпрос на живот и смърт. Да не мислиш, че ще позволим някакво парче хартия да се изпречи на пътя ни. Не можеш да си губиш времето с дребни закони във фундаменталните принципи, според които живеят хората — нещо,

за което те биха се борили до смърт. А това е точно такова нещо. Тези... тези завистници и мошеници се опитват да ни лишат от самия живот. Мислиш ли, че ще правим реверанс на „обичая“ в неотложна ситуация като тази?

Мери отговори с тих и разтревожен глас:

— Наистина ли мислиш, че Съветът ще наруши Споразумението?

— Дали мисля така? Съветът за действие бе регистриран снощи. Ние упълномощихме управителя да използва „пълен опортюнизм“.

Лазар наостри слух през проточилата се тишина. Най-после Мери проговори:

— Борк...

— Да, скъпа моя.

— Трябва да направиш нещо. Трябва да предотвратиш това.

— Да го предотвратя? Не знаеш какво говориш. Не бих могъл, а и да можех, нямаше да го направя.

— Но трябва! Трябва да убедиш Съвета! Те правят грешка, съдбова грешка. Нищо не може да се получи чрез насилие над тези бедни хора. Няма тайна!

— Какво? Започваш да се вълнуваш, мила. Съставяш си мнение срещу едни от най-добрите и най-умни мъже на планетата. Повярвай ми, ние знаем какво вършим. Грубите методи не ни харесват повече, отколкото на теб, но това е за общото благоденствие. Виж, съжалявам, че изобщо ти казах. Съвсем естествено е да реагираш така. Ти си чувствителна, нежна, с добро сърце и аз те обичам заради това. Защо не се омъжиш за мен и не престанеш да се тревожиш от въпроси на обществената политика?

— Да се омъжа за теб? Никога!

— О, Мери, ти си разстроена. Посочи ми поне един основателен довод против!

— Ще ти кажа защо. Защото аз съм една от тези, които искате да преследвате!

Последва още една пауза.

— Мери..., ти не си добре.

— Не съм добре, така ли? Аз съм напълно добре за човек на моята възраст. Чуй ме, глупако. Имам внуци два пъти по-големи от теб. Бях тук, когато първият Пророк прегази страната. Бях тук, когато

Хариман изстреля първата ракета до Луната. Ти дори не си бил още ревльо. Твоите баби и дядовци дори не са се познавали, когато аз бях зряла омъжена жена. И ти стоиш тук и нагло предлагаш да командваш, дори да измъчваш мен и тези като мен. Да се омъжа за теб? По-скоро бих се омъжила за някой от моите собствени внуци!

Лазар премести своя товар и плъзна дясната си ръка под цепката на шотландската поличка, защото очакваше внезапна неприятност. „Можеш ли да разчиташ на жена“, помисли си той в неподходящия момент и зачака.

Борк отговори хладно. Тонът на опитния авторитет замени този на угасналата страст.

— Спокойно, Мери. Седни. Аз ще се грижа за теб. Първо, искам да вземеш успокоително. След това ще доведе най-добрия психотерапевт в града, в цялата страна. Ще се справиш.

— Пази си ръцете от мен!

— Сега, Мери...

Лазар влезе в стаята и насочи бластера си към Ванинг.

— Тази маймуна май ти създава проблеми, сестро?

Ванинг извърна глава.

— Кой сте вие? — попита той раздразнено. — Какво правите тук?

Лазар все още говореше на Мери.

— Само кажи една дума и ще го нарежа на парченца достатъчно малки, за да бъдат открити.

— Не, Лазар — отговори тя с глас, който вече контролираше. Все пак ти благодаря. Моля те, прибери пистолета си. Не бих искала да се случи нещо такова.

— Добре.

Лазар постави пистолета в кобура, но остави ръката си върху дръжката.

— Кой сте вие? — повтори Ванинг. Какво означава това нахлуване?

— Тъкмо щях да ви питам същото, приятелю — меко каза Лазар — но повече няма да се занимаваме с това. И аз съм един от онези стари Джонита, които търсите... като Мери.

Ванинг го погледна с интерес.

— Чудя се — каза той и отново погледна Мери. — Това не може да бъде, това е абсурдно. И все пак..., няма да навреди да се проучи вашата история. Във всеки случай имам доста неща срещу вас. Никога не съм виждал по-красноречив случай на антисоциален атавизъм. — Той се насочи към видеофона.

— По-добре стой настрана от този телефон, приятел — каза бързо Лазар, след което добави към Мери:

— Няма да докосвам пистолета си, сестро. Ще използвам ножа.

Ванинг спря.

— Много добре — рече той с раздразнение — прибери този вибронож. Няма да се обаждам оттук.

— Погледни го отново. Това не е вибронож, това е мръсна стомана.

Ванинг се обърна към Мери Спърлинг:

— Тръгвам си. Ако си разумна, ще дойдеш с мен.

Тя поклати глава. Той се ядоса, сви рамене и се обърна с лице към Лазар Лонг:

— Що се отнася до теб, сър, първобитните ти обноси ти докараха сериозни неприятности. В най-скоро време ще бъдеш арестуван.

Лазар погледна към капациите на тавана.

— Напомняш ми за един човек, собственик на заведение във Venusburg, който искаше да ме арестува.

— Е, и?

— Надживях го с доста години.

Ванинг отвори уста, за да отговори, след това се обърна рязко и излезе тъй бързо, че външната врата едва не докосна върха на носа му. Когато тя се затвори, Лазар рече замислено:

— Това е най-твърдият мъж, с когото съм спорил през последните години. Готов съм да се обзаложа, че никога не е използвал нестерилизирана лъжица в живота си.

Мери се сепна, след това започна да се смее Той се обърна към нея:

— Радвам се да те видя развеселена, Мери. Помислих си, че си разстроена.

— Бях. Не знаех, че подслушваш. Бях принудена да импровизирам.

— Провалих ли нещо?

— Не. Радвам се, че влезе. Благодаря. Но сега ще трябва да побързаме.

— Предполагам. Мисля, че той беше сериозен. Скоро ще започне да ме търси някой представител на правосъдието. Теб също, вероятно.

— Точно това имах предвид. Хайде да се махаме оттук.

Мери бе готова да тръгне на минутата, но когато излязоха в коридора, те се натъкнаха на мъж, чиято значка и комплект спринцовки го определяха като представител на правосъдието.

— Здравейте — каза той. — Търся един гражданин, придружаващ гражданката Мери Спърлинг. Бихте ли ме упътили?

— Разбира се — съгласи се Лазар. Тя живее ей там долу.

Той посочи отдалечения край на коридора. Когато служителят на реда погледна в тази посока, Лазар го удари внимателно по тила, малко вляво с дръжката на бластера си и го хвана, докато се свличаше на пода.

Мери помогна на Лазар да пренесат тромавото тяло в нейния апартамент. Лазар коленичи над полицаия, претърси комплекта му със спринцовки, взе една, която бе пълна, и му я удари.

— Ето — каза той — това ще го приспи за няколко часа.

След това погледна замислено към комплекта и го откачи от колана на полицаия.

— Това може отново да ни потрябва. Във всеки случай няма да ни навреди, ако го вземем.

После му хрумна да снее значката и я постави в торбата си.

За втори път те излязоха от апартамента и се спуснаха до нивото на паркинга. Докато се движеха към рампата, Лазар забеляза, че Мери бе нагласила комбинацията за северния бряг.

— Къде отиваме? — попита той.

— В седалището на Фамилиите. Няма друго място, където да не ни проверяват. Но докато се стъмни, ще трябва да се скрием някъде в покрайнините.

След като колата бе насочена на север, Мери се извини и подремна известно време. Лазар наблюдаваше пейзажа в продължение на няколко минути, след това и той заспа.

Бяха събудени от звъна на алармата за спешни случаи и от забавящия се ход на колата. Мери се протегна и изключи сирената.

„Всички коли минават на вътрешен контрол — монотонно произнесе глас. — Продължете на скорост 20 до най-близката кула за контрол на движението за проверка. Всички коли минават на вътрешен контрол. Продължете...”

Тя изключи и него.

— Е, това е — бодро каза Лазар. — Някакви идеи?

Мери не отговори. Тя надникна навън и огледа околността. Стоманената ограда, която отделяше лентата за високи скорости, по която се движеха, от неконтролираната лента за вътрешно движение, бе на около петдесет ярда вдясно от тях. Но поне на миля напред в оградата нямаше рампа за смяна на лентите, а там, където имаше, разбира се, щяха да бъдат контролните кули, където, както им бе наредено, трябваше да бъдат проверени. Тя отново запали двигателя на колата, като я управляваше ръчно и се запромъква през спрялото или забавено движение, докато набираше скорост. Приближаваха бариерата и Лазар почувства, че потъва между възглавниците. Колата се надигна, минавайки на няколко инча от нея и Мери я приземи на другия край.

Някаква кола приближаваше откъм север и те се движеха в нейната лента. Тя пъплеше с не повече от деветдесет, но шофьорът бе изненадан — нямаше причина, поради която да очаква друга кола да изскочи от нищото срещу него на празен път. Мери бе принудена да се шмугне вляво, после вдясно и отново вляво. Колата се завъртя и изправи на задните си гуми. Мери с мъка я овладя и това бе придружено с пронизителен шум от търкане със стъкло, когато колата потегли.

Лазар отпусна мускулите на челюстта си и въздъхна с облекчение.

— Надявам се, че няма да се налага да правим това отново.

Мери го погледна с усмивка:

— Нима жените зад волана те изнервят?

— О, не, не, в никакъв случай! Просто бих искал да ме предупреждаваш, когато ще става нещо такова.

— Аз самата не знаех — призна тя, след което продължи притеснено — Не знам какво да правим сега. Мислех, че ще поседим тихо извън града, докато се стъмни, но трябваше да разкрия картите

си, когато преминах през тази ограда. В този момент някой вече докладва на кулата. Ммм...

— Защо да чакаме до тъмно? — попита той. — Защо просто не поемем към езерото с твоята кола-чудо и не я оставим да ни откара у дома?

— Не искам — троснато каза тя. — Вече привлякох прекалено голямо внимание. Един тримобил, имитация на сухопътен автомобил е удобен, но... е, ако някой ни види да се потапяме под водата и полицаите чуят, ще отгатнат кои сме. След това ще започнат да търсят с всичко — от сеизмографи до хидролокатори — и Бог знае какво още.

— Но Седалището не е ли защитено?

— Разбира се. Но те могат да открият всичко с определена големина — ако знаят какво търсят и не спират да го търсят.

— Права си, разбира се! — Лазар с неохота се съгласи. — Добре, със сигурност не искаме да заведем някои любопитни полицаи до Седалището на Фамилиите. Мери, мисля, че трябва да потопим колата ти и да изчезваме — каза той намръщено. — Където и да е, само не към Седалището.

— Не, трябва да отидем там — отговори тя остро.

— Защо? Ако преследваш лисица...

— Замълчи за малко! Искам да опитам нещо.

Лазар млъкна. Мери шофираше с една ръка, докато с другата ровеше в жабката.

— Отговори — каза някакъв глас.

— Животът е кратък... — отговори Мери. Те довършиха изречението.

— Чуй — продължи Мери забързано — в беда съм, виж къде съм.

— Добре.

— Има ли подводница в езерото?

— Да.

— Добре! Започни да ме следиш и я насочи автоматично. — Тя набързо обясни подробностите за това, което искаше, като се спря веднъж, за да попита Лазар дали може да плува.

— Това е всичко — най-накрая каза тя — но действай! Времето ни е малко.

— Чакай, Мери — възпротиви се гласът. Знаеш, че не мога да изведа подводница на повърхността през деня, още повече в тих и спокоен ден. Твърде лесно е да...

— Ще го направиш ли, или не!

Намеси се трети глас:

— Аз слушах. Мери, Айра Барстоу е. Ще те извадим.

— Но — възропта първият глас.

— Млъкни, Томи. Просто си гледай инжекторите и ме насочи. Доскоро, Мери.

— Добре, Айра!

Докато говореше със Седалището, Мери бе свила от лентата за вътрешно движение към непавирания път, по който бе пътувала предната нощ, без да забавя и явно без да гледа. Лазар стисна зъби и се хвана здраво. Те минаха покрай един очукан знак, на който пишеше „Замърсен район, продължавате на ваша отговорност“ и на който бе изрисуван обичайният розов трилистник. Лазар го погледна и сви рамене — той не можеше да проумее как в този момент опасността, която го грозеше, можеше да нарасне с един-два неутрона.

Мери спря шумно колата в малка горичка от недорасли дървета близо до изоставения път. Под тях, отвъд една ниска скала, се простираше езерото. Разкопча предпазния си колан, запали цигара и се отпусна.

— Сега ще чакаме. Ще им е необходим поне 1/2 час, за да ни открият, независимо от това колко трудно... Айра.

— Лазар, мислиш ли, че някой ни е видял да свиваме тук?

— Да си призная, Мери, бях твърде зает, за да гледам.

— Е..., почти никой не идва тук, с изключение на няколко безразсъдни момчета (и момичета — си помисли Лазар). След това продължи на висок глас:

— Забелязах гореща следа ей там, назад.

— Това ли? О, нищо, за което да се тревожиш, освен ако не си решил да си построиш къща тук. Ние сме тези, които са горещи. Ако не трябваше да стоим близо до предавателния механизъм, щяхме...

Свързочникът се обади:

— Добре, Мери. Точно пред вас.

Тя се сепна.

— Айра?

— Говори Айра, но аз все още съм в Седалището. Пийт Харди беше на разположение в укритието за подводници „Евънстън“, така че ние го насочихме към вас. По-бързо.

— Добре, благодаря! Тя тъкмо се обръщаше към Лазар, за да му каже нещо, когато той докосна ръката ѝ.

— Погледни зад нас.

Един хеликоптер се приземяваше на по-малко от 100 ярда от тях. Трима мъже изскочиха от него. Те бяха облечени като представители на правосъдието.

Мери рязко отвори вратата на колата и изхвърли дрехите си с едно движение. Обърна се и извика „Хайде!“, докато пхаше ръка и откачаше една шайба от таблото с уредите. Тя побягна.

Лазар разкопча колана на шотландската си поличка и я съблече, бягайки след нея към скалата. Тя се спусна, като че танцуваше, той я следваше малко по-предпазливо, като ругаеше по-острите камъни. Взривната вълна ги разтърси, когато колата експлодира, но скалата ги предпази.

Потопиха се във водата заедно, но отворът в малката подводница бе достатъчно голям само за един човек. Затова Лазар провери първо Мери и се опита да я удари леко. Когато тя се възпротиви, той разбра, че това няма да има ефект под водата. Стори му се, че употребява безкрайно време, чудейки се дали може да диша във вода. „Какво е това, което имат рибите, а аз нямам?“ — си мислеше си той, когато другата ключалка се раздвижи и той можа да влезе.

Изминаха единайсет секунди, докато изпразниха водата от ключалката, и той имаше възможност да провери каква вреда, ако имаше такава изобщо, бе нанесла водата на бластера му.

Мери говореше настоятелно с капитана:

— Слушай, Пийт, отзад има трима полицаи с хеликоптер. Колата ми се взриви под носовете им точно когато влязохме във водата. Но ако те не са мъртви или ранени, ще се намери едно умно момче, което ще се досети, че единственият изход за нас е под водата. Трябва да се махнем оттук, преди те да са се вдигнали във въздуха, за да ни търсят.

— Тази гонитба няма смисъл — оплака се Пийт Харди, удряйки контролните си инструменти, докато говореше. — Дори ако търсенето е само визуално, аз ще трябва да изляза и да остана извън кръга на отражение по-бързо, отколкото той набира височина — а аз не мога.

Но малката подводница се устреми напред с по-голяма увереност.

Мери се чудеше дали да се обади на Седалището от подводницата или не. Тя реши да не го прави. Това само щеше да увеличи риска както за подводницата така и за самото Седалище. Така че тя се поуспокои и зачака като се присви върху седалката, която бе твърде тясна за двама. Питър Харди се отправи към дълбините, като се плъзгаше по дъното, изваждайки радиостанциите Muskegon-Gary за насочване и започна слепешком да управлява подводницата.

Докато слязат от повърхността на езерото до Седалището, тя бе решила да не използва никакви физически средства за комуникация, дори внимателно пазеното оборудване в Седалището. Вместо това се надяваше да открие човек с телепатични способности, който да е на разположение сред близките на Фамилиите и за който те се грижеха там. Свръхчувствителните се срещаха рядко както сред здравите членове на семейство Хауърд, така и сред останалото население, но те се раждаха изключително от бракове между близки родственици. Това беше запазило и засилило нетипичното дълголетие, но бе запазило и засилило лошите гени заедно с добрите. В рода имаше необичайно висок процент физически и умствени дефекти. Техният Съвет за генетичен контрол упорито се бореше с проблема за унищожаване на лошата наследственост и запазване на наследственото дълголетие, но още много поколения щяха да плащат за дългия си живот с цената на много недъзи.

Но почти пет процента от тези умствено недоразвити хора притежаваха телепатични способности.

Мери отиде направо в убежището, където се грижеха за някои от тези хора, следвана от Лазар Лонг. Тя прегърна старшата сестра.

— Къде е малкият Стивън? Нужен ми е.

— Говори по-тихо — сгълча я сестрата. — Сега е време за почивка. Не може.

— Джанис, трябва да го видя — настоя Мери. — Това не може да чака. Трябва да изпратя съобщение до всички Фамилии! Незабавно!

Сестрата постави ръце на хълбоците си.

— Отиди в офиса за комуникация. Не можеш да идваш тук и да безпокоиш децата ми по всяко време. Няма да позволя това.

— Джанис, моля те! Не смея да използвам друг начин освен телепатията. Знаеш, че не бих направила това без нужда. А сега ме заведи при Стивън.

— Дори и да те заведе, няма да ти е от полза. Днес Стивън преживя един от лошите си моменти.

— Тогава ме заведи при този, който е в най-добра форма и може да работи. Бързо, Джанис! От това може да зависи сигурността на всеки един от нас.

— Попечителите ли те изпратиха?

— Не, не! Нямаше време!

Сестрата все още се колебаеше. Лазар се опита да си спомни кога за последен път бе удрял жена.

— Добре, можете да видите Били, въпреки че не би трябвало да ви разрешавам. И не забравяйте — не го преуморявайте. — Все още наежена, тя ги поведе по един коридор покрай редица оживени стаи и ги въведе в една от тях. Лазар погледна тялото в леглото и извърна очи.

Сестрата отиде до един шкаф и се върна със спринцовка.

— Той под хипноза ли работи? — попита Лазар.

— Не — хладно отговори сестрата, — трябва да получи стимулант, за да разбере, че сме тук. Тя почисти ръката на голямата фигура с тампон и направи инжекцията.

— Давай — каза тя на Мери и потъна в мрачна тишина.

Тялото на леглото се раздвижи, очите му се помръднаха вяло, след това като че ли ги забеляза. То се ухили.

— Лельо Мери — рече то. — О-о-о! Донесе ли нещо на Били?

— Не — каза нежно тя. — Този път не, миличък. Леля Мери много бързаше. Следващия път? Изненада? Това става ли?

— Добре — каза то с примирение.

— Добро момче. — Тя се протегна и разроши косата му. Лазар отново извърна поглед. А сега, Били ще направи ли нещо за леля Мери? Една голяма, голяма услуга.

— Разбира се.

— Чуваш ли приятелите си?

— Разбира се.

— Всички ли?

— М-м да. Сега нищо не казват — добави то.

— Извикай ги.

Настъпи кратка тишина.

— Чуха ме.

— Чудесно. А сега, слушай внимателно, Били: До всички Фамилии — тревога! Говори по-старата Мери Спърлинг. По заповед на Съвета за действие управителят се готви да арестува всеки член, който се разкрие. Съветът го инструктира да използва „пълнен опортюнизм“ и според моята трезва преценка те са решени да използват всякакви средства, независимо от Споразумението, за да изстискат от нас така наречената тайна на нашето дълголетие. Те дори възнамеряват да използват мъченията, изобретени от инквизиторите на Пророците!

Гласът ѝ секна от възмущение. Тя спря, за да се посъвземе.

— А сега на работа! Намерете, предупредете ги, скрийте ги! Вероятно имате само няколко минути, за да ги спасите!

Лазар докосна ръката ѝ и прошепна нещо, тя кимна и продължи:

— Ако някой от братовчедите е арестуван, спасете го на всяка цена. Не се опитвайте да се позовавате на Споразумението, не губете време в спорове за справедливостта... спасете го! А сега — действайте!

Тя спря и после заговори с изморен, нежен глас:

— Чуха ли ни, Били?

— Разбира се.

— Казват ли на хората си?

— М-м — да. Всички с изключение на Джими Конят. Той ми е много ядосан — добави детето поверително.

— Джими Конят? Къде е той?

— О, там, където живее.

— В Монреал — намеси се старшата сестра. Там има двама други свръхчувствителни. Съобщението ти е получено. Свърши ли?

— Да... — рече Мери несигурно. — Но по-добре ще е, ако някое друго Седалище предаде обратно съобщението.

— Не!

— Но, Джанис...

— Няма да позволя това. Мисля, че трябваше да го изпратиш, но сега искам да дам на Били противоотровата, така че излизайте!

Лазар я хвана за ръката.

— Хайде! Съобщението или е получено, или не е. Ти направи всичко възможно. Добра работа, момиче.

Мери се отправи, за да докладва подробно пред местния секретар. Лазар я остави, защото си имаше работа. Той се върна по пътя си, търсейки един човек, който не беше толкова зает, че да не му помогне. Охраната при входа на езерото бяха първите, които намери.

— Здравейте — започна той.

— Здравейте — отговори един от тях. — Търсите ли някого?

Той погледна с любопитство към Лонг, който бе почти гол, след това отново извърна поглед. Начинът, по който човек се облича или не се облича, бе личен проблем.

— Нещо такова — призна Лазар. — Кажете ми, приятел, познаваш ли някой тук, който би ми услужил с една шотландска поличка?

— В момента виждате един — отговори любезно пазачът. — Поеми поста Дик. Ще се върна след малко.

Той поведе Лазар към мъжките помещения, екипира го, помогна му да изсуши торбичката и съдържан коментар по отношение на арсенала, прикрепен към косматите му бедра. Поведението на по-старите не бе негова работа, а и много от тях бяха доста докачливи относно личния си живот в сравнение с повечето хора. Той беше видял леля Мери Спърлинг да пристига, съблечена за плуване, но не се изненада, тъй като бе чул Айра Барстоу да инструктира Пийт за подводната операция. Това че по-възрастният с нея реши да се потопи в езерото, натежал от желязо, го изненада, но не толкова, че да забрави обноските си.

— Нуждаете ли се от още нещо? — попита той. — Тези обувки стават ли ви?

— Добре са. Много благодаря, приятел. — Лазар позаглади взетата назаем шотландска поличка. Беше му малко дългичка, но му бе удобна. Ако се намираше на Венера, щеше да мине и само с парче плат около бедрата. Но той никога не отделяше голямо внимание на обичаите на Венера По дяволите. Мъжът искаше да е облечен.

— Чувствам се по-добре — добави той. — Още веднъж благодаря. Между другото, как ти е името?

— Едмонд Харди, от семейство Фут.

— Така ли? Кой са родителите ти?

— Чарлз Харди и Евелин Фут. Едуард Харди — Алис Джонсън и Терънс Бригс — Елеонор Уидъръл. Оливър.

— Това е достатъчно. И аз така си помислих. Ти си един от моите праправнуци.

— Защо, това е интересно — каза Харди любезно. Това ни прави 16-то коляно роднини, нали? Без да броя конвергенцията. Мога ли да попитам за вашето име?

— Лазар Лонг.

Харди поклати глава.

— Има някаква грешка. Не сте от моето родословие.

— Опитай с Уудроу Уилсън Смит вместо това. С него започнах.

— О, този ли! Да разбира се. Но аз мислех, че вие сте... хм...

— Мъртъв? Е, не съм.

— О, ни най-малко нямах това предвид — възпротиви се Харди, изчервявайки се при рязкото англосаксонско отрицание. Той добави бързо:

— Радвам се, че ви срещнах, дядо. Винаги съм искал да чуя истината за срещата на Фамилиите през 2012.

— Това беше преди да се родиш, Ед — каза Лазар сърдито — и не ме наричай дядо.

— Съжалявам, сър — искам да кажа съжалявам, Лазар! Има ли още нещо, което мога да направя за теб?

— Не трябваше да се ядосвам. Не. Впрочем, има. Къде мога да хапна нещо? Тази сутрин трябваше малко да бързам.

— Разбира се. — Харди го заведе в мъжкия килер, включи автоматичния готвач, сипа кафе за колегата си по стаж и за себе си и си замина. Лазар изяде своята „хапка-закуска“ — около три хиляди калории цвърчащи наденици, яйца, сладко, горещ хляб, кафе със сметана и други неща в добавка. Той действаше според убеждението винаги да препълва резервоара си, защото човек никога не знаеше колко дълго ще кара, преди да може да го презареди. Когато привърши, се облегна назад, оригна се, прибра съдовете си и ги пхна в пещта за отпадъци, след което тръгна да търси екран за новините.

Откри един в мъжката библиотека, в другия край на фойето. В стаята имаше само един мъж, който изглежда бе на същата възраст, каквато издаваше външният вид на Лазар. Приликата беше дотук. Непознатият бе по-слаб, с меки черти, а главата му бе покрита с тънка рижава коса, която коренно се различаваше от прошарената твърда четина върху главата на Лазар. Непознатият се бе навел над

устройството за приемане на новини, а очите му бяха долепени до микроекрана.

Лазар прочисти шумно гърлото си и каза:

— Приятно ми е. — Мъжът вдигна глава и възкликна:

— О, извинете, стреснах се. Мога ли да ви помогна?

— Търсех екрана за новини. Имате ли нещо против, ако го прехвърлим на монитора?

— Не, ни най-малко.

По-дребният мъж се изправи, натисна копчето за превъртане и нагласи уредите за прожектиране.

— Някаква особена тема?

— Искях да видя дали има някакви новини за нас — Фамилиите — каза Лазар.

— Аз самият проверявах това. Може би ще е по-добре да използваме звука и да го оставим да търси.

— О'кей — съгласи се Лазар, като пристъпи и превключи на аудио. Каква е паролата?

— Метусела.

Лазар набра текста, машината започна да трака и да бръмчи, докато преглеждаше и отсяваше бързо данните, след това забави движението си с триумфиращо щракване. „Последни данни“ — съобщи тя. „Единствената новинарска служба от средния Запад свързана към всяка по-голяма мрежа. Видеоканал с Луна сити. Три — 'S кореспонденти из цялата система. Първи, Бързи и Най-! Линкълн, Небраска — Учен разобличава старци! Д-р Уитуел Оскарсън, заслужил президент на лицей Брайън, призовава за официално преосмисляне на статута на група роднини, която се назовава Фамилиите Хауърд. «Доказано е, казва той, че тези хора са разрешили отколешния проблем за удължаване, вероятно неограничено, на човешкия живот. Затова те трябва да бъдат поздравени.» Това е изследване, което е стойностно и вероятно ще даде резултати в бъдеще. Но тяхното становище, че решението на проблема не е нищо друго освен наследствена предопределеност, е срещу науката и здравия разум едновременно. Съвременното познание в областта на установените закони на генетиката ни позволява да заключим със сигурност, че те скриват от обществеността някаква тайна техника или техники, с помощта на които постигат резултатите си.

Против нашите обичаи е да позволяваме научното познание да се превръща в монопол на малцинството. Прикриването на подобно познание е посегателство върху самия живот, заплахата за расата. Като гражданин, аз призовавам Администрацията да действа решително по този проблем и им напомням, че ситуацията не е можела да бъде предвидена от мъдрите мъже, които съставиха Споразумението и систематизираха основните ни норми. Всеки обичай е създаден от хора и следователно е определен опит да се опише всяка безкрайност от взаимоотношения. Следва тъй както нощта идва след деня, че всеки обичай по необходимост има изключения. Да бъдем ограничавани от тях пред прага на нови...“

Лазар натисна копчето „Пауза“.

— Достатъчно го слушахме този, а?

— Да, аз вече го чух. — Непознатият въздъхна. — Рядко съм срещал такава пълна липса на семантични точности, това ме учудва. Д-р Оскарсън беше свършил добра работа в миналото.

— Започнал е да изкуфява — заяви Лазар, като нареди на машината да опита отново. — Искатьо иска, когато го иска и си мисли, че това съставлява един природен закон.

Машината забръмча, щракна и отново заговори: „Последни данни, единствената...“

— Не можем ли да прескочим тази реклама? — предложи Лазар.

Неговият другар се взря в контролното табло.

— Изглежда не може да направи това.

„Енсенада, Баджа Калифорния. Джеферс и Луси Уедъръл днес помолиха за специална охрана от силите на реда, предполагайки, че група граждани са влезли с взлом в дома им, гаврили са се с личното им достойнство и са извършили други антисоциални действия. Семейство Уидъръл, според тяхно собствено признание, са членове на известните Фамилии Хауърд и твърдят, че инцидентът евентуално се дължи на този предполагаем факт. Кметът на района посочва, че те не са предоставили доказателство и е взел проблема присърце. За тази вечер е обявен градски масов митинг, който ще...“

Другият мъж се обърна към Лазар:

— Братовчеде, наистина ли чухме, това, което мисля, че чухме? Това е първият случай на антисоциално групово насилие за повече от

двайсет години и въпреки това бе съобщено като че е повреда в уредите за определяне на времето.

— Не съвсем — отвърна мрачно Лазар. — Конотациите на думите, с които ни описаха, бяха пълни със смисъл.

— Да, вярно, но това беше умно направено. Съмнявам се дали имаше и една дума в това съобщение с емоционален индекс по-висок от 1,5 взета сама по себе си. Знаеш, че на новинарите е разрешено ниво 2,0.

— Да не би да си психометрик?

— О, не. Трябваше да се представя. Аз съм Андрю Джаксън Либи.

— Лазар Лонг.

— Знам. Бях на срещата снощи.

— Либи... Либи — замисли се Лазар. — Не се сещам измежду Фамилиите. И все пак ми е познато.

— Моят случай прилича малко на твоя.

— Промяна по време на Междущарствието, а?

— Да и не. Роден съм след втората Революция. Но моят народ премина към Новия кръстоносен поход развали отношенията си с Фамилиите и промени името си. Бях вече зрял мъж, преди да разбера, че съм член.

— За Бога, какво говориш! Това е интересно! Как те намериха, ако мога да попитам?

— Добре, виж, аз бях във флота и един от висшите ми офицери...

— Разбрах! Разбрах! Аз мислех, че си астронавт. Ти си Либи, Изчислителят.

Либи се засмя глупаво.

— Наричаха ме така.

— Ами разбира се. Последният разрушител, който пилотирах, беше оборудван с твоя парагравитачен токоизправител. И контролната банка използва твоя дробен диференциал в направляващите реактивни самолети. Но аз го инсталирах самичък, нещо като да взема назаем твоя патент.

Либи не се притесни от кражбата. Лицето му светна.

— Интересуваш се от символна логика?

— Само прагматично. Но виж, аз сложих модификация на твоето устройство, което произтича от отхвърлените алтернативи в 13-то ти

равенство. Става по следния начин: представи си, че се движиш в поле с плътност X с наклон, нормален за твоя курс и искаш да определиш оптималния си курс за евентуална точка на среща A от вектор „ро“, използвайки автоматично избиране през цялото време, след това, ако...

Те напълно изоставиха обикновения английски език, използван от земните лаици. Екранът до тях продължаваше да търси. Обади се три пъти, като всеки път Либи натискаше бутона за анулиране, без да слуша внимателно.

— Разбирам какво искаш да кажеш — каза той най-после. — Аз бях обмислял подобна модификация, но стигнах до заключението, че не е осъществимо от комерсиална гледна точка, твърде скъпо за всеки, освен за ентузиаста като теб. Но твоето решение е по-евтино от моето.

— Защо мислиш така?

— Очевидно е от данните. Твоето устройство съдържа 62 движещи се части, което би трябвало да изисква, ако приемем стандартния производствен процес, вероятен оптимум. — Либи се поколеба за момент, като че програмираше задачата — Вероятен оптимум от 5211 операции в производството, допускайки известна автоматизация, докато моят...

Лазар се намеси:

— Анди — попита той загрижено — главата боли ли те понякога?

Либи отново погледна глуповато.

— В таланта ми няма нищо ненормално — запротестира той. — Теоретически е възможно той да се развие у всеки нормален човек.

— Разбира се — съгласи се Лазар — Можеш да научиш и змия да танцува, потропвайки с крака, след като ѝ сложиш обувки. Няма значение. Радвам се, че си допаднахме. Слушал съм разни истории за теб навремето, когато беше дете. Ти си бил в Корпуса за космическо строителство, нали?

Либи кимна.

— Земя-Марс, Място 3.

— Да, точно така. Един приятел от Марс ми разправи всичко. Търговец от Драйуотър. Знаех също и дядо ти по майчина линия. Твърдоглав стар глупак.

— Сигурно е бил такъв.

— Такъв беше. Двамата имахме голям скандал по време на Срещата през 2012. Той притежаваше доста остър речник. Лазар леко се намръщи. — Смешна работа, Анди... Ясно си спомням, винаги съм имал добра памет и все пак ми се струва все по-трудно да подреждам фактите. Особено през последния век.

— Неизбежна математическа нужда — каза Либи.

— Хм. Защо?

— Жизненият опит е линейно събираемо, но корелацията от впечатленията в паметта нараства неограничено. Ако човечеството живееше 1000 години, би трябвало да се изобрети съвсем различен метод за асоциации, за да бъде ефективно свързан с времето. В противен случай човек би се оплел безпомощно в богатството от собственото си познание, без да може да прецени лудост ли е или слабоумие.

— Така ли? — Лазар изведнъж се притесни. — Тогава трябва да се заемем с това.

— О, решението е твърде възможно.

— Хайде да почваме работа върху него. Да не ни хванат натясно.

Екранът, от който се излъчваха новините, отново призова за внимание — този път със звуков сигнал и мигащата светлина на бюлетина: „Чуйте данните. Висшият Съвет прекратява Споразумението. Според клаузата за извънредна ситуация днес бе обявен безпрецедентен Съвет в действие, нареждайки на управителя да задължи и да разпита всички членове на т.нар. Фамилии Хауърд чрез всички целесъобразни средства! Управителят упълномощава разпространяването на следното съобщение от всички лицензирани източници на информация: «Прекратяването на гражданските гаранции по Споразумението е валидно само за групата, известна като Фамилиите Хауърд, освен ако правителствени агенти бъдат натоварени с правото да действат според обстоятелствата и да арестуват бързо хората, засегнати от Съвета в действие. Гражданите се приканват да понесат с търпение всяко незначително неудобство, което това може да им причини. Правото ви на личен живот ще бъде уважено, доколкото е възможно; правото ви на свободно придвижване може временно да бъде нарушено, но ще бъде направено пълно икономическо компенсиране.»

Сега, приятели и граждани, какво означава това? — за вас, вас и отново вас! Последните данни ви срещат с вашия познат коментатор Албърт Райфснайдер:

Докладва Райфснайдер: Здравейте, Граждани! Няма причина за тревога. За средностатистическия свободен гражданин тази извънредна ситуация ще бъде по-малко обезпокояваща, отколкото минималното ниско налягане, което е твърде голямо за климатиците. Спокойно! Отпуснете се! Помагайте на служителите на реда, когато ви питат, и гледайте работата си. Ако се създадат неудобства, не спазвайте строго обичая, оказвайте помощ.

Това е смисълът днес. Какъв ще е той утре и вдругиден? А догодина? Това означава, че хората, които работят за вас, са предприели правилната стъпка да ви осигурят благодатта на един по-дълъг и по-щастлив живот! Не възлагайте прекалени надежди — та това прилича на зората на един нов ден. Наистина е така! Ревностно пазената тайна на малцината егоисти скоро ще...“

Лонг вдигна вежди към Либи, след това го изключи.

— Предполагам, че — каза Либи горчиво — това е пример за фактическо безпристрастие в излъчването на новини.

Лазар отвори торбичката си и запали цигара, преди да отговори.

— Спокойно, Анди. Има добри и лоши моменти. Доста лоши моменти преживяхме. Хората са в настъпление отново, този път срещу нас.

ТРЕТА ГЛАВА

Подземието, известно като Седалището на Фамилиите, се изпълваше с народ до късно през деня. Членове продължаваха да се нижат, пристигайки по тунели от южната част на щата и от Индиана. Докато се стъмни, пред входа на подземното езеро се образува задръстване от превозни средства — спортни подводници, съмнителни сухопътни автомобили като този на Мери, привидни моторници, пригодени да се спускат под водата, като всички те бяха натоварени с бегълци, някои от които полузадушени от почти целодневното криене на дъното в очакване на възможност да се промъкнат.

Обичайната зала за провеждане на срещите беше твърде малка да побере тълпата. Местните хора разчистиха най-голямата стая — трапезарията — и отместиха преградите, които я отделяха от главното фоайе.

Беше полунощ, когато Лазар се качи на една временна трибуна.

— Добре — започна той — нека запазим тишина. Вие отпред, седнете на пода така, че другите да могат да виждат. Роден съм през 1912 г. Има ли някой по-възрастен?

Той направи пауза, след това добави:

— Номинации за председател... говорете.

Бяха предложени трима души. Преди да бъде предложен четвърти, последният номиниран се изправи.

— Аксел Джонсън, от семейство Джонсън, искам името ми да бъде оттеглено и предлагам и другите да направят същото. Лазар разсея мъглата снощи. Нека той поеме ръководството. Сега не е време за фамилна политика!

Другите имена бяха оттеглени, нови не бяха предложени.

— Добре, щом така искате — каза Лазар. — Преди да започнем обсъждането, искам доклад от Главния попечител. Какво ще кажеш, Зак? Арестуван ли е някой от нашите хора?

Закър Барстоу нямаше защо да се представя. Той просто каза:

— Говоря от името на Попечителите. Докладът ни не е пълен, но все още не знаем за арестуван член. Когато преди десетина минути

напуснах офиса за комуникации, бе съобщено, че от всичките 9285 разкрили се члена, 9106 са намерили убежище в крепостите на други Фамилии, в домовете на все още неразкрили се или пък някъде другаде. Предупреждението на Мери Спърлинг бе удивително сполучливо по отношение на краткото време от обявяването на тревогата до публичното изпълнение на Съвета в действие, но все още има 179 братовчеди, които са се разкрили и за които не е докладвано. Вероятно повечето от тях ще дойдат през следващите няколко дни. Други пък вероятно са на сигурно място, но не могат да се свържат с нас.

— Давай по същество, Зак — настоя Лазар. Има ли достатъчно голям шанс всички от тях да се приберат невредими?

— Абсолютно никакъв.

— Защо?

— Защото за трима от тях се знае, че са в обществени превозни средства на път оттук до Луната, пътувайки с разкрита самоличност. Други, за които нищо не знаем, са почти сигурно в същото положение.

— Имам въпрос!

Един самонадеян дребен мъж близо до предните редици се изправи и посочи с пръст към Главния попечител:

— Били ли са всички тези членове, които сега са в опасност, защитени чрез хипноза?

— Не. Нямаше...

— Искам да знам защо!

— Млъквай — извика Лазар. — Ти не си в ред. Никой тук не е на съд и нямаме време за губене, когато стомната вече е счупена. Продължавай, Зак.

— Много добре, но аз ще отговоря на въпроса по този начин: всеки знае, че предложението за защита на нашите тайни чрез хипнотични средства бе отхвърлено при гласуване на събранието, което разклати „Маскарада“. Като че ли си спомням, че братовчедът, който сега възрази, тогава помогна това да се случи.

— Това не е вярно! И аз настоявам да...

— Млъквай! — Лазар погледна свирепо апострофацията, след това го огледа внимателно.

— Приятелю, ти ме впечатляваш като истинско доказателство, че Фондацията е трябвало да създава мозъци, а не дълголетници. — Лазар

обгърна тълпата с поглед. — Всеки ще каже каквото иска да каже, но по ред, определен от председателя. Ако някой се намеси, без да е поканен, ще му запуша устата със собствените му зъби! Съгласни ли сте с това?

Хората се разшумяха едновременно шокирани и одобряващи. Никой не се възпротиви. Закър Барстоу продължи:

— По съвета на Ралф Шулц. Попечителите са действали тихо през последните 3 месеца, за да убедят разкрилите се членове да се подложат на обучение с хипноза. Ние имаме голям успех. — Той направи пауза.

— Продължавай, Зак — каза Лазар — Защитени ли сме или не?

— Не сме. Поне двама от нашите братовчеди, които със сигурност са арестувани, не са защитени по този начин.

Лазар сви рамене.

— Това проваля шансовете ни. Братя, играта свърши. Един изстрел в ръката, където е сокът за издаване на тайни и „Маскарадът“ приключва. Ситуацията е нова. Или ще бъде след няколко часа. Какво предлагате да се направи по този въпрос?

* * *

В контролната зала на ракетата — антипод Уолъби — „Южен полет“ телекомът иззвъня, изпука и от него се подаде петлица, подобна на изплезен език. Вторият пилот се наведе напред, издърпа съобщението и го скъса. Той го прочете, след това го препрочете.

— Капитане, хвани се за нещо.

— Проблем ли има?

— Прочети това.

Капитанът така и направи и подсвирна.

— По дяволите! Никога не съм арестувал никого. Не мисля, че дори съм виждал някой да е арестуван. Откъде да започнем!

— Прекланям се пред твоя по-висш авторитет.

— Така ли? — рече ядосано капитанът. — Сега, след като свърши с преклонението, се заеми за работа и извърши ареста.

— А? Не това имам предвид. Ти си човекът, който има власт. Аз ще поема управлението.

— Ти не си ме разбрал. Аз те упълномощавам. Ще изпълнявам твоите заповеди.

— Почакай малко, Ал, не съм постъпил на работа като...

— Дай нарежданията си!

— Ай, ай, сър!

Вторият пилот се отмести назад. Корабът бе навлязъл в плътните слоеве на атмосферата и се движеше леко и плавно. Чудеше се какво би представлявало прекъсването на свободното падане. Дали не е късно да го хванеш с мрежа за пеперуди?

Той определи местоположението на пътника чрез проверка на мястото и докосна ръката му.

— Здравейте, сър. Станала е грешка при писането. Мога ли да видя вашия билет?

— Защо? Разбира се.

— Бихте ли влезли в резервната кабина? Там е по-тихо и двамата ще можем да седнем.

— Разбира се.

Когато влязоха в отделената кабина, главният офицер помоли пътника да седне, но след това се раздразни.

— Колко глупаво от моя страна! — оставил съм си списъците в контролната зала. — Той се обърна и излезе. Когато вратата се плъзна след него, пътникът дочу неочаквано щракване. Внезапно обзет от подозрение, той се опита да отвори вратата. Беше заключена.

Двама служители на реда дойдоха за него от Мелбърн. Докато го ескортираха през междупланетното летище, до него достигаха репликите на любопитната и учудващо недружелюбна тълпа.

— Ето един от онези мъже!

— Тоя? Та той не изглежда никак стар.

— Колко струват жлезите на тази маймуна?

— Не зяпай, Хърбърт.

— Защо не? Никак не е зле.

Отведоха го в кабинета на главния началник, който го покани да седне със студена любезност.

— И така, сър — каза началникът носово — ако ни помогнете, разрешавайки на помощника да ви постави инжекция в ръката...

— С каква цел?

— Сигурен съм, че искате да помогнете на обществото. Няма да ви боли.

— Това не е отговор на въпроса ми. Настоявам за обяснение. Аз съм гражданин на Съединените щати.

— Така е, но Федерацията има юрисдикция във всички членуващи щати и аз действам според нея. А сега моля, дайте си ръката.

— Отказвам. Настоявам за спазване на гражданските ми права.

— Хванете го, момчета.

За това бяха нужни четирима мъже. Дори преди поставящият инжекцията да го докосне, той стисна челюсти и върху лицето му се появи израз на внезапна агония. Тогава седна тихо и апатично. Служителите, които въдворяваха ред, изчакваха лекарството да подейства. След това началникът леко повдигна един от клепачите на затворника и каза:

— Мисля, че е готов. Не тежи повече от осемдесет-деветдесет килограма. Доста бързо го хвана. Къде е онзи списък с въпроси?

Един заместник му го подаде. Той започна:

— Хорас Фут, чуваш ли ме?

Устните на мъжа помръднаха, той като че ли бе готов да говори. Устата му се отвори и по гърдите му рухна кръв. Началникът изрева, грабна главата на затворника и го прегледа набързо.

— Хирург! Прехапал си е езика!

Капитанът на совалката за Луна сити „Муунбийм“ се намръщи, гледайки съобщението в ръката си.

— Каква е тази детска игра? — Той стрелна с поглед третия си пилот. — Кажи ми, господине.

Третият пилот го погледна отгоре. Бесен, капитанът държеше съобщението на разстояние, надникна към него и прочете високо:

„Задължително е въпросните хора да бъдат предпазвани от самонаранявания. Наредено ви е да ги приспивате, без да ги предупреждавате“. Той дръпна листа хартия настрана от него.

— Те какво си мислят, че управлявам? Изолатор ли? За кои се мислят те? Да ми кажат на мен, в моя кораб, какво да правя с моите

пътници! Няма да направя това, ей, Богу, няма! Няма правило, което да изисква от мен да го правя. Има ли, господине?

Третият капитан продължи мълчаливо да изучава структурата на кораба.

Капитанът спря да крачи из стаята.

— Домакин! Домакин! Защо този мъж никога не е под ръка, когато ми трябва?

— Тук съм, капитане.

— Крайно време беше!

— През цялото време бях тук, сър.

— Недей да спориш с мен. Ето — погрижи се за това! Той подаде съобщението на домакина и излезе.

Един корабен механик, направляван от домакина, бордовият капитан и лекарят леко промениха тръбите на климатичната инсталация в една кабина. Двама притеснени пътници се отказаха от загрижеността си под влиянието на безвредна доза приспивателен газ.

— Друг доклад, сър.

— Остави — каза управителят с уморен глас.

— Съветник Борк Ванинг поднася комплиментите си и моли за интервю.

— Кажи му, че съжалявам, но съм твърде зает.

— Той настоява да ви види, сър.

Управителят Форд отвърна троснато:

— Тогава кажи на почитаемия г-н Ванинг, че не той дава нареждания в този кабинет!

Адютантът нищо не каза. Управителят Форд уморено притисна пръсти към челото си и продължи бавно:

— Не, Гери, не му казвай това. Бъди дипломатичен, но не го пускай вътре.

— Да, сър.

Когато остана сам, управителят взе доклада. Очите му набързо погледнаха официалното начало, датата и регистрационния номер:

„Резюме от интервюто с обявения условно извън закона гражданин Артър Спърлинг. Приложен е пълен запис. Условия на интервюто: Въпросният човек е получил

нормална доза неоскоп., като предварително е получил неопределена доза газообразен хипнотик. Антидот...”

Как по дяволите би могъл да излекуваш подчинените си от многословие? Имаше ли нещо в душата на цивилен служител от кариерата, което да обича бюрокрацията? Очите му се преместиха по-надолу.

„Той заяви, че се казва Артър Спърлинг от семейство Фут и посочи, че е на възраст сто тридесет и седем години (видимата възраст на въпросния е четиридесет и пет плюс-минус четири); (виж приложения биологичен доклад.) Въпросният мъж призна, че е член на Фамилиите Хауърд. Той заяви, че Фамилиите наброяват малко повече от сто хиляди члена. Беше помолен да коригира цифрата и му бе подсказано, че верният брой е почти десет хиляди. Той повтори първоначалното си твърдение“.

Управителят спря и отново прочете тази част.

После продължи повърхностно да чете надолу, търсейки ключовата част:

„... настояваше, че дълголетието му е резултат от неговите предшественици и че няма друга причина. Призна, че са били използвани изкуствени начини, за да се запази младежката му външност, но твърдо заяви, че продължителността на живота му е наследствена, а не придобита. Беше му казано, че по-възрастните му роднини са го подложили, без негово знание, на лечение в ранната му младост, за да увеличат продължителността на живота му. Мъжът допусна подобна възможност. Но когато беше притиснат да назове имената на хора, които вероятно са извършили това, или може би извършваха сега подобно

лечение, той се позова на първоначалното си твърдение, че такова лечение не съществува.

Той посочи имената (изненадваща проява) и в някои случаи адресите на почти двеста члена от групата негови близки, които не са били идентифицирани по-рано като такива в нашите документи (прибавен е списък). Силата му отслабна под натиска на този тежък способ и потъна в пълна апатия, от която не можа да бъде изваден с помощта на никакви стимуланти в рамките на преценената за него поносимост (виж биологичния доклад).

Заклучения от бързо проведен анализ, метод на Кели-Холмс. Въпросният субект не притежава и не вярва в обекта на търсене. Не си спомня да е преживявал обекта на търсене, но греша. Познанието за обекта на търсене е ограничено за малка група от 20 души. Един член на тази група от звезди ще бъде открит чрез елиминационно търсене на не повече от тройна връзка. (Вероятност за връзка, която може да бъде допусната: първо — типологичното социално пространство е продължително и се включва във физическото пространство на Западната федерация и второ, съществува поне една свързваща линия между задържания субект и звездната група. Нито едно от двете схващания не може да бъде потвърдено, но първото от тях е убедително подкрепено от статистически анализ на списъка с имена, предоставен от субекта на по-рано неподозирани членове на групата Хауърд. Този анализ също подкрепя преценката на субекта за общия размер на групата; второто предположение, взето негативно, счита, че звездната група, която притежава обекта на търсене, е била в състояние да го приложи без социалнопространствен контакт, което е абсурд).

Предполагаемо време за търсене: седемдесет и един часа, плюс-минус двацет. Предвижданото, но неизчисленото време, е гарантирано от осведомено бюро. Пресмятането на времето ще бъде...”

Форд захвърли доклада върху една купчина, допълнително разбърквайки старомодното си бюро. Тъпите глупаци! Да не разпознаят един негативен доклад, когато е бил пред очите им! И все още се наричат психोगрафи!

Той зарови лице в ръцете си с чувство на пълно изтощение и раздразнение.

Лазар почука на масата до него, използвайки края на пистолета си като камъче.

— Не прекъсвайте говорещия — извика той, след което добави — Продължавай, но по-кратко.

Бертрам Харди поклати рязко глава.

— Отново ще кажа: тези едnodневки, които виждаме около себе си, нямат права, които ние, членовете на фамилиите, трябва да спазваме. Ние трябва да се справим с тях тихомълком, с лукавство, с хитрост и когато най-накрая консолидираме позицията си — със сила! Ние вече не сме задължени да зачитаме тяхното благоденствие повече отколкото един ловец е длъжен да предупреждава плячката си.

От дъното на стаята се чу дюдюкане. Лазар отново потропа, за да възстанови реда, и се опита да открие източника на шума. Харди продължи уравновесено:

— Така наречената човешка раса се е разделила на две. Време е да приемем това. От една страна, Номо viven, тоест ние, и от друга — Номо morifurus! Заедно с големите гущери, със саблезъбия тигър и бизона и тяхното време е отминало. Ние няма повече да смесваме своята жива кръв с тяхната, тъй както няма да се опитваме да живеем с маймуни. Аз казвам — да печелим време, като изчакваме, да им разкриваме небивалици, да ги уверяваме, че ще ги окъпем във фонтана на младостта. Да печелим време, така че, когато тези две естествено противопоставящи се раси се срещнат в битка, което неизбежно трябва да се случи, победата ще бъде наша!

Не последваха аплодисменти, но Лазар забеляза несигурността, която пробягна по много от лицата на присъстващите. Идеите на Бертрам Харди противоречаха на начина на мислене, изграден през дългите години спокоен живот, и все пак думите му като че ли прозвучаха съдбовно. Лазар не вярваше в съдбата, той вярваше в..., е,

няма значение, но му беше чудно как Брат Бертрам би изглеждал с две счупени ръце.

И в Барстоу се изправи.

— Ако под оцеляване на по-здравия, Бертрам има точно това предвид — каза тя горчиво — аз ще отида да живея със Специалните в Ковънтри. Както и да е, той предложи план. Аз ще трябва да предложа друг, ако отказвам да приема този. Няма да приема нито един, ако ще трябва да живеем с цената на живота на нашите простосмъртни съседи. Още повече, за мен е ясно, че нашето присъствие, простият факт на нашето богато жизнено наследство нанася вреда на духа на бедните ни събратя. Нашето дълголетие и по-добри възможности правят и най-добрите им усилия безполезни. Всяко тяхно усилие предпазва от безнадеждна борба срещу неминуема смърт. Самото ни присъствие изпива силата им, разрушава способността им да преценят, изпълва ги с панически страх от края.

И така, аз предлагам план. Нека се разкрием напълно, нека кажем цялата истина и да помолим за наше място на Земята. Някое кътче, където да живеем сами. Ако бедните ни приятели искат да го оградят с голяма бариера като тази около Ковънтри, тъй да бъде — по-добре никога да не се срещаме лице в лице.

У някои съмнението се превърна в одобрение. Ралф Шулц се изправи.

— Без да имам предразсъдъци по отношение на основния план на Ив, трябва да ви посъветвам в съответствие с мнението ми на професионалист, че психологическата изолация, която тя предлага, не може да бъде постигната толкова лесно. Докато живеем на тази планета, те няма да ни изхвърлят от умовете си просто ей така. Съвременните комуникации...

— Тогава трябва да се преместим на друга планета — троснато отговори тя.

— Къде? — попита Бертрам Харди. — Венера? По-скоро бих живял в сауна. Марс? Изхабена и безполезна.

— Ще я възстановим — настоя тя.

— Не докато ти или аз сме живи. Не, скъпа ми Ив, твоето благородство звучи добре, но няма смисъл. В системата има само една планета, подходяща за живот — ние сме на нея.

Нещо в думите на Бертрам Харди предизвика отговор в главата на Лазар Лонг. След това мисълта му убягна. Нещо... нещо, което бе чул или казал само ден-два по-рано... или пък беше по-отдавна? Като че ли това бе свързано и с първото му излизане в космоса, преди един век. По дяволите! Беше влудяващо, когато паметта му играеше подобни номера.

Тогава той се сети за междузвездния кораб, който довършваха за полети между Земята и Луната.

— Хора — рече провлачено той — преди да поставим на обсъждане идеята за преместване на друга планета, нека обсъдим всички възможности. — Той изчака, докато прикове напълно вниманието им. — Някога замисляли ли сте се, че не всички планети се въртят около това единствено Слънце?

Закър Барстоу разчупи тишината:

— Лазар, сериозно предложение ли правиш?

— Напълно сериозно.

— Не звучи така. Може би ще е по-добре да обясниш.

— Ще го направя. — Лазар се обърна с лице към тълпата. — Има един космически кораб, който се носи в небето, той е просторен и е построен да осъществява дългите пътувания между звездите. Защо не се качим на него и не потърсим наше си парче земя?

Бертрам Харди се опомни пръв.

— Не знам дали нашият председател не хвърля светлина в мрака с поредната си духовитост, но приемайки, че говори сериозно, ще отвърна. Аргументите ми против Марс се отнасят десетократно за този див план. Разбирам, че безумните глупци, които всъщност възнамеряват да качат хора на този кораб, очакват да изминат разстоянието за около век. Тогава вероятно техните внуци ще открият нещо, а вероятно няма. И в двата случая — това не ме интересува. Не искам да прекарам цял век, заключен в стоманен танк, нито пък очаквам да живея толкова дълго. Идеята не ми харесва.

— Почакай — каза му Лазар — Къде е Анди Либи?

— Тук — отговори Либи, изправяйки се.

— Ела тук отпред, Анди. Ти имаше ли нещо общо с проектирането на новия кораб „Центавър“?

— Не. Нито с този, нито с предния.

Лазар се обърна към множеството хора:

— Това обяснява всичко. Ако в построяването на този кораб не е участвал Анди, то тогава той не е толкова бърз, колкото би могъл да е. Анди, по-добре се заемай с този проблем, синко. Трябва ни бързо разрешение на проблема.

— Но Лазар, не бива да допускаш, че...

— Не съществуват ли теоретични възможности?

— Е, знаеш, че съществуват, но...

— Тогава накарай този морков върху раменете ти да се заеме с това.

— Е..., добре. — Либи стана червен като косата си.

— Един момент, Лазар. — Беше Закър Барстоу. — Това предложение ми харесва и мисля, че трябва да го обсъдим нашироко, а не да се плашим от неодобрението на брат Бертрам. Дори ако брат Либи не успее да намери по-добър начин за задвижване, а и честно казано, не мисля, че ще успее, макар да имам слаба представа от механика. Дори и така, не бих позволил да ме заплашва време от един век. Като използваме дълбокото приспиване и управляваме кораба на смени, повечето от нас ще могат да осъществят един полет. Има...

— Какво те кара да мислиш — попита Бертрам Харди — че те ще ни позволят да се качим на кораба изобщо?

— Берт — каза Лазар студено — обръщай се към председателя, когато искаш да изкажеш мнението си. Ти дори не си делегат на Фамилия. Последно предупреждение!

— Както казвах — продължи Барстоу — съществува удобство в това дълголетниците да изследват звездите. Някой мистик би го нарекъл наше истинско призвание — Той се замисли. — Що се отнася до кораба, който Лазар спомена, вероятно няма да ни разрешат да го получим, но Фамилиите са богати. Ако се нуждаем от космически кораб или кораби, можем да ги построим, можем да платим за тях. Аз мисля, че е по-добре да се надяваме, че ще ни позволят да направим това, тъй като може да се окаже, че не съществува друг начин за излизане от ситуацията, в която сме, който да не включва собственото ни унищожение.

Барстоу изрече последните думи меко и бавно, с голяма тъга. Те прорязаха присъстващите като влажен студ. За повечето от тях проблемът бе тъй нов, че все още им се струваше нереален. Никой не бе изрекъл гласно възможната последица от невъзможността да се

намери разрешение, което да удовлетворява мнозинството от хора с кратък живот. Старшият попечител, който говореше спокойно за страха си, че Фамилиите могат да бъдат унищожени, преследвани и убити, разбуди у всеки един призрака, когото не бяха споменавали никога.

— Е — каза Лазар бодро, когато тишината стана болезнена — преди да обсъдим тази идея, нека чуем друг план, ако някой иска да предложи. Говорете.

Един вестоносец влезе забързано и заговори на Закър Барстоу. Той изглежда се сепна и като че ли помоли да му повторят съобщението. След това се отправи бързо към трибуната при Лазар и му прошепна нещо. Лазар също се сепна Барстоу излезе припряно.

Лазар погледна отново към тълпата.

— Ще направим почивка — съобщи той. — Давам ви време да си помислите за други планове, да се поразтъпчете и да изпушите по цигара. — Той посегна към торбата си.

— Какво става? — извика някой.

Лазар запали цигара, дръпна дълбоко и изпусна дима.

— Ще трябва да почакаме и да видим — каза той. — Не знам. Но поне половин дузина от планове, които бяха предложени тази вечер, няма да се наложи да гласуваме. Ситуацията отново се промени. Доколко — не знам.

— Какво имаш предвид?

— Е — провлачи глас Лазар — изглежда, че управителят на Федерацията иска да говори със Зак Барстоу веднага. Повика го по име... и се обади по тайния видеофон на Фамилиите.

— Хм... това е невъзможно!

— Да, така е, синко.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Докато влизаше в телефонната кабина, Закър Барстоу опита да се успокои.

От другата страна на същия видеофон почитаемият Слейтън Форд правеше същото — опитваше да успокои нервите си. Той не се подценяваше. Дългата и блестяща обществена кариера, увенчана с години като управител на Съвета и Споразумението на Западната администрация бяха накарали Форд да осъзнае собствената си превъзходна способност и ненадминат опит. Нямаше простосмъртен, който можеше да го накара да се чувства неловко по време на преговори.

Но сега беше различно.

Как би изглеждал човек, живял по-дълго, отколкото е нормално за два живота? Дори по-лошо — човек, който притежаваше четири или пет пъти по-голям опит като зрял човек, отколкото самият Форд бе имал? Слейтън Форд знаеше, че собственото му мнение се бе променяло многократно, откакто бе момче. Той знаеше, че момчето, което бе представлявал, или дори способният млад мъж, който беше преди, не съответстваха на зрелия мъж, в който се беше превърнал. И така — как ли щеше да изглежда този Барстоу? Както можеше да се предполага, той беше най-способният, най-проницателният член на група хора, всички от които имаха много по-голям опит, отколкото Форд би могъл да има. Как да отгатне преценките, намеренията, начина на мислене, възможните ресурси на такъв човек?

Форд бе сигурен само в едно — той не възнамеряваше да изтъргува Манхатън за двадесет и четири долара и каса уиски, нито пък да продаде рождените права на хората за една чиния супа.

Той се вгледа в лицето на Барстоу, когато образът се появи на видеофона. Хубаво и силно лице. Щеше да е безполезно да заплашва този мъж. А мъжът изглеждаше млад, та той изглеждаше по-млад от самия Форд! Подсъзнателният образ на строгия и неумолим дядо на управителя избледня в съзнанието му и напрежението му отслабна. Той каза тихо:

— Вие ли сте гражданинът Закър Барстоу?

— Да, господин управител.

— Вие сте главен изпълнителен директор на Фамилиите Хауърд?

— В момента аз съм Попечителят — говорител на Фондацията на Фамилиите, но съм по-скоро отговорен пред моите братовчеди, отколкото ги управлявам.

Форд не обърна внимание на това.

— Допускам, че вашата позиция предполага и лидерски пост. Не мога да преговарям със сто хиляди души.

Барстоу не мигна. Той прозря силата на властта в неочакваното допускане, че управителят знаеше истинския брой на Фамилиите и го омаловажаваше. Той бе свикнал вече с шока от осъзнаването, че тайната щабквартира на Фамилиите не бе вече тайна и още потискащия факт, че управителят знаеше как да се включи в тяхната тайна комуникационна система. Това просто доказваше, че един или повече членове са били заловени и принудени да говорят.

И така, сега бе почти сигурно, че властите вече знаеха всеки значим факт за Фамилиите.

Следователно нямаше смисъл да блъфира. По същия начин не биваше доброволно да предоставя информация. Те може би все още не разполагаха с всички данни.

Барстоу отговори без забележимо забавяне:

— Какво искате да обсъдите с мен, сър?

— Политиката на Администрацията по отношение на вашата група. Благоустройството на вас и вашите роднини.

Барстоу сви рамене.

— Какво можем да обсъждаме? Споразумението беше отхвърлено и на вас ви бе дадена власт да вършите с нас каквото искате — да изисквате от нас тайна, която ние не притежаваме. Какво можем да направим, освен да молим за милост?

— Моля! — Управителят раздражено махна с ръка.

— Защо шикалкавите? Имаме проблем — вие и аз. Нека го обсъдим открито и се опитаем да стигнем до решение. Става ли?

Барстоу отговори бавно:

— Бих искал... и вярвам, че вие също бихте искали. Но проблемът се основава на погрешното предположение, че ние,

Фамилиите Хауърд, знаем как да удължим човешкия живот. Ние не знаем.

— Да предположим, че знаем, че не съществува подобна тайна?

— Ммм... Бих искал да ви вярвам. Но как можете да обясните това с преследването на моите хора? Вие ни гоните като плъхове.

Форд направи кисела гримаса.

— Има една стара, стара история за един теолог, който бил помолен да съгласува доктрината за божествената милост с доктрината за детското проклятие. „Всевишният, обяснил той, намира за необходимо да върши неща, позволени от неговите официални и обществени компетенции, които иначе осъжда от своя лична гледна точка“.

Барстоу се засмя против волята си.

— Разбирам аналогията. Всъщност тя уместна ли е?

— Мисля, че е.

— Така. Не сте ме извикали, за да се извинявате от името на един ръководител, нали?

— Не. Надявам се, че не. Имате ли връзка с политиката? Сигурен съм, че трябва да имате. Позицията ви го изисква. — Барстоу кимна.

Форд обясни нашироко:

Неговата администрация била най-дълго властвалата след подписването на Споразумението; той самият е надживял 4 съвета. Въпреки това контролът, който упражнявал, бил тъй разклатен, че не би рискувал да гласува вот на доверие — със сигурност не и по отношение на Фамилиите Хауърд. По този въпрос неговото незначително мнозинство вече бе малцинство. Ако той отхвърлеше настоящето решение на Съвета и накараше да бъде гласуван вот на доверие, Форд би бил изхвърлен от поста си и сегашният лидер на малцинството би поел мястото на управител.

— Разбираш ли ме? Аз мога или да запазя поста си и да се опитам да реша този проблем, ограничаван от директива на Съвета, с която не съм съгласен, или да се откажа и да оставя моя наследник да се справи с това.

— Едва ли искате моя съвет?

— Не, не! Не по този въпрос. Вече съм взел решение. Съветът за действие ще бъде проведен във всеки случай — или от мен, или от г-н

Ванинг. Така че реших да го направя. Въпросът е: ще имам ли помощта ви или не?

Барстоу се поколеба, докато бързо прекарваше през паметта си политическата кариера на Форд. Ранният етап от дългото управление на Форд почти представляваше златна епоха на държавническото изкуство. Мъдър прагматик, Форд бе оформил в приложими правила принципите на човешката свобода, представени от Новак в езика на Споразумението. Това е период на добра воля, нарастване на просперитета, цивилизоващи процеси, които изглежда бяха постоянни и необратими.

Въпреки всичко се бе появила пречка и Барстоу проумя причините поне толкова добре, колкото и Форд. Винаги когато гражданите приковават вниманието си върху един проблем, изключвайки всички други, ситуацията създава почва за нехранимайковци, демагози, амбициозни мъже-ветрогони. Фамилиите Хауърд с цялата си невинност, бяха създали кризата в обществения морал, от което сега страдат чрез собственото си действие, предприето преди години, като позволяват на простосмъртните да узнаят за съществуването им. Нямаше никакво значение, че тайната не съществува. Корумпиращият ефект бе налице.

Форд най-после проумя истинското положение.

— Ще помогнем — Барстоу отговори изведнъж.

— Добре. Какво предлагате?

Барстоу прехапа устни.

— Няма ли начин да се отложи тази драстична мярка, това насилие на самото Споразумение?

Форд поклати глава:

— Твърде късно е.

— Дори ако излезете пред обществеността и кажете на гражданите, лице в лице, че сте знаели, че...

Форд го прекъсна:

— Няма да остана достатъчно дълго на власт, за да произнеса тази реч. Нито пък някой ще ми повярва. Освен това — разберете ме ясно, Закър Барстоу. Независимо от това какво съчувствие изпитвам лично аз към вас и вашите хора, не бих постъпил по този начин, дори и да можех. Всичко това е рак, разяждащ жизнеспособността на нашето

общество. Това трябва да бъде направено. Бях принуден наистина, но няма връщане назад. Трябва да се намери решение.

Поне в едно отношение Барстоу бе умен мъж. Той знаеше, че друг човек би му се противопоставил без непременно да е злодей. Въпреки това изрази протеста си:

— Моите хора са преследвани.

— Вашите хора — рече Форд твърдо — са част от 1/10 от процента от всички хора, а аз трябва да намеря решение за всички. Аз ви се обадох, за да разбера дали имате някакви предложения за решение в полза на всички. Имате ли?

— Не съм сигурен. — Барстоу отговори бавно — Да предположим, че се съглася, че вие трябва да продължите с това грозно арестуване на хората ми, с разпитите чрез непозволени средства. Предполагам, че нямам избор...

— Нямате избор. Нито пък аз. — Форд се намръщи — Всичко ще бъде изпълнявано толкова хуманно, колкото мога. Не съм напълно свободен да определям действията си.

— Благодаря ви. Но въпреки че заявявате за невъзможността да излезете пред хората, вие притежавате средства за мощна пропаганда, които са на ваше разположение. Ще бъде ли изпълнимо, докато ние печелим време, да се проведе кампания, която да убеди хората в истината? Да им докажете, че не съществува тайна?

Форд отговори:

— Задайте този въпрос на себе си. Това ще подейства ли?

Барстоу въздъхна:

— Вероятно не.

— Нито пък бих приел това за решение, макар и ако подействаше. Хората, дори доверените ми помощници, са се вкопчили в убеждението си, че съществува „фонтан на младостта“, защото единствената алтернатива е твърде горчива. Знаете ли какво би означавало това за тях? Да повярват в голата истина?

— Продължавайте.

— Досега съм приемал смъртта само защото тя е Великият демократ, отнасяйки се еднакво към всички. Но сега смъртта си има любимци. Закър Барстоу, можете ли да разберете твърде горчивата завист на обикновения човек, който е, да речем на петдесет, когато погледне някой от вас? Петдесет години... През първите двайсет от тях

той е дете, прехвърлил е трийсетте, докато се усъвършенства в професията си. На четиридесет той се утвърждава и печели уважение. За не повече от десет от неговите петдесет години той наистина е постигнал нещо.

Форд се наведе напред и заговори като наблягаше твърдо:

— И сега, когато е постигнал целта си, каква е неговата награда? Очите му му изневеряват, голямата младежка сила е изчезнала, сърцето и енергията му не са това, което са били. Той все още не е изкуфял, но чувства тръпките на първия мраз. Той знае какво го очаква. Той знае, той знае!

— Но това е неизбежно и всеки човек се научава да се примирява с него.

— Сега вие се съгласявате — Форд продължи горчиво — Вие го засрамвате от собствената му слабост, вие го унижавате пред децата му. Той не смее да прави планове за бъдещето. Вие нехайно предприемате планове, които няма да узреят за петдесет години — за сто дори. Независимо от успеха, който е постигнал, съвършенството, което е придобил, вие ще го настигнете, ще го надминете, ще го надживеете. В неговата слабост вие проявявате любезност. Чудно ли е, че той ви мрази?

Барстоу вдигна уморено глава.

— Мразите ли ме, Слейтън Форд?

— Не. Не! Не мога да си позволя да мразя когото и да било. Но ще ви кажа това — Форд добави изведнъж — ако имаше тайна, щях да я изтръгна от вас, дори ако трябваше да ви разкъсам на парчета!

— Да. Разбирам. — Барстоу направи пауза, за да помисли. — Това, което ние от Фамилиите Хауърд можем да направим, е малко. Не планирахме нещата по този начин. Но има едно нещо, което можем да предложим.

— Да?

Барстоу обясни.

Форд поклати глава.

— От медицинска гледна точка това, което предлагате, е възможно и аз не се съмнявам, че дори и слаб интерес към вашето наследство би удължило продължителността на човешкия живот. Но дори ако жените бяха готови да приемат сперма от вашите мъже — не казвам, че ще го направят — това би било психическа смърт за всички

други мъже. Би избухнало чувство на безсилие и омраза, което би противопоставило пагубно човешката раса. Не! Независимо какво желаем, обичаите ни са това, което са. Не можем да създаваме хора, така както животни. Те няма да приемат това.

— Знам — съгласи се Барстоу — но това е всичко, което можем да предложим — дял от нашето богатство чрез изкуствено оплождане.

— Да. Предполагам, че трябва да ви благодаря, но не мисля, че има за какво и няма да го направя. А сега, нека бъдем практични. Като индивиди вие, възрастните, сте без съмнение почитани и обичани мъже. Но в група вие сте опасни като болни от чума. Така че трябва да бъдете поставени под карантина.

Барстоу кимна.

— Аз и моите братовчеди вече сме стигнали до този извод.

Форд имаше облекчен вид.

— Радвам се, че проявявате разум по този въпрос.

— Ние не можем да си помогнем. Е? Отделена колония? Някакво отдалечено място, където да се изолираме? Вероятно Мадагаскар? Или пък бихме могли да вземем Британските острови, да ги построим отново и оттам да стигнем до Европа, когато радиоактивността отшуми.

Форд поклати глава.

— Невъзможно. Това просто ще прехвърли проблема към моите внуци. Дотогава вие и вашите внуци ще сте станали по-силни. Бихте могли да ни победите. Не, Закър Барстоу, вие и вашите близки трябва да напуснете тази планета безусловно!

Барстоу бе мрачен.

— Знаех, че ще се стигне до това. Добре, къде да отидем?

— Изберете си място из Слънчевата система. Където пожелаете.

— Но къде? Венера не си струва, но дори и да я изберем, ще бъдем ли приети? Жителите на Венера няма да приемат заповеди от Земята. Това беше уредено през 2020. Да, вярно е, сега те приемат внимателно проучени емигранти според Конвенцията между четирите планети, но биха ли приели сто хиляди души, които са твърде опасни, за да останат на Земята? Съмнявам се.

— Аз също. По-добре изберете друга планета.

— Каква планета? В цялата система не съществува друго тяло, което би поддържало човешкия живот такъв, какъвто е. Ще е

необходимо почти нечовешко усилие, дори при наличието на неограничени финансови средства и най-добрите съвременни инженерни технологии, за да се пригодят най-обещаващите от тях за живеене.

— Направете усилието. Ние няма да се скъпим на помощ.

— Сигурен съм, че ще е така. Но няма в края на краищата това е по-добро решение, отколкото да ни осигурите резерват на Земята? Ще прекратите ли пътуванията в космоса?

Форд се изправи неочаквано.

— О! Разбирам мисълта ви. Не я следих много внимателно, но нека видим. Защо не? Няма ли да е по-добре да се откажем от пътуването в космоса, отколкото да позволим ситуацията да се изроди в открита война. Веднъж, преди време, това бе сторено.

— Да, когато жителите на Венера отхвърлиха своите земевладелци, които не живеяха на земите си. Но всичко започна отново и Луна сити е построен отново и с десетократно по-голям тонаж откогато и да е било се движи из небето. Можете ли да го спрете? Ако можете, ще остане ли спрян?

Форд прехвърли отново и отново мисълта в съзнанието си. Той не можеше да преустанови космическото пътуване. Никоя администрация не би могла. Но можеше ли да бъде поставена забрана върху която и да е планета, където биха откарали тези старчоци? И щеше ли това да помогне? Едно поколение, второ, трето — какво значение щеше да има? В древна Япония бяха опитали със следното решение: чуждестранните дяволи бяха дошли някак си по вода. Културите не могат да бъдат вечно разделяни една от друга. И когато те осъществиха контакт, по-силният отстрани по-слабия. Това беше природен закон.

Една вечна, ефективна изолация беше невъзможна. Оставаше само един — доста неприятен отговор. Но Форд беше твърдо решен. Той би приел това, което е необходимо. Започна да нахвърля планове, забравяйки присъствието на Барстоу на екрана. След като дадеше на главния началник местоположението на щабквартирата на Фамилиите Хауърд, след час-два то щеше да бъде установено, освен ако те не разполагаха с изключителни средства за защита. Но какъвто и да бе начинът, всичко бе въпрос само на време. Чрез тези, които щяха да бъдат арестувани в щабквартирата, би трябвало да могат да намерят и

арестуват всеки друг член на групата им. С малко късмет той би ги прибрал всичките за двадесет и четири или четиридесет и осем часа.

Единственият проблем, който остава нерешен, е дали да ликвидира всички или просто да ги направи стерилни. И двете идеи биха били крайни, а трето не съществуваше. Но кое от двете бе по-хуманно?

Форд знаеше, че това ще сложи край на кариерата му. Той щеше да напусне кабинета в немилост, вероятно би бил изпратен в изгнание, но не мислеше за това Той бе така създаден, че не можеше да поставя собственото си добруване пред обществения си дълг.

Барстоу не можеше да прочете мислите на Форд, но почувства, че той е стигнал до някакво решение и правилно предположи колко лошо бе то за него и хората му. „Сега е моментът, реши той, да изиграе единствения си коз.“

— Г-н управител...

— А? О, извинете! Бях се замислил. — Това беше меко казано. Той с шок и объркване проумя, че все още е лице в лице с човек, когото току-що бе осъдил на смърт. Превърна се в олицетворение на сериозността. — Благодаря ви, Закър Барстоу, че поговорихте с мен. Съжалявам, че...

— Г-н управител?

— Да?

— Предлагам да ни изведете от Слънчевата система.

— Какво? — Форд премита — Сериозно ли говорите?

Барстоу заговори бързо, убедително, обяснявайки полуобмисления план на Лазар Лонг, като импровизираше подробностите, прескачаше спънките и подчертаваше предимствата.

— Това би могло да стане — каза най-после Форд.

— Има трудности, които не споменахте — от политическо естество и ужасен риск, свързан с времето. И все пак това би могло да стане. — Той се изправи. — Върнете се при хората си. Не им казвайте още за това. Ще поговорим по-късно.

Барстоу вървеше тежко, провлачвайки крака и се чудеше какво да каже на членовете на Фамилиите. Те щяха да настояват за подробен доклад. Технически той нямаше право да откаже. Но бе определено

склонен да сътрудничи на управителя, докато съществува някаква възможност за благоприятен изход. Неочаквано взе решение — обърна се, отиде в кабинета си и изпрати да повикат Лазар.

— Как си, Зак? — каза Лонг, като влезе. — Как минаха преговорите?

— Добре и зле — отвърна Барстоу. — Слушай — той му представи кратко и точно резюме. — Можеш ли да се върнеш там и да кажеш на хората нещо, което ще ги задържи?

— Ммм... мисля, че ще мога.

— Тогава го направи и се връщай бързо.

Те не харесаха шикалкавенето на Лазар. Не искаха да пазят тишина и да отлагат събранието.

— Къде е Закър?

— Настояваме за доклад!

— Защо е тази мистификация?

Лазар ги накара да млъкнат, като изрева:

— Чуйте ме, проклети идиоти! Зак ще говори, когато е готов — не извивайте ръцете му. Той знае какво прави.

Един мъж близо до задния край на стаята се изправи.

— Аз си отивам у дома!

— Давай — подтикна го нежно Лазар. — Предай обичта ми на полицаите.

Мъжът се стресна и седна.

— Някой друг иска ли да си върви? — попита Лазар. — Не ме карайте да ви спирам. Но е време, вие, глупаци с птичи мозъци, най-после да осъзнаете, че сте обявени извън закона. Единственото нещо, което е между вас и полицаите, е способността на Зак Барстоу да говори мило с управителя. Така че правете, каквото искате. Събранието се отлага.

— Виж, Зак — каза Лазар няколко минути по-късно — нека бъдем открити. Форд ще ползва изключителните си пълномощия, за да ни помогне да се качим на големия кораб и да избягаме. Така ли е?

— На практика той се ангажира с това.

— Хммм — той ще трябва да направи това, докато се преструва пред Съвета, че всичко, което прави, е просто необходима стъпка към

изтръгване на „тайната“ от нас. С една дума, ще играе двойна игра. Така ли е?

— Не съм мислил чак толкова напред. Аз...

— Но това е вярно, нали?

— Е... да, сигурно е вярно.

— О'кей. Сега дали нашето момче Форд е достатъчно умно да проумее в какво се забърква и достатъчно твърд, за да се справи с него?

Барстоу отново си спомни това, което знаеше за Форд, и добави впечатленията си от разговора.

— Да — реши той. — Той знае и е достатъчно силен, за да се справи.

— Добре. А какво ще кажеш за себе си, приятел? Ти също ли си готов за това?

Гласът на Лазар бе обвинителен.

— Аз ли? Какво искаш да кажеш?

— Ти също смяташ да играеш двойна игра спрямо твоите хора, нали? Имаш ли смелост да доведеш нещата докрай, когато ситуацията стане тежка?

— Не те разбирам, Лазар — отвърна Барстоу притеснено. — Не възнамерявам да мамя никого — поне не членовете на Фамилиите.

— По-добре погледни отново картите си — продължи без угризения Лазар. — Твоята част от сделката е да се погрижиш всеки мъж, жена и дете да бъдат включени в изселването. Нима очакваш да представиш тази идея на всеки поотделно и да получиш сто хиляди положителни отговора? Единодушно? Глупости, та ти не би могъл да накараш толкова много хора да извикат „Янки Дудъл“ в един глас!

— Но те ще трябва да се съгласят — възропта Барстоу. — Те нямат избор. Или ще емигрираме, или ще ни гонят и ще ни избият. Сигурен съм, че Форд възнамерява именно това. И ще го направи.

— Тогава защо не излезе пред тях и не им го каза? Защо изпрати мен да шикалкавя?

Барстоу потърка очите си с ръка:

— Не знам.

— Ще ти кажа защо — продължи Лазар. — Ти разчиташ повече на интуицията си, отколкото на разума си, както правят повечето хора. Ти ме изпрати там, за да им кажа някаква измислица. Защото ти знаеш

дяволски добре, че истината няма да свърши работа. Ако им беше казал, че е въпрос на бягство или смърт, някои щяха да се паникьосат, а други щяха да се заинатят. И някои баби в шотландски полички биха решили да си вървят у дома и да се уповават на правата си, определени от Споразумението. Тогава той би разкрил плана преди изобщо да е загрял, че правителството действа съвсем сериозно. Така е, нали?

Барстоу сви рамене и се засмя безрадостно:

— Прав си. Не си го бях представил, но ти си абсолютно прав.

— Напротив — увери го Лазар — ти имаше правилните отговори. Зак, харесвам твоите предчувствия, затова именно ти се доверявам. Добре! Така да бъде! Ти и Форд имате намерение да предложите добра сделка на всеки един човек на земното кълбо — отново те питам: имаш ли смелост да доведеш нещата докрай?

ПЕТА ГЛАВА

Раздразнени, хората стояха разделени на групички.

— Не мога да разбера, — казваше архивистката на групичката, която я заобикаляше — Старият попечител никога досега не се е намесвал в работата ми. Но дойде ядосан в кабинета ми с оня Лазар Лонг, който вървеше зад него, и ми заповяда да изляза.

— Какво каза той? — попита един от тези, които я слушаха.

— Добре — казах аз — мога ли да ви услужа, Закър Барстоу? А той отвърна — Да, можете. Излезте и вземете момичетата си с вас. — Нито думичка на полагаща се любезност!

— Има доста за какво да се оплакваш — добави друг глас иронично. Беше Сесил Хедрик от семейство Джонсън, главен инженер по комуникациите. — Лазар Лонг дойде при мен и беше много по-груб.

— Какво направи?

— Влиза в кабината за комуникации и ми казва, че ще поеме управлението ми. Заповеди на Закър. Казах му, че никой не може да пипа моята апаратура, освен мен и операторите ми и между другото попитах къде е пълномощното му? Знаете ли какво направи? Няма да повярвате, но той ме заплаши с бластер.

— Не може да бъде!

— Може. Казвам ви този човек е опасен. Трябва да отиде на лечение при психиатър. Той е атавист, доколкото знам какво представлява това.

Лазар Лонг се вгледа от екрана в лицето на управителя.

— Всичко записано ли е? — попита той.

Форд натисна копчето на устройството върху бюрото му:

— Всичко — потвърди той.

— О'кей — отвърна образът на Лазар. — Приключвам. — Когато екранът остана празен, Форд се обади по вътрешната телефонна мрежа.

— Искам главния началник, за да ни докладва незабавно и подробно.

Началникът на обществената сигурност се появи, както бе заповядано. Имаше набръчкано лице, върху което раздразнението се бореше с дисциплината. Той преживяваше най-натоварената нощ в кариерата си и въпреки това Старецът бе заповядал да му се докладва лично. „За какво по дяволите бяха видеофоните“ — помисли си той ядосано — и се запита защо изобщо се бе заел с полицейската служба. Укори шефа си, като се държа хладно, и отдаде чест, без да е нужно.

— Изпратили сте да ме потърсят, сър.

Форд не обърна внимание на това.

— Да, благодаря ви. — Той натисна едно копче и филмова лента се показва от устройството. — Това е пълен списък на Фамилиите Хауърд. Арестувайте ги.

— Да, сър. — Шефът на Федералната полиция погледна втренчено лентата и се зачуди дали да попита или не как е бил получен този списък. Със сигурност не бе дошъл през неговия кабинет. Нима Старецът имаше разузнавателна служба, за която той дори и не подозираше?

— По азбучен ред е, но е подреден по географски принцип — каза управителят — След като го сортираш, донеси оригинала обратно при мен. Можеш да преустановиш психоразпитите — добави той. — Само ги доведи и ги задръж. Ще ти дам повече инструкции по-късно.

Главният началник реши, че моментът не е подходящ за проявяване на любопитство.

— Да, сър. — Той отдаде чест сковано и излезе.

Форд се върна към уредите на бюрото си и изпрати съобщение, че иска да види шефовете на бюрата по землени ресурси и на контрола по транспорта. Като се замисли, той добави и шефа на бюрото по материално-техническо обезпечение.

В Седалището на Фамилиите се провеждаше заседание на част от попечителите. Барстоу отсъстваше.

— Това не ми харесва — казваше Андрю Уидъръл. — Бих могъл да разбера решението на Закър да отложи доклада си пред членовете,

но предполагах, че той просто иска да говори първо с нас. Определено очаквах да се консултира с нас. Какво ще кажеш за това, Филип?

Филип Харди прехапа устна.

— Не знам. Закър има глава на раменете си, но със сигурност ми се струва, че той трябваше да ни събере и да се посъветва с нас. Говорил ли е с теб, Джъстин?

— Не, не е — Джъстин Фут отговори студено.

— Добре, какво трябва да правим? Не можем да го извикаме тук и да настояваме за отчет, освен ако не сме готови да го изхвърлим от кабинета, а ако той откаже, аз нямам желание да правя това.

Те все още обсъждаха това, когато служителите на реда пристигнаха.

Лазар чу безредиците и коректно ги прекъсна, което не беше трудно, защото той притежаваше информация, която неговите братя не знаеха. Осъзнаваше, че ще трябва да позволи да бъде арестуван мирно и забележимо — за да даде добър пример. Но старите навици умират трудно и той отложи неизбежното, влизайки в един от освежителите за мъже.

Нямаше изход. Хвърли поглед към вентилационната шахта. Не става. Беше твърде малка. Докато мислеше, той бръкна в торбата си за цигара и ръката му напипа странен предмет. Извади го. Това беше значката, която „взе на заем“ от полицаия в Чикаго.

Когато полицаят от отряда, претърсващ това крило на Седалището, надникна в освежителя, той откри, че там вече има друг „полицай“.

— Тук няма никой — съобщи Лазар. — Вече проверих.

— Как, по дяволите, си успял да ме изпревариш?

— По твоя фланг. Тунелът Стоуни Айлънд и през отдушниците им. — Лазар се надяваше, че истинското ченге няма да знае, че не съществуваше тунел Стоуни Айлънд.

— Имаш ли цигара?

— Хм. Сега не е време за цигари.

— Глупости — каза Лазар. — Моят легат е на миля оттук.

— Може би — отвърна полицаят, — но моят е точно зад нас.

— И какво от това? Добре, остави — и без това искам нещо да му кажа — Лазар понечи да тръгне, но полицаят не се отдръпна от пътя му. Той гледаше с любопитство шотландската поличка Лазар я беше обърнал наопаки и синият хастар представляваше добра имитация на полицейска униформа, ако човек не се вгледаше отблизо.

— От кое управление каза, че си? — запита полицаят.

— От това — отговори Лазар и нанесе бърз удар под гръдната кост на мъжа. Треньорът на Лазар по кеч му беше обяснил, че ударът в слънчевия сплит бе по-трудно да се избегне, отколкото удар в челюст. Треньорът бе мъртъв от времето на транспортната стачка през 1966 г., но уменията му продължаваха да живеят.

Лазар се почувства повече като ченге, облечен в подходяща униформа и патрондаш с паралитични бомби, праметнат през лявата му ръка. Освен това шотландската поличка на полицаия му стоеше по-добре. Външният коридор вдясно, който водеше до Убежището, беше задънен. Той пое наляво поради липсата друга алтернатива, въпреки че знаеше, че ще се натъкне на легата на своя „благодетел“, който беше в безсъзнание. Коридорът свършваше в един салон, който бе препълнен с членове, заобиколени от група полицаи. Лазар пренебрегна близките си и потърси измъчения офицер, който отговаряше за случая.

— Сър — каза той, отдавайки елегантно чест. — Отзад има нещо като болница. Ще са ви нужни 50–60 носилки.

— Не ме притеснявай! Кажи на легата си. Ние имаме достатъчно работа. — Лазар почти не отговори. Той бе уловил погледа на Мери Спърлинг сред тълпата. Тя го погледна втренчено и извърна очи.

Лазар се опомни и отговори:

— Не мога да му кажа, сър, не е на разположение.

— Добре, излез навън и кажи на отряда за бърза помощ.

— Да, сър. — Той тръгна самодоволно, с палци, пъхнати в колана на поличката си. Бе изминал доста път по коридора, водещ до тунела, който обслужваше изхода Уокигън, когато чу викове зад себе си. Двама полицаи бягаха, за да го настигнат.

Лазар спря под свода, водещ към тунела, и ги изчака.

— Какъв е проблемът — попита той спокойно, когато те го приближиха.

— Легатът... — започна единият. Той не продължи, защото една паралитична бомба издрънча и гръмна в краката му. Радиацията не бе

успяла да заличи изненадата от лицето му, когато неговият приятел се просна върху му.

Лазар почака зад едното рамо на арката, преброи до 15 и прибави още 2, за да бъде сигурен, че парализиращият ефект е отминал. Той се бе справил по-добре, отколкото очакваше. Не беше успял да се скрие достатъчно бързо и лявото му стъпало беше изтръпнало от радиацията.

След това направи проверка. Двамата бяха в безсъзнание, друг никой не се виждаше наоколо. Качи се на конвейера. Вероятно не го търсеха с истинската му самоличност, вероятно никой не беше го издал. Но той реши да не губи време, за да разбере дали това е така. Едно нещо, в което бе дяволски сигурен, е това, че ако някой го изпее, нямаше да е Мери Спърлинг.

Бяха му нужни още две парализиращи бомби и известно количество чисти измислици, за да излезе навън. След като го стори и не бе под непосредствено наблюдение, значката и останалите бомби бяха пъхнати в торбата му, а патрондашът бе захвърлен в някакви храсти наблизо. След това потърси магазин за облекло в Уокигън.

Седна в една кабина за продажби и набра кода за шотландски полички. На екрана започнаха да се появяват десени, но той не обърна внимание на настоящия глас от каталога, докато не се появи един модел, който подчертано не бе военен и не беше син. Той преустанови разглеждането, като набра поръчка със своя размер. Отбеляза цената, скъса ваучер за кредит от портфейла си, пъхна го в машината и натисна копчето. След това удоволствие запали цигара, докато шевът приключи.

След десет минути той напъха поличката на поличая в шахтата за отпадъци в кабината и тръгна напето, облечен официално. От миналия век той не беше идвал в Уокигън, но откри един хотел със средни цени. Като не привличаше вниманието с въпроси, набра номера на регистрацията и поиска стандартен апартамент, след което се отдаде на седемчасов дълбок сън.

Закусваше в апартамента си, като с половин ухо слушаше новините. Интересуваше се, но не чак толкова много, от това, което можеше да се съобщи за нападението над Фамилиите. А това представляваше бегъл интерес. Той вече се беше освободил от него в съзнанието си. Сега разбираше, че беше погрешен ход да се свърже с Фамилиите. Дяволски хубаво беше, че чрез новата си самоличност бе

успял да се отърве от шумотевицата и се чувстваше истински свободен.

Едно изречение привлече вниманието му: „... включително Закър Барстоу, предполагаемия вожд на племето.“

„Затворниците се извозват до един резерват в Оклахома, близо до развалините на града по пътя Оклахома-Орлеанс, на около двадесет и пет мили източно от парка на загиналите «Хариман». Главният управител го описваше като малък изолатор и бе заповядал всички самолети да го избягват на десет мили встрани. Управителят не можеше да бъде открит за изказване, но един източник от администрацията, който обикновено е достоверен, ни информира, че масовият арест е бил прекратен, за да се ускорят разследванията, чрез които администрацията очаква да получи «тайната» на Фамилиите Хауърд — техният метод за неопределено удължаване на живота. Правилните действия по арестуването и транспортирането на всеки член на незаконната група се очаква да има благотворен ефект върху пречупването на съпротивата на техните лидери срещу законните искания на обществото. Това ще ги принуди да разберат, че гражданските права, на които се радват почтените хора, не трябва да се използват като завеса, зад която се разрушава цялото общество“.

„Движимите имоти и авоари на членовете на тези криминални съзаклятници са предадени на генералния надзорник и ще бъдат управлявани от агентите му, докато са в затвора...“

Лазар го изключи. „Проклятие! — помисли си той. — Не се коси за неща, на които не можеш да помогнеш“. Разбира се, той самият очакваше да бъде арестуван, но засега бе успял да избяга. Това е. Неговото появяване нямаше да помогне на Фамилиите и освен това не им дължеше нищо, нищичко.

Както и да е, за тях беше по-добре всички да бъдат арестувани изведнъж и поставени под охрана. Ако бяха разкрити един по един, би могло да се случи какво ли не — линчуване, дори погроми. Лазар знаеше от горчив опит колко близки по сърце и душа бяха линчът и насилието у най-цивилизованите. Точно затова той беше посъветвал Зак да се махнат. А също и фактът, че Зак и управителят трябваше да съберат Фамилиите в една компактна група, за да има шанс за осъществяване на плана им. Те бяха добре и това не го засягаше.

Но той се чудеше как се справя Зак и какво би си помислил за изчезването му. А какво си мислеше Мери Спърлинг — сигурно е преживяла шок, когато се появи и вдигаше шум като полицаи. Той би искал да се разбере с нея за това.

Не че имаше значение кой какво мисли. Те скоро щяха или да са на светлинни години разстояние оттук, или да са мъртви. Всичко е вече затворена книга.

Той се обърна към телефона и позвъни в пощата.

— Капитан Аарон Шефилд — съобщи той и даде пощенския си номер. — За последен път е регистриран в пощата „Годард Фийлд“. Бихте ли изпратили пощата ми до... — Той се наведе по-близо и прочете кода от пощенската кутия в апартамента.

— Разбира се — съгласи се служителят. — Веднага, капитане.

— Благодаря.

Щяха да са нужни няколко часа, помисли си той, докато пощата пристигне при него. Половин час по траекторията и още три пъти по толкова за други глупости. Можеше и да чака тук. Нямаше съмнение, че тези, които го търсеха, се бяха изгубили в далечината, но в Уокигън нямаше нищо, което той искаше. След като пощата пристигнеше, щеше да наеме самолет и да офейка към... Къде? Какво щеше да прави сега?

Той прехвърли няколко възможности в съзнанието си и достигна до голата истина, че нямаше нищо, което иска да прави, където и да е в Слънчевата система.

Това малко го уплаши. Веднъж беше чул и бе склонен да вярва, че загубата на интерес към живота бележи истинската повратна точка в битката между анаболизма и катаболизма — старостта. Той изведнъж започна да завижда на простосмъртните хора — поне можеха да досаждат на децата си. Синовната обич не беше обичайна сред членовете на Фамилиите. Това не беше отношение, което е възможно да се постигне за век или повече. И дружбата, с изключение на тази между членовете, беше считана за отминаващ и повърхностен проблем. Не съществуваше човек, когото Лазар искаше да види. Почакай малко... Кой беше този заселник на Венера? Онзи, който знаеше куп фолкпарчета и който беше тъй смешен, когато се напие? Щеше да го потърси. Пътуването щеше да е приятно и щеше да се забавлява толкова, колкото не харесваше самата Венера.

Тогава си припомни, изпитвайки вледеняващо чувство, че не беше виждал този човек от много време. Във всеки случай той със сигурност беше мъртъв сега.

Либи беше прав, замисли се той мрачно, когато говори за необходимостта от нов вид асоциации в паметта за дълголетниците. Той се надяваше, че момчето ще напредне в нужното изследване и ще има готов отговор преди Лазар да стигне дотам, че да брои на пръстите си. Той се спря върху идеята за няколко минути преди да се сети, че вероятността да види Либи отново бе почти нищожна.

Пощата пристигна и не съдържаеше нищо важно. Той не беше изненадан. Не очакваше лични писма. Рекламните дипляни заминаха в шахтата за отпадъци. Прочете само едно — писмо от корпорация „Пан-Тера“, което съобщаваше, че неговият кораб „Ай Спай“ бе привършил с основния си ремонт и е бил преместен на летище-паркинг, готов да потегли веднага. Както беше наредено, корабните управляващи уреди не бяха докоснати — това удовлетворява ли капитана?

Той реши да се качи на кораба по-късно през деня и да се отправи към космоса. Всяко решение бе по-добро, отколкото да стои прикован на Земята и да признава, че е отегчен.

Уреждането на сметките и наемането на реактивен самолет му отнеха по-малко от двадесет минути. Той излетя и се отправи към Годард Фийлд, като използваше ниската височина, на която се осъществяваше местният трафик, за да избегне навлизането в контролираната зона. Съзнателно не избягваше полицията, защото нямаше основание да мисли, че ще търсят капитан Шефилд, това беше просто навик и щеше да го отведе скоро до Годард Фийлд.

И понеже имаше още доста дотам, докато летеше над Източен Канзас, реши да се приземи.

Избра за приземяване игрището на един малък град, където бе малко вероятно да нахокат полицай. Намери телефонна будка недалеч от центъра, но вътре се поколеба. Как му дойде на ум да се обади на главата на цялата Федерация и да се открие? Ако просто се обадеше в кулата „Новак“ и попиташе за управителя Форд, не само нямаше да бъде свързан с него, но обаждането му щеше да бъде прехвърлено в Отдела за обществена сигурност за нежелан разпит, което бе неизбежно, както плащането на данъци.

Добре, имаше само един начин да се избегне това и той бе следният: да се обади в Отдела за сигурност и някак си да се свърже с главния началник по видеотелефона, а след това щеше да импровизира.

— Отдел за обществена сигурност — отговори един глас — Коя служба, гражданино?

— Здравейте — започна той с въздържан глас. — Аз съм капитан Шефилд. Дайте ми шефа. — Той не говореше надменно, тонът му бе изпълнен с покорство.

Кратка тишина.

— За какво става въпрос, моля?

— Казах, че съм капитан Шефилд, — този път в гласа на Лазар прозвуча сдържано раздразнение.

Последва друга кратка пауза.

— Ще ви свържа с кабинета на заместник-шефа — изрече с колебание гласът.

Този път екранът се оживи.

— Да? — попита заместникът, гледайки го.

— Свържете ме с началника, бързо.

— За какво?

— За Бога, човече, свържете ме с началника! Аз съм капитан Шефилд!

Заместник-шефът трябва да бъде извинен за това, че го свързва. Той не беше спал и през последните 24 часа се бяха случили доста объркващи неща, които не бе в състояние да асимилира. Когато на екрана се появи главният началник, Лазар заговори пръв:

— О, ето ви и вас! Прекарах ужасно време, докато се справя с бюрокрацията ви. Дайте ми Стареца и по-живо! Използвайте вътрешната мрежа.

— Какво, по дяволите, искате да кажете? Кой сте вие?

— Слушай, братко — рече Лазар с нотки на бавно надигащо се раздразнение — Нямаше да търся проклетия ви тесногърд отдел, ако не бях загазил. Свържете ме със Стареца. Отнася се за Фамилиите Хауърд.

Шефът на полицията моментално наостри слух.

— Докладвайте.

— Вижте — каза Лазар с уморен глас — знам, че бихте искали да гледате през рамото на Стареца, но моментът не е подходящ за опити. Ако ми пречите и ме принудите да пропиля два часа, за да докладвам лично, ще го направя. Но Старецът би искал да знае защо и можем да се обзаложим, че ще му кажа.

Главният началник реши да рискува и да свърже този човек. След това, ако Старецът не разкара този шут от екрана за три секунди, той щеше да знае, че е заложил на сигурно и е взел правилното решение. В противен случай винаги можеше да се оправдае с преплитане на линиите. Той нагласи комбинацията.

Управителят Форд беше поразен, когато разпозна Лазар на екрана.

— Вие? — възкликна той — Как за Бога — Закър Барстоу ли е?

— Затворете мрежата! — прекъсна го Лазар. Началникът премига, когато екранът замря. И така Старецът наистина имаше тайни агенти извън отдела — нещо, което беше интересно и не биваше да се забравя.

Лазар набързо и доста откровено разясни как се бе озовал там, след което добави:

— Както виждате, аз бих могъл да се покрия и да изчезна яко дим. Всъщност, все още мога, но искам да знам следното: все още ли е в сила споразумението със Закър Барстоу да ни оставите да емигрираме?

— Да, в сила е. Имате ли представа как ще качите сто хиляди души на борда на „Ню Фронтиърс“, без да се изложите на опасност? Знаете, че не можете да се доверите на собствените си хора, нали?

— Знам. Настоящата ситуация е изгодна за момента, докато изясним нещата. И аз съм човекът, който ще свърши работата. Трябва да бъда! Аз съм единственият, който е на свобода, на когото и двете страни могат да имат доверие. А сега слушайте...

След осем минути Форд бавно кимаше с глава и казваше:

— Би могло да стане. Би могло. Както и да е, започнете подготовката. В Годард ще ви очаква кредитно писмо.

— Можете ли да прикриете следите си? Не мога да размахвам кредитно писмо от управителя, хората ще се учудят.

— Имайте малко вяра в моята интелигентност. Докато писмото стигне до вас, ще се окаже рутинна банкова трансакция.

— Съжалявам. А сега — как мога да се свържа с вас, когато имам нужда?

— О, да — чуйте тази комбинация. — Форд бавно му я каза. — Това ще ви свърже с кабинета ми без препредаване. Не, не я записвайте, запомнете я.

— А как мога да говоря със Закър Барстоу?

— Обадете ми се и аз ще ви свържа. Не можете да му се обадите директно, освен ако не уредите безжичен телефон.

— Дори и да можех, нямам възможност да мъкна със себе си безжичен телефон? Добре — чао! Аз изчезвам.

— Успех!

Лазар излезе от кабината с въздържана припряност и се върна обратно, за да вземе наетия си кораб. Той не знаеше достатъчно за настоящата полицейска практика да се правят догадки дали главният началник е проследил обаждането до управителя. Просто го взе за нещо дадено, защото самият той би постъпил по същия начин, ако беше на мястото на началника. Следователно, вероятно най-близкият полицай, който бе на разположение, бе вече по петите му — беше време за действие, беше време да замаскира следите си.

Той излетя отново и се отправи на запад, като се движеше в неконтролирания по-нисък слой, докато достигна до ивица облаци, които отделяха западния хоризонт. Тогава зави в обратна посока и отпраши към Канзас сити, поддържайки внимателно скорост под разрешения максимум и височина, която беше разрешена от местните норми. В Канзас сити той предаде самолета на местната агенция и спря едно такси, което го отведе по контролния път до Джонлин. Там се качи на местен реактивен еърбъс от Сейнт Луис без предварително да си купи билет, като по този начин бе сигурен, че полетът му няма да бъде проследен, докато записите от пътуването на еърбъса не бяха предадени за преглед на Западния бряг.

Вместо да се притеснява, той прекара времето, изготвяйки планове.

Сто хиляди души със средно тегло сто и петдесет — не, нека са сто и шейсет фунта^[1], прецени Лазар, правеше товар от шестнайсет милиона фунта, осем хиляди тона. Космическият кораб можеше да преодолее гравитацията с подобен товар, но щеше да е доста муден. Това бе извън вниманието сега. Хората не представляваха товар.

Космическият кораб можеше да повдигне тази инертна маса, но рискът да загинат бе голям.

Нужен беше транспорт.

Не беше трудно да се купи пътнически кораб достатъчно голям да преведе Фамилиите от Земята до мястото, където „Ню Фронтиърс“ се движеше по орбитата си. Пътническата служба между четирите планети с удоволствие би разтоварила подобен кораб срещу подобаваща цена. При наличието на конкуренция в превозването на пътници те желаеха да съкратят загубите си от стари кораби, които вече не се предпочитаха от туристите. Но един пътнически кораб нямаше да бъде достатъчен. Не само щеше да се породи нежелано любопитство по отношение на намеренията му спрямо такъв кораб, но също така той не можеше да го управлява без чужда помощ. Според ревизирания Акт за сигурността в космоса пътническите кораби трябваше да бъдат строени така, че да се управляват изцяло от хора, следвайки теорията, че не съществува автоматично устройство, което би могло да замени човешката преценка в критична ситуация.

Трябваше да бъде товарен кораб.

Лазар знаеше най-доброто място, където можеше да намери такъв. Въпреки усилията лунната колония да стане екологично независима, Луна сити все още внасяше значително по-голям тонаж, отколкото изнасяше. В космическия транспорт един празен товарен кораб бе по-ценен като метал, отколкото е струвал първоначално на Земята.

Когато се приземи в Годард сити, излезе от еърбъса, отиде на космодрума, плати сметките си и влезе във владение на „Ай Спай“. Подаде молба за възможно най-скорошно заминаване за Луна сити. Възможността, която му бе определена, бе за след два дена, но Лазар не се притесни от това, той просто се върна в космическата компания и заяви, че е готов да плати щедро за промяна във времето за заминаване. След двадесет минути имаше устно уверение, че ще може да тръгне за Луна сити същата вечер.

Прекара оставащите няколко часа, лутайки се сред подлудяващата бюрокрация за издаване на разрешение за междупланетен полет. Първо взе кредитното писмо, което Форд му беше обещал, и го превърна в пари в брой. С голямо желание би използвал част от парите, за да ускори процедурата точно така, както

беше платил (доста щедро) за смяна на кораба. Но не бе в състояние да направи това. Оцеляването през двата века живот го бяха научили, че подкупът трябва да бъде предлаган ненатрапчиво и индиректно, така както се прави галантно предложение на достойна дама. След няколко минути той достигна до мрачното заключение, че гражданските добродетели и обществената честност могат да бъдат погребани. Макар на служителите от Годард Фийлд да не им беше чужда мисълта за бакшиш, натиск или пък за благоприятния ефект на парите върху рутинните трансакции, той се възхищаваше на тяхната неподкупност. Дали обаче трябваше да го прави? Повечето от тях, особено когато попълваше ненужните формуляри, му губеха чисто и просто времето, което възнамеряваше да използва за чревоугоднически пир в Скаргейт Рум.

Той дори позволи да бъде ваксиниран още веднъж, вместо да се връща в „Ай Спай“, за да изрови листа хартия, показващ, че е бил ваксиниран преди няколко седмици, пристигайки на Земята.

Все пак двадесет минути преди времето за отпътуване той се върна при уредите за управление на „Ай Спай“ с торба, издута от подпечатани документи и полупразен стомах, след като бе успял да изяде един сандвич. Той беше изчислил траекторията на „Хоман-5“, която щеше да използва. Резултатите бяха вкарани в автопилота. Всички лампи на таблото светеха зелено с изключение на тази, която щеше да мига в зелено, когато наземният контрол започнеше обратното броене преди старта. Той чакаше, изпълнен с истинска радост, както винаги, когато щеше да лети.

Внезапно го осени мисъл и той понечи да стане, но коланите му попречиха. Тогава ги разхлаби и се изправи, посягайки към копието от последния брой на „Пилоти и опасности при пътуване“. „Ню Фронттиърс“ се движеше в кръгла орбита от точно двадесет и четири часа като винаги поддържаше курс над меридиан 106 градуса западно или отклонение нула на разстояние от центъра на Земята приблизително двадесет и шест хиляди мили.

Защо не се обади да разбере какъв е релефът на терена?

Корабът „Ай Спай“, чиито резервоари бяха поставени отгоре и местата за товар бяха празни, можеше да измине мили разстояние за секунди. От съображения за сигурност от космодрума му дадоха разрешение за Луна сити, а не за междузвездния кораб. Но при

сегашната фаза на Луната отклонението от одобрената посока на летеене трудно би се видяла на екран. Вероятно нямаше да бъде забелязано, докато не се анализира филмовият запис по-късно, когато Лазар щеше да получи призовка. Дори вероятно щяха да отнемат разрешителното му за управление. Но полетите никога не го бяха притеснявали и със сигурност си струваше да проучи положението.

Той вече набираше задачата в балистичния си калкулатор, като се изключи проверката на частите от орбитата на „Ню Фронтиърс“ в справочника. Лазар би могъл да го направи насън. Съобразените със сателит маневри бяха нещо банално за всеки пилот и двойно-тангентната траектория за двадесет и четири часова орбита беше нещо, което всеки бъдещ пилот знаеше наизуст.

Той зареди отговорите в своя автопилот по време на обратното броене преди старта. Като му останаха три минути, завърза колана си отново и се отпусна, когато ускорението започна. Щом корабът премина към свободно падане, той провери положението и вектора си чрез радиопредавателя на космодрума. Доволен, затвори таблото, включи алармата за рандевуто и заспа.

[1] фунт — англ. мярка за тегло равна на 453,6 г — б.р. ↑

ШЕСТА ГЛАВА

След около четири часа алармата го събуди. Изключи я, но тя продължи да звъни — погледна на екрана и видя защо. Огромното цилиндрично тяло на „Ню Фронтиърс“ акостираше. Той изключи и радарната алармираща верига и довърши работата си, като не обърна внимание на балистичния калкулатор. Преди да доведе докрай маневрата, комуникационната аларма започна да звъни. Той натисна един ключ. Устройството започна да търси честоти и екранът се оживи. Някакъв мъж го погледна.

— Търся „Ню Фронтиърс“. Какъв кораб сте?

— Частен кораб, „Ай Спай“, капитан Шефилд. Комплименти за вашия команден офицер. Мога ли да дойда при вас?

Те се радваха, че имат посетители. Корабът бе подготвен за инспекция, проби и приемане. Голямата група специалисти, които го бяха конструирали, бяха отишли на Земята и на борда нямаше никой освен представителите на Фондацията „Джордан“ и половин дузина инженери, наети от корпорацията, създадена, за да построи кораба. Тези, малцината, отегчени от бездействие, бяха си омръзнали взаимно, нетърпеливи да изоставят отбелязването на времето и да се върнат към удоволствията на Земята. Един посетител бе добре дошло разсейване.

Когато херметическият отвор на „Ай Спай“ бе прикрепен към този на големия кораб, Лазар бе посрещнат от отговорния инженер — технически капитан, тъй като „Ню Фронтиърс“ бе кораб, който пътуваше, въпреки че нямаше мощност. Той се представи и поведе Лазар на обиколка из кораба. Те се понесоха из дълги коридори, посетиха лаборатории, складове, библиотеки, в които се съхраняваха стотици хиляди ролки, акри хидропонни резервоари за храна и нови запаси от кислород и удобни, просторни, дори луксозни помещения за колония от десет хиляди души.

— Ние сме уверени, че експедицията „Авангард“ бе с недостатъчно хора — обясни инженерът-капитан. — Изследователите на социалната динамика изчисляват, че тази колония ще бъде в състояние да поддържа основата на сегашното ни културно ниво.

— Това не звучи убедително — отбеляза Лазар. — Няма ли повече от десет хиляди вида специализации?

— О, разбира се! Но идеята е да се осигурят експерти в областта на всички основни изкуства и необходими клонове на науката. След това с нарастването на колонията могат да се прибавят допълнителни специализации чрез помощта на справочните библиотеки — всичко от танцуването до тъкането на гоблени. Това е общата идея, въпреки че тя е извън моите преки интереси. Без съмнение това е интересно за тези, които го харесват.

— Много ли желаете да започнете? — попита Лазар.

Мъжът бе почти шокиран.

— Аз? Да не би да предлагате аз да се заема с това? Скъпи ми господине, аз съм инженер, а не скапан глупак.

— Извинявайте.

— О, аз нямам нищо против разумен брой пътувания в космоса, когато това се налага — бил съм в Луна сити повече пъти, отколкото мога да преброя и дори съм ходил на Венера. Но вие не мислите, че човекът, построил „Мейфлауър“, го е управлявал, нали? Според мен, единственото нещо, което ще предпази тези хора, които са се записали, да не полудеят, преди да стигнат там, е, че със сигурност те и без това са луди.

Лазар смени темата. Те не се забавиха в залата за управление, нито в бронираната клетка, в която се съхраняваше гигантският атомен конвертер, след като Лазар научи, че там няма хора и тя е напълно автоматична. Пълното отсъствие на движещи се части във всяко от тези отделения, което бе станало възможно при съвременното развитие на парастатиката, правеше тяхното вътрешно управление предмет единствено на интелектуален интерес, нещо, което можеше да почака. Това, което Лазар наистина искаше да види, беше контролната зала и там той се забави, задавайки безкрайни въпроси, докато домакинът му се отегчи напълно и остана само от учтивост.

Накрая Лазар млъкна не защото беше против натрапването спрямо домакина си, а защото бе убеден, че е научил достатъчно за контролното табло, за да желае да се опита да управлява кораба.

Преди да го напусне, той обърна внимание на два други важни факта. След девет земни дни малкият екипаж планираше уикенд на Земята, след което щяха да се осъществят пробите по приемането. Но

за три дни големият кораб щеше да е празен с изключение вероятно на един оператор по комуникациите. Лазар бе твърде предпазлив, за да проявява любопитство за това. Но вътре нямаше да остане охрана, защото нямаше нужда от такава. Все едно да се охранява река Мисисипи.

Другото нещо, което научи, бе как да влиза в кораба отвън без помощ отвътре. Той се сдобил с тази информация, наблюдавайки ракетата, която носеше пощата, да пристига точно когато се гласеше да си тръгва.

В Луна сити, Джоузеф Макфий, посредник за корпорация „Diana Terminal“, филиал на Товарни линии „Diana“, топло посрещна Лазар.

— Е, влезте капитане, вземете си стол! Какво ще пиете? — Докато говореше, той вече наливаше сок от собствената му вакуумна витрина. — Не съм Ви виждал от... е, доста дълго. Откъде идвате и какви са клюките там? Чули ли сте нещо ново?

— От Годард — отвърна Лазар и му каза това, което капитанът бе казал на VIP. Макфий отговори с историята за старата мома, която падала свободно, която Лазар се престори, че не е чувал. Историите водеха до политика и Макфий изложи идеята си за „единственото възможно решение“ на Европейския въпрос — решение, предвидено в сложната теория на Макфий, за това защо Споразумението не може да бъде приложено към култури, намиращи се под определено ниво на индустриализация. Лазар не реагира по никакъв начин. Той не искаше да притеснява Макфий, кимаше, когато трябва, съгласи се да изпие още от проклетия сок, когато му бе предложен, и зачака удобния момент, за да си дойде на думата.

— Има ли кораби на компанията за продан сега, Джо?

— Има ли? Иде ми да крещя. Ей там чака повече стомана, отколкото съм имал през последните години и инвентарът ми е в безпорядък. Ако търсиш, мога да ти предложи изгодна цена.

— Може би да. Може би не. Зависи дали имаш това, което търся.

— Имам каквото пожелаеш. Никога не съм виждал такъв мъртъв пазар. Има дни, в които не можеш да сключиш сносна сделка.

Макфий се намръщи.

— Знаеш ли какъв е проблемът? Е, аз ще ти кажа — всичко се дължи на вълнението около тези Фамилии Хауърд. Никой не иска да рискува пари, докато не разбере положението си. Как може някой да прави планове, когато не знае дали те са за десет или сто години напред? Запомни думите ми: ако Администрацията успее да изкопчи тайната от тези бабета, ще станем свидетели на най-големия бум в дългосрочните инвестиции. В противен случай..., дълготрайните влогове няма да струват и пукната пара и ще настъпи манията „яж, пий и се весели“, което ще накара Реконструкцията да изглежда като следобедно пиене на чай.

Той отново се намръщи.

— Какъв вид метал търсите?

— Не искам метал. Искан кораб.

Гримасата от лицето на Макфий изчезна, веждите му се сключиха.

— И така? Какъв вид?

— Не мога да кажа точно. Имате ли време да ги огледаме заедно?

Той се съгласи и те напуснаха сводестата зала от северния тунел, след това се поскитаха около отделни кораби, правейки лесно дълги крачки, тъй като гравитацията беше слаба. Лазар скоро забеляза, че само два кораба имат необходимите товароподемност и пространство. Единият, който си струваше повече, беше танкер, но едно пресмятане наум му показва, че му липсваше палубно пространство, дори като се включеха долните плочи на резервоарите, за да се съберат 8000 тона пътници. Другият бе по-стар кораб с разнебитени, подобни на бутала дозатори за впръскване, но бе оборудван за търговски цели и имаше достатъчно палубно пространство. Полезният му товар бе по-голям от необходимия за случая, тъй като пътниците тежат малко за кубатурата, на която се събират. Това обаче щеше да го направи бърз, което бе от изключителна важност. Що се отнася за впръсквателите, той можеше да се погрижи за тях — беше се справял с по-голям боклук от този.

Лазар се спазари с Макфий за условията на плащане не защото искаше да спести пари, а защото провалът в това отношение нямаше да е в стила му. Най-накрая те постигнаха сложно тристранно споразумение, според което Макфий купуваше „Ай Спай“ за себе си, Лазар му предоставяше пълна собственост върху него без ипотека и приемаше негарантирано обещание за плащане. След това закупи

товарния кораб, като се подписа върху бележката на Макфий и прибави пари в брой. От своя страна Макфий имаше правото да ипотектира „Ай Спай“ в Търговската клирингова Банка в Луна сити, да използва приходите заедно с пари в брой или кредит, които бяха негови, за да откупи собствения си документ — вероятно преди сметките му да бъдат ревизирани, въпреки че Лазар не спомена това.

Това не бе подкуп в истинския смисъл на думата. Лазар просто се възползва от факта, че Макфий отдавна искаше да притежава свой собствен кораб и считаше „Ай Спай“ за идеалното средство, което един орган можеше да използва за бизнес и удоволствие. Лазар просто поддържаше цената ниска дотолкова, доколкото Макфий можеше да осъществи сделката. Но споразуменията дадоха да се разбере, че Макфий няма да разказва за сделката поне докато имаше време да си възвърне документа. По-нататък Лазар смеси въпросите, като помоли Макфий да държи очите си отворени за изгодна покупка на тютюн, което пък го накара да повярва, че тайнствената нова спекулация на капитан Шефилд включваше Венера като единствен главен пазар на подобни стоки.

Лазар получи товарен кораб, готов за път в космоса само след четири дни с помощта на щедри премии и суми за работа извън нормираното време. Най-после Луна сити остана зад него — собственикът и господарят на „Сити Чиликот“. Наум той съкрати името на Чили в чест на едно любимо ястие, което отдавна не беше опитвал — месест, едър фасул, щедро посипан с чили, парчета месо — истинско месо, а не синтетичната каша, която тези младоци наричаха „месо“. Докато си мислеше за това, устата му се напълни със слюнка.

Сега вече имаше една грижа по-малко.

Като приближаваше Земята, той се обади на контрола по движението и помоли за временна орбита, тъй като не искаше да сваля „Чили“. Това щеше да прахоса гориво и да привлече вниманието. Не изпитваше угризения относно движението във временна орбита без разрешение, но имаше шанс по време на отсъствието му „Чили“ да бъде забелязан, местоположението му — маркирано и разследван като изоставен кораб. Бе по-безопасно да бъде легален.

Дадоха му орбита, той се включи и корабът се успокои, след това нагласи идентификационните светлини на „Чили“ на своята собствена комбинация, увери се, че радарът на корабното подемно устройство

може да ги изключи, и свали портфейла до помощната писта за малки летателни апарати в Годард. Този път внимаваше да вземе със себе си всички необходими документи, избегна митническия контрол и мина бързо през космическия порт. Нямаше определена посока предвид, освен да намери телефон и да се обади на Зак и на Форд. След това, ако имаше време — да се опита да намери истинско чили. Не се беше обадил на управителя от космоса, защото връзката кораб-земя изискваше препредаване на разговора и обичаят за спазване на лична тайна със сигурност нямаше да ги защити, ако операторът, който препредаваше обаждането, дочуеше споменаване на Фамилиите Хауърд.

Управителят отговори незабавно, въпреки че беше късно вечерта по географска дължина на кулата „Новак“. От подутите кръгове под очите на Форд, Лазар прецени, че той прекарва по-голямата част от живота си на бюрото.

— Здравейте — каза Лазар — по-добре да осъществим връзка и със Зак Барстоу. Има неща, които искам да докладвам.

— Значи сте вие — каза неприятеливо Форд — Мислех, че сте избягали от нас. Къде бяхте?

— Купувах кораб — отвърна Лазар — Както знаехте. Нека открием Барстоу.

Форд се намръщи, но се обърна към бюрото си. Барстоу се присъедини към тях от един разделен екран. Той като че ли бе изненадан, а не облекчен при вида на Лазар. Лазар заговори бързо:

— Какво има, приятелю? Не ти ли каза Форд какво съм решил?

— Да, каза ми — призна Барстоу, — но не знаехме къде си и какво правиш. Времето минаваше, а ти не се обаждаше... Затова решихме, че повече няма да те видим.

— Глупости — възнегодува Лазар — Знаеш, че никога не бих направил нещо подобно. Както и да е, ето ме тук и ето какво съм сторил до този момент — той им разказа за „Чили“ и за разузнаването на борда на „Ню Фронтърс“. — А сега ето как виждам нещата: по някое време този уикенд, докато „Ню Фронтърс“ си стои ей тъй без жив човек в него, аз ще насоча „Чили“ към резервата, ще се качим бързо, ще се отправим към „Ню Фронтърс“, ще го вземем и ще офейкаме. Г-н управител, това би означавало голяма помощ от ваша страна. Вашите полицаи ще трябва да си затварят очите, докато аз

приземявам кораба и се качваме на него. След това ще трябва някак си да се промъкнем през уличния патрул. После ще е много по-добре, ако няма други самолети, които да предприемат драстични мерки спрямо „Ню Фронтиърс“. Ако вътре е оставено устройство за комуникация, те могат да извикат помощ, преди да успеем да ги заглушим.

— Дайте ми възможност за известна предвидливост — отвърна кисело Форд. — Зная, че ще трябва да отвлечете вниманието, за да има вероятност да се измъкнете. Планът е фантастичен.

— Не съвсем — Лазар не се съгласи — ако решите да използвате силите си за неотложни ситуации в последния момент.

— Вероятно. Но не можем да чакаме четири дни.

— Защо не?

— Ситуацията няма да бъде удържана толкова дълго.

— Нито пък аз — намеси се Барстоу.

Лазар погледна единия, после другия.

— Хм, какъв е проблемът? Какво има?

Те обясниха: Форд и Барстоу бяха ангажирани с напълно неосъществима задача — да пуснат в ход сложна и изкусна измама, тройна лъжа, която да има един аспект за Фамилиите, един за обществеността и един за Съвета на Федерацията. Всеки аспект водеше до уникални и явно непреодолими трудности.

За Форд нямаше човек, на когото би посмял да се довери, защото дори и най-довереният му служител би могъл да се зарази с манията за измамния фонтан на младостта. Може би греши, но нямаше начин това да се разбере, без да изложат на опасност тайната. Въпреки това той трябваше да убеди Съвета, че мерките, които взимаше, бяха най-добри за постигане на неговите цели.

Освен това той трябваше ежедневно да разпространява новини, с които да убеди гражданите, че правителството всеки момент ще им осигури „тайната“ на вечния живот. С всеки изминал ден съобщенията трябваше да стават по-подробни, а лъжите по-хитри. Хората ставаха неспокойни от забавянето, те захвърляха принципите на цивилизацията, превръщайки се в тълпа.

Съветът чувстваше натиска на хората. Два пъти на Форд му бе гласуван вот на доверие, като вторият бе спечелен само с два гласа. Нямаше да спечели трети — трябваше да се действа.

Притесненията на Барстоу бяха различни, но не по-малко мъчителни: той трябваше да има съюзници, защото задачата му беше да подготви всичките сто хиляди члена за изселването. Те трябваше да знаят, преди да е настъпил моментът да се качат на кораба, дали трябва да заминат тихо и бързо. Въпреки това той не смееше да им каже истината твърде скоро, защото сред толкова много хора сигурно имаше някои глупаци и инаи, а бе нужен само един идиот, за да провали плана, като изплюе камъчето пред охраняващите ги полицаи. Вместо това той бе принуден да опита да намери водачи, на които можеше да се довери, да ги убеди и да очаква от тях да убедят другите. Трябваша му почти хиляда надеждни „пастири“, за да е сигурен, че когато моментът настъпи, хората му ще го последват. И все пак самият брой съюзници, от които се нуждаеше, беше твърде голям, за да е сигурен, че някой няма да се окаже слаб. Имаше нещо по-лошо — той се нуждаеше от други довереници за още по-деликатна цел. С Форд се бяха спогодили по един план за печелене на време, който не бе много добър. Те използваха способите, до които прибегнаха Фамилиите, за да забавят симптомите на остаряване под предлог, че общата сума от тези способности представлява самата „тайна“. За да прокара тази измама, Барстоу се нуждаеше от помощта на биохимичите, на специалистите по жлезите, по симбиотиката и метаболизма и други експерти сред членовете на Фамилиите, а те от своя страна трябваше да са готови за полицейски разпит от най-опитните психотехници на Фамилиите, защото трябваше да са в състояние да издържат дори под влиянието на лекарства, каращи ги да говорят. Лъжливото хипнотично индоктриниране, което се изискваше за това, бе неимоверно по-сложно от това, необходимо за обикновено блокиране на говора. До този момент измамата действаше, при това доста добре. Но несъответствията ставаха все по-трудни за обяснение с всеки изминал ден.

Барстоу не можеше повече да продължава с тези номера. По-голямата част от Фамилиите, по необходимост държани в неведение, излизаха от контрол дори по-бързо, отколкото хората отвън. Те с право се ядосаха на това, което им бе сторено. Очакваха някой, който имаше нужната власт и авторитет, да направи нещо по въпроса — и то веднага!

Влиянието на Барстоу над близките му се стопяваше тъй бързо, както това на Форд над Съвета.

— Не може четири дена — повтори Форд. — По-скоро дванадесет часа, най-много двадесет и четири. Съветът ще се събира отново утре следобед.

Барстоу бе притеснен.

— Не съм сигурен, че ще мога да ги подготвя толкова бързо. Мога да имам проблем с качването на борда.

— Не се притеснявайте за това — прекъсна го рязко Форд.

— Защо не?

— Защото — каза Форд без заобикалки — всеки, който изостане след другите, ще умре, ако има късмет.

Барстоу не отрони дума и погледна встрани. Това бе първият път, когато и двамата признаваха ясно, че това не е относително безвредна политическа измама, а отчаян и почти безнадежден опит да се избегне масово клане и че Форд беше от двете страни на барикадата.

— Е — Лазар се намеси оживено — сега, след като вие двамата сте уредили това, хайде да се заемаме. Аз мога да приземя „Чили“. Той спря и бързо прецени къде би трябвало да е орбитата на кораба и колко време ще му е нужно за срещата — да речем до 22 ч. по Гринуич. Да прибавим още час за по-сигурно. Какво ще кажете 17 ч. утре следобед Оклахомско време? Всъщност това се пада днес.

Другите двама като че бяха облекчени.

— Доста добре — съгласи се Барстоу — Ще ги имам във възможно най-добра форма.

— Добре — съгласи се Форд — ако това е най-бързият начин, може да стане.

Той се замисли за момент:

— Барстоу, незабавно ще изтегля всички полицаи и правителствени служители отвъд границата на резервата и ще ви изолирам. След като вратата се затвори, можете да съобщите на хората.

— Добре. Ще направя, каквото мога.

— Има ли нещо друго преди да прекъснем връзката? — попита Лазар.

— О, да, Зак, трябва да изберем място, където да се приземя, иначе ако гръмна, ще скъся много животи.

— О, да. Приблѝжи се от запад. Ще поставя стандартен маркер на мястото. Става ли?

— Става.

— Не става — каза Форд — Ще трябва да му осигурим буфер при кацането.

— Глупости — реагира Лазар. — Бих могъл да приземя кораба на върха на паметника на Вашингтон.

— Не и този път. Да не се изненадаш от времето.

Докато Лазар се приближаваше към срещата с „Чили“, той сигнализира от подѐмника. Импулсният приемо-предавател на „Чили“ отекна за негово облекчение. Той не вярваше много на механизми, които не беше ремонтирал лично и едно дълго търсене на Чили в този момент би било катастрофално.

Той изчисли относителния вектор, изстреля подѐмника удари леко и насочи кораба три минути встрани от прецененото място, като бе изпълнен със самодоволство. Той остави подѐмника, влезе бързо въ̀тре и поведе кораба надолу.

Влизането в стратосферата и прелитането през две трети от земното кълбо не отне повече време, отколкото бе преценил. Използва част от останалото време, което си беше позволил, като съкращаваше маневрите, за да запази износените, излизащи от употреба впръсквателни дозатори. След това той слезе в тропосферата. Наближаваше Земята. Температурата на въ̀ншната обвивка бе висока, но не в опасни граници. След това осъзна какво имаше предвид Форд, като спомена времето — Оклахома и половината от Тексас бяха покрити с много гъсти облаци. Лазар бе удивен и някак си доволен. Това му напомняше за онези дни, когато времето по-скоро се преживяваше, отколкото контролираше. Животът бе изгубил част от сладостта си според него, когато инженерите-метеоролози се бяха научили как да обуздават климатичните елементи. Той се надяваше, че на тяхната планета, ако намереха такова време, щеше да е хубаво и животворно.

След това той слезе още надолу и нямаше и миг за мислене. Въ̀преки размера си, товарният кораб оказа съпротивление и даде да се разбере, че не е доволен — дявол да го вземе! Форд сигурно е

заповядал тази малка тупурдия в мига, в който се нагласяше времето. И при това положение интеграторите са имали голямо пространство на ниско налягане, което е било доста наблизно.

Отнякъде му крещеше контролър по атмосферните условия. Той го изключи и насочи цялото си внимание към радара и призрачните образи в инфрачервения токоизправител, докато сравняваше техните данни с вътрешната следяща система. Корабът прелетя над една ивица земя, широка няколко мили — развалините на Окла-Орлиънс Роуд сити. Когато Лазар го видя за последен път, той гъмжеше от живот. Измежду всички механични чудовища, с които човешката раса се бе оборудвала, помисли си той, тези динозаври без проблем заемаха първото място.

След това мисълта му бе прекъсната от писък от контролното табло. Корабът беше открил буфера за кацане.

Той вкара кораба, угаси последния реактивен двигател, когато докосна Земята и натисна няколко копчета. Големите отвори за товара се разтвориха с трясък и вътре запряска дъжд.

Елеонор Джонсън се сгуши, полупреведена срещу бурята, и се опита да загърне по-плътно с палтото си бебето, което носеше в лявата си ръка. Когато бурята започна, бебето плачеше неспирно, опъвайки нервите ѝ. Сега то бе утихнало, но това изглежда беше друга причина за притеснение.

Тя самата бе плакала, въпреки че се опита да не го показва. През всичките двадесет и седем години от живота си тя не бе виждала подобно време. То символизираше бурята, която бе преобърнала живота ѝ, бе я помела от любимия ѝ първи собствен дом, където имаше старомодна камина, блестящо от чистота сервизно помещение, термостат, който тя нагласяше на желаната температура, без да се съобразява с другите. Буря, която я бе отнесла между двама сурови полицаи, арестували я като нещастна психопатка, изоставили я след ужасни унижения тук сред студената, лепкава, червена кал на това Оклахомско поле.

Нима беше истина? Възможно ли бе това да е реалност? Или пък тя изобщо не беше родила бебето си и това бе един от странните сънища, които ѝ се явяваха по време на бременността?

Но дъждът бе прекалено студен, гръмотевицата прекалено силна — не би могла никога да проспи подобен сън. Тогава това, което старшият попечител им бе казал, сигурно е вярно. Трябваше да е вярно. Тя бе видяла кораба със собствените си очи — ярка следа от газове, която оставяше на фона на черното небе. Тя не го виждаше повече, но струпалото се множество около нея бавно се придвижи напред. Сигурно е някъде пред нея. Тя бе накрая на тълпата. Щеше да е от последните, които ще се качат на борда.

Беше изключително важно да се качи на кораба. Старият Закър Барстоу им беше казал с гробовна сериозност какво ги очаква, ако не успееш да го сторят. Тя се довери на откровеността му. Въпреки това се чудеше как е възможно това да е вярно. Нима можеше някой да е толкова подъл, толкова ужасно подъл, за да иска да убие безобиден и беззащитен човек като нея и бебето ѝ?

Тя бе обзета от панически ужас — ами ако мястото се запълнеше, преди тя да стигне до кораба? Притисна бебето още по-силно и то отново заплака.

Една жена от тълпата се приближи и я заговори:

— Сигурно си изморена. Може ли да взема детето за малко?

— Не, не, благодаря ви. Добре съм.

Светлината на една светкавица озари лицето на жената Елеонор Джонсън я позна — това бе старата Мери Спърлинг.

Но любезността на предложението я успокои. Сега тя знаеше какво трябва да прави. Ако корабът се напълнеше и не можеше да поеме повече хора тя трябваше да подаде детето напред от ръка на ръка над главите на хората. Никой нямаше да откаже местенце за толкова малко създание като нейното бебе.

Някой я докосна в тъмнината. Тълпата отново се придвижваше напред.

Когато Барстоу видя, че качването в кораба ще свърши след още няколко минути, той напусна поста си при една от вратите за товара и побягна колкото бързо можеше през пръскащата лепкава кал към бараката за комуникации.

Форд го беше предупредил да се обади непосредствено преди излитането на кораба. Това бе необходимо за осъществяване на плана

му за отклоняване на вниманието. Барстоу напипа някаква трудноотваряща се врата отвори я със замах и се втурна вътре. Нагласи личната комбинация, която трябваше да го свърже директно с контролното табло на Форд и натисна ключа.

Отговориха му веднага, но лицето на екрана не бе на Форд. Барстоу избухна:

— Къде е управителят? Искam да говоря с него — преди да разпознае лицето пред себе си.

Това бе добре известното на всички лице — Борк Ванинг, лидер на малцинството в Съвета.

— Говорите с управителя — каза Ванинг и се ухили студено — новият управител. А сега кой по дяволите сте вие и защо се обаждате?

Барстоу благодари на всички богове, живи и мъртви, че разпознаването беше едностранно. Той прекъсна връзката с безцелен удар и излезе от колибата.

Два входа за товари вече бяха затворени. Закъснелите минаваха през другите два. Барстоу подкани последния от групата да влезе побързо и като ругаеше, ги последва и лудо се втурна към контролната зала.

— Вдигай кораба! — извика той на Лазар — Бързо!

— За какво е тоя шум? — попита Лазар, но той вече затваряше и заключваше херметически входовете. Изключи устройството за ускорение, изчака десетина секунди и осигури мощност.

— Е — каза той разговорливо след шест минути — надявам се, че всички са лежали на пода. В противен случай бихме изпочупили някоя и друга кост. Та какво казваше?

Барстоу му разказа за опита си да докладва на Форд.

Лазар премита ѝ изсвири няколко такта от „Пуйка в сламата“.

— Изглежда сме се отървали на косъм. На това ми прилича. — Той млъкна и насочи вниманието си към инструментите, следейки с едно око балистичната писта, а с другото радарите отзад.

СЕДМА ГЛАВА

Лазар бе зает с маневрирането на „Чили“ точно до определеното положение, встрани от „Ню Фронтиърс“. Пренатоварените дозатори правеха по-малкия кораб игрив като жребец. Но той успя. Магнитните котви иззвъняха, опънати докрай, херметическите уплътнения се затвориха и ушите на пътниците заглъхнаха, когато налягането в „Чили“ се изравни с това на гигантския кораб. Лазар потъна в една ниша на контролната зала, доближи се до един контакт и се протегна към входа за пътници на „Ню Фронтиърс“. В този момент той се озова лице в лице с капитана-инженер.

Мъжът го погледна и изсумтя:

— Отново вие, а? Защо, по дяволите, не отвърнахте на нашето предизвикателство. Не можете да се закрепите за нас без разрешение! Това е частна собственост. Какво искате да кажете?

— Искам да кажа — отвърна Лазар — че вие и момчетата ви се връщате на Земята няколко дена по-рано — с този кораб.

— Но защо? Това е смешно!

— Братко — каза Лазар нежно, като изведнъж показва бластера в лявата си ръка — наистина не бих искал да те нараня, след като бе толкова мил с мен, но със сигурност ще го направя, ако не се подчиниш незабавно.

Офицерът просто гледаше с невярващ поглед. Няколко от подчинените му се бяха събрали зад него. Един от тях, с безцелен поглед се наклони да тръгва Лазар го простреля в крака с малко сила той политна и посегна да се залови за нещо, но нямаше за какво.

— Сега ще трябва да се погрижите за него — отбеляза Лазар. Това уреди нещата. Капитанът свика хората си по високоговорителя в отделението за пътници. Лазар ги преброи, докато пристигаха — двадесет и девет — брой, който бе установил по време на първото си посещение. Той нареди по двама мъже да държат всеки един от тях. След това погледна този, когото бе прострелял.

— Не си сериозно ранен, приятел — прецени той бързо и се обърна към капитана-инженер. — Когато ви прехвърлим, сложете

малко радиационен мехлем на изгореното място. Медицинската чанта е върху задната херметическа преграда на залата за управление.

— Това е пиратство! Няма да се измъкнете безнаказано.

— Сигурно — съгласи се Лазар замислено — но се надявам да успеем някак си. Той насочи вниманието отново върху работата си.

— Раздвижете се там! Не се мотайте цял ден!

„Чили“ бавно се изпразваше. Можеше да се използва само единият изход, но натиска на полуистеричната тълпа отзад притесняваше тези, които бяха в теснината, където се съединяваха двата кораба. Те прииждаха като подплашени пчели от кошер.

Повечето от тях никога преди това пътуване не бяха преживявали свободното падане. Излизаха бързо и неочаквано в по-просторния гигантски кораб и се носеха безпомощно, напълно дезориентирани. Лазар се опита да въдвори ред, като хващаше всеки, изпречил се пред погледа му, който даваше вид, че може да се оправи при нулева гравитация. Нареждаше да ускорят нещата, бутайки безпомощните във всички посоки — към задната част на големия кораб, да ги махнат от пътя, за да се направи място за хилядите, които идваха.

След като определи около дузина подобни пастири, той забеляза Барстоу сред прииждащата тълпа, сграбчи го и му възложи задачата:

— Карай ги да се движат, както намериш за добре. Трябва да се придвижва напред до контролната зала. Ако видиш Анди Либи, прати го след мен.

Един мъж се отскубна от потока и се приближи към Барстоу.

— Някакъв кораб се опитва да се закачи за нашия. Видях го през отвора.

— Къде? — попита Лазар.

Мъжът се затрудни да обясни поради беглите си познания за корабите и свързаната с тях терминология, но все пак успя да се изрази разбираемо.

— Ще се върна — каза Лазар на Барстоу — Карай ги да се движат — и не допускай нито едно от онези бебета да се измъкне — имам предвид гостите ни там.

Той взе бластера си и си проправи път назад в теснината през безредната тълпа.

Отвор номер 3 изглежда бе този, за когото говори мъжът. Да, там наистина имаше нещо. Отворът имаше увеличител, но армирано

стъкло, но вместо да види звезди, Лазар забеляза осветено пространство. Някакъв кораб се бе прикрепил към техния.

Хората там или не се бяха опитали да отворят „Чили“, или просто не знаеха как. Отворът не беше заключен отвътре, нямаше причина за тревога. Би трябвало да се отвори лесно и от двете страни, след като се балансира налягането, какъвто изглежда бе случаят, съдейки по издайническата зелена светлина до ключалката.

Лазар бе озадачен.

Присъствието на този кораб бе лоша вест, независимо дали беше свързан с контрола на трафика военен кораб или нещо друго. Но защо те просто не отвореха вратата и не влезеха? Той се изкуши да заключи отвора отвътре, да побърза и да затвори и останалите, да привърши с товаренето и да се спасява.

Но фактът, че е произлязъл от маймуните взе връх. Не можеше да подмине нещо, което не разбираше. Така че направи компромис, ритайки ключалката така, че да не може да бъде отключен отворът отвън, след като внимателно се промъкна покрай увеличителното стъкло и тайничко надникна с едно око.

Той се оказа лице срещу лице със Слейтън Форд.

Лазар се дръпна встрани, отвори с крак ключалката и натисна копчето, за да освободи изхода. Зачака там, държейки пръста на крака си върху ръкохватката, с бластер в едната ръка и нож в другата.

Показа се фигура. Лазар видя, че това бе Форд и отново натисна копчето, за да затвори отвора, като ритна ключалката, без да изпуска и за миг от поглед посетителя.

— А сега какво, по дяволите? — попита той — Какво правите тук? И кой друг е с вас? Патрул?

— Сам съм.

— Хм.

— Искам да дойда с вас..., ако ме вземете.

Лазар го погледна, без да отговоря. След това се върна при увеличителното стъкло и изучи всичко, което виждаше. Форд явно казваше истината, тъй като не се виждаха други хора. Но не това задържа вниманието на Лазар. Защо? Корабът изобщо не беше подходящ за пътуване в открития космос. Той нямаше въздушно заключване, а просто затвор, с помощта на който да се прикрепят към по-голям кораб. Лазар гледаше право в корпуса му. Приличаше на —

да, това беше „Джойбоут Джуниър“, малка частна стратояхта, подходяща да се движи само от една точка до друга, или най-много да осъществява срещи със сателит, при условие че той можеше да я зареди с гориво за връщане.

Тук нямаше гориво за това. Един опитен пилот вероятно би преценил тази ламаринена играчка без мощност и би я напуснал, стига да умееше да влиза и излиза ловко от атмосферата, докато се грижеше за телесната си температура. Но Лазар не би искал да опитва.

— Не, сър! — той се обърна към Форд — Да предположим, че ви откажем? Как си представяте, че ще се върнете?

— Не съм мислил за това — отвърна просто Форд.

— Ммм — разкажете ми за това, но по-бързо. Вече изоставаме с няколко минути.

Форд бе изгорил всички мостове. Само няколко часа по-рано го бяха изгонили от кабинета, той беше наясно с това, при положение че всички факти излязат наяве. Най-доброто, на което можеше да се надява, беше доживотен затвор в Ковънтри, ако успееше да избегне насилието на тълпата или побъркващ разпит.

Опитите да отклони вниманието накрая унищожиха и последната му способност да се контролира. Обясненията, които даваше за действията си, не бяха убедителни пред Съвета Той се беше извинил с бурята. Оттеглянето на надзирателите от уговорката като драстичен опит да се разруши морала на Фамилиите бе твърде неправдоподобно обяснение. Заповедите му към военния кораб, които целяха да го държат настрани от „Ню Фронтиърс“, явно не бяха свързани в ничие съзнание с делата на Фамилиите Хауърд, Въпреки това очевидната липса на разумна причина у тях бе осъзната от опозицията като още едно оръжие, с което да го свалят. Те търсеха всякакви начини да го хванат в лъжа — един въпрос, зададен в Съвета, касаше определени средства от фонда на управителя, които бяха платени индиректно на някой си капитан Аарон Шефилд. Тези средства всъщност бяха ли изразходени в полза на обществото? Очите на Лазар се разтвориха широко.

— Искаш да кажеш, че те са били по следите ми?

— Не съвсем. Иначе сега нямаше да си тук. Но те те следвах отблизо. Мисля, че са имали помощ от много от моите хора.

— Вероятно. Но ние успяхме, така че хайде да не се тормозим допълнително. Хайде. В мига, в който всеки излезе от този кораб и се качи в големия, трябва да излитаме.

Лазар се обърна, за да си върви.

— Ще ме оставите ли да се присъединя?

Лазар се извърна с лице към Форд.

— А как иначе?

Първоначално той възнамеряваше да изпрати Форд в „Чили“. Не благодарността го накара да промени мнението си, а уважението. След като бе загубил поста си, Форд бе отишъл право в Хъксли Фийлд, северно от Новак Тауър, беше разчистил пътя за сателита „Монте Карло“ и беше се отправил към „Ню Фронтиърс“. Лазар хареса това. Усилията изискваха смелост и характер, които липсваха у повечето хора.

— Разбира се, че идваш и ти — каза той спокойно — Ти си мой тип, Слейтън.

„Чили“ бе наполовина изпразнен, но пространствата, където ставаше прехвърлянето, все още бяха задръстени от френетични тълпи. Лазар си проправяше път, като се опитваше да не наранява жени и деца без нужда, но и не позволяваше да го забавят. Той успя някак си да премине през свързващата тръба, като Форд го държеше за колана, свърна встрани и спря пред Барстоу.

Барстоу гледаше втренчено край него.

— Да, това е той — потвърди Лазар — Не зяпай — това е неприлично. Той идва с нас. Познавате ли Либи?

— Ето ме и мен, Лазар. — Либи се отдели от тълпата и се приближи с лекотата на човек, отдавна привикнал към свободното падане. На едната му китка бе прикрепена малка торбичка.

— Добре. Стойте наоколо. Зак, колко време ще ви трябва да приключите с товаренето?

— Един господ знае. Не мога да ги преброя. Вероятно час.

— Съкратете го. Ако сложите няколко яки момчета от двете страни на отвора, те могат да ги прехвърлят по-бързо. Трябва да се махнем оттук малко по-скоро, отколкото позволяват човешките възможности. Отивам в контролната зала. Позвънете ми там веднага, когато всички са качени, а гостите ни изчезнат и „Чили“ се освободи. Анди! Слейтън! Да тръгваме.

— Лазар...

— По-късно, Анди. Ще говорим, когато стигнем там.

Лазар взе Слейтън Форд със себе си, защото не знаеше какво друго да направи с него и почувства, че би било по-добре, ако е скрит от погледа на хората, докато не се намери правдоподобно извинение за неговото присъствие. До този момент той не се беше набил на поглед, но след като всички се успокояха, добре познатото лице на Форд щеше да предизвика нужда от обяснение.

Контролната зала бе на около половин миля по-напред от мястото, през което бяха влезли в кораба. Лазар знаеше, че има пояс за пътници, който отвеждаше точно там, но нямаше време да го търси. Той просто пое по първата пътека, която водеше напред. Щом като се отскубнаха от тълпата, те започнаха да бързат, въпреки че Форд не го биваше толкова в маневрите при свободно падане както другите.

След като стигнаха там, Лазар прекара времето за наложително очакване обяснявайки на Либи за изключително добре направеното, но не ортодоксално управление на звездния кораб. Либи бе очарован и не след дълго щеше да го изпробва. Лазар се обърна към Форд:

— А ти, Слейтън? Няма да навреди, ако имаме втори помощник-пилот.

Форд поклати глава.

— Слушал съм, но така и не се научих. Аз не съм пилот.

— Какво? Как се добра дотук?

— О, аз имам разрешително, но нямам време да практикувам. Моят шофьор винаги ме кара. Не съм определял траектории от много години.

Лазар го огледа внимателно.

— И все пак си успял да определиш орбитална среща? Без резервно гориво?

— О, това ли? Трябваше да го направя.

— Разбирам. Нещо като начина, по който котката се е научила да плува. Е, и това е начин. — Той се обърна към Либи, но бе прекъснат от гласа на Барстоу по микрофона:

— Пет минути, Лазар! Потвърждавай!

Лазар откри микрофона, покри светлината под него с ръка и отговори:

— Добре, Зак! Пет минути — След това каза:

— Ле-ле, та аз дори не съм избрал курс. Какво мислиш, Анди? Направо от Земята, за да се отървем от натрапниците, а след това да изберем посока, а? Какво ще кажеш, Слейтън? Това съвпада ли с нарежданията ти към военния кораб за действия?

— Не, Лазар, не! — запротестира Либи.

— Хм. Защо не?

— Трябва да се насочиш направо надолу към Слънцето.

— Към Слънцето? За бога, защо?

— Опитах се да ти кажа, когато те видях за първи път. Заради механизма, който ме накара да направя.

— Но, Анди, ние не разполагаме с него.

— Напротив, ето — Либи бръкна в торбичката, която поднасяше към Лазар.

Лазар я отвори.

Сглобени части от друго оборудване, които по-скоро приличаха на детска играчка, отколкото на устройство от научна лаборатория, джунджурията, която Либи нарече „механизъм“, бе подложена на критичната проверка на Лазар. На фона на бляскавото изтънчено съвършенство на контролната зала, той изглеждаше груб, патетичен, смешно несъвместим. Лазар внимателно го взе.

— Какво е това? — попита той — Твоят модел?

— Не, не. Това е самият механизъм.

Лазар погледна младия мъж не без съчувствие.

— Синко — попита той бавно, — да не би да си се побъркал?

— Не, не, не — поде разгорещено Либи, — напълно съм в ред. Това е радикално нова идея. Затова искам да ни заведеш надолу към Слънцето. Ако това изобщо действа, то ще работи най-добре там, където светлинното налягане е най-голямо.

— Ами ако не действа? — попита Лазар — какво ще стане с нас? Слънчеви петна?

— Не, отиваме направо към Слънцето. Ти само се насочи към него сега и ако мога да пресметна данните, ще ти дам корекции, за да те насоча в правилната траектория. Искам да мина покрай Слънцето с хоризонтална хипербола, в орбитата на Меркурий, толкова близо до фотосферата, колкото корабът може да издържи. Не знам какво точно означава това, затова не можах да го направя предварително. Но

данните ще бъдат тук, в кораба, и ще има време да ги коригираме, когато тръгнем.

Лазар отново погледна този малък, вятърничав апарат.

— Анди... ако си сигурен, че механизмите в главата ти все още работят, ще се възползвам от възможността. Стегнете си коланите и двамата! — Той се завърза с колана си към седалката на пилота и извика Барстоу:

— Какво ще кажеш, Зак?

— Веднага!

— Дръж се здраво! — С една ръка Лазар покри някаква светлина върху контролното табло вляво от него. Из целия кораб пропищя предупреждение за ускорение. С другата си ръка той закри друга светлина, полусферата пред тях внезапно бе обсипана със звезден небосвод и Форд въздъхна.

Лазар го проучи. Двадесет градуса от него бяха заличени от тъмния кръг на тази част от Земята, където бе нощ.

— Трябва да заобиколим, Анди. Ще използваме малко въздушното съпротивление над Тенеси. — Той започна внимателно с четвърт гравитация, което бе достатъчно да раздруса пътниците и да ги накара да внимават, докато подхвана бавната операция по придвижване на огромния кораб към посоката, в която трябваше да го насочи, за да излезе от сянката на Земята. Той увеличи ускорението наполовина, а след това до края.

Земята изведнъж се превърна от черен силует в тънък полумесец, когато полубелият диск на Слънцето изникна зад нея.

— Искам да мина на около хиляда мили навън, Анди — рече напрегнато Лазар. — Дай ми временен вектор.

Либи се поколеба за миг и му го даде. Лазар отново включи предупреждението за ускорение и усили гравитацията два пъти повече от земната. Лазар се изкуши да я увеличи докрай, но не посмя, тъй като корабът бе препълнен с дървници. Дори това ускорение, ако продължеше твърде дълго, би представлявало прекалено напрежение за някои от тях. Всеки военен кораб — преследвач със заповед да ги инспектира би могъл да постигне много по-голямо ускорение и подобрите екипажи щяха да го понесат. Но за тях това щеше да бъде само една възможност — той си припомни, че един военен кораб не би

могъл да поддържа високо ускорение за много дълъг период. Неговата скорост бе строго ограничена от резервоарите му.

„Ню Фронтиърс“ не се притесняваше от подобни старомодни ограничения. Нямаше резервоари, неговият конвертер понасяше всякаква маса, превръщайки я влъчиста енергия. Всичко би помогнало — метеори, космически прах, свободни атоми, събрани в обсега му или каквото и да е от самия кораб — например боклук, трупове, всичко. Масата бе енергия. Загивайки, всеки измъчен грам отделяше сто милиона трилиона ерга натиск.

Земният полумесец нарасна, изду се и се плъзна към левия ръб на полусферичния екран, докато Слънцето отпред остана мъртво. Малко повече от двадесет минути след това, когато те бяха най-близо и полумесецът, който сега бе в полуфаза, се изплъзваше от кръглия екран, веригата за връзка между корабите се оживи.

— „Ню Фронтиърс“! — прозвуча мощен глас. — Маневрирайте към орбитата и спрете! Това е официална заповед от контрола по движението.

Лазар прекъсна звука.

— Както и да е — каза той бодро — ако се опитат да ни хванат, едва ли ще им хареса да ни гонят в посока надолу, към Слънцето! Анди, пътят е чист и може би е време да се коригираме. Искаш ли да го пресметнеш? Или ще ми подадеш данните?

— Ще го пресметна — отвърна Либи. Той вече беше открил, че характеристиките на кораба, отнасящи се до навигацията, включително и поведението му като „черно тяло“, бяха на разположение в двете пилотни станции. Въоръжен с това и с данните от инструментите, той се зае да изчисли хиперболоида, по който възнамеряваше да мине покрай Слънцето. Той направи половинчат опит да използва балистичния изчислител на кораба, но не успя. Не бе свикнал с подобен дизайн, при който изобщо нямаше движещи се части, дори във външните контролни устройства. Така че се отказа, за да не губи време, и прибягна към странния си талант за цифри, заложен в мозъка му. Там нямаше движещи се части, но поне бе свикнал с него.

Лазар реши да провери какъв е рейтингът на тяхната популярност. Отново включи системата за връзка между корабите, откри, че тя все още пишеше сърдито, макар и малко по-слабо! Сега те

знаеха името му — едно от всичките — което го накара да реши, че момчетата на „Чили“ сигурно веднага бяха извикали пътния контрол. Измърмори нещо тъжно, когато разбра, че разрешителното на капитан Шефилд да пилотира е било отнето. Изключи сигнала и се опита да открие честотите на военните, след това изключи и тях. След като не можа да открие нищо друго, освен код и някакви бъркотии, изведнъж ясно се чуха думите „Ню Фронтърс“.

Той изрече нещо от рода на „Пръчки и камъни, кокалите ми ще строшат“ и опита с друг метод на разследване. Чрез радара с голям обхват и чрез парагравитачния детектор той можеше да определи, че близо до тях имаше кораби, но това само по себе си му помагаше много малко. Трябваше да има кораби толкова близо до Земята, но той не можеше да различи само по тези данни дали е невъоръжен пътнически лайнер или товарен кораб, които изпълняваха законно задълженията си, или е военен кораб, който ги преследваше яростно.

Но „Ню Фронтърс“ разполагаше с повече източници за анализиране на това, което го заобикаляше, отколкото един обикновен кораб. Той бе специално оборудван да се справя без помощ с всякакви странни условия, каквито въображението би могло да измисли. Полусферичната контролна зала, в която бяха разположени уредите, представляваше един огромен, многоекранен телевизионен предавател, който можеше да удвои звездния небосвод отпред или отзад, в зависимост от избора на пилота. Но там имаше и други вериги, които бяха доста по-сложни — едновременно или поотделно той можеше да действа и като огромен радарен екран, който да показва светлините на всяко тяло в обсега на радара.

Но това беше само началото. Неговите нетипични за човека сетива можеха да направят диференциален анализ на движещи се данни и да покажат резултата на визуален аналог. Лазар провери контролите вляво от него, опита се да запомни всичко, което му беше казано, и направи промяна в настройката.

Подобието на звезди и дори Слънцето избледняха и се замъглиха. Около дузина светлини грейнаха ярко.

Лазар нареди да ги проверят за ъглова скорост. Силните светлини блеснаха в яркочервено, превърнаха се в малки комети, които в далечината ставаха розови опашки, с изключение на една, която остана бяла и без опашка. За миг той разгледа останалите, реши, че векторите

им бяха такива, че те завинаги щяха да останат непознати, и нареди да се провери пътят, изминат от слънчевите лъчи на тази, която имаше постоянно местоположение.

Цветът се промени до виолетов, премина наполовина през спектъра и се спря на синьо-зеленото. Лазар помисли за момент и извади от изследването техните собствени стойности на ускорение, цветът отново побеля. Вече доволен, той повтори същите тестове и това се виждаше на задния екран.

— Лазар...

— Да, Либ?

— Ще попреча ли, ако ти дам корекциите сега?

— Ни най-малко. Аз просто хвърлях един поглед. Ако този вълшебен фенер знае за какво говори, те не са успели да проследят опашката ни навреме.

— Добре. Ето цифрите...

— Ще ги въведеш ли? Поеми управлението за малко. Искам да взема кафе и сандвичи. Ти искаш ли? Закусва ли ти се?

Либи кимна разсеяно, вече започвайки да ревизира траекторията на кораба. Форд се обади нетърпеливо за първи път от много време.

— Оставете на мен. За мен ще бъде удоволствие. — Той изпитваше огромно желание да бъде полезен.

— Ммм..., можеш да се забъркаш в неприятности, Слейтън. Независимо от това какво е предал Зак, за повечето от членовете ти не си добре дошъл. Ще се обадя и ще извикам някого.

— Вероятно никой няма да ме познае при тези обстоятелства — оспори думите му Форд. — Все пак това е законна поръчка, мога да го обясня.

Изражението на лицето му подсказа на Лазар, че това беше необходимо за повдигане на духа.

— Добре, ако можеш да се справиш при това ускорение.

Форд с трудност се надигна от мястото, където беше.

— Имам „космически крака“. Какви да бъдат сандвичите?

— За мен осолено говеждо, но вероятно ще има само проклети заместители. Нека моят бъде сирене с ръжен хляб, ако имат, и с много горчица. И един галон кафе. За теб какво да бъде, Анди?

— За мен ли? Каквото донесе.

Форд се наклони да тръгва, съпротивлявайки се на двойната тежест, след което добави:

— Бих спестил време, ако ми кажете къде точно да отида.

— Братко — рече Лазар — ако този кораб не е натъпкан догоре с храна, всички щяхме да сме направили ужасна грешка. Позавърти се, все ще намериш нещо!

Надолу, надолу, надолу към Слънцето, със скорост, нарастваща до шейсет и четири фута в секунда. Още и още надолу в продължение на петнадесет безкрайни часа при двойно тегло. През това време те пътуваха седемнадесет милиона мили и достигнаха немислимата скорост от шестстотин и четиридесет мили в секунда. Цифрите не означават почти нищо — от Ню Йорк до Чикаго пътуването е половин час със стратомел.

На Барстоу му бе доста тежко по време на големия товар. За всички други това беше моментът да легнат и да направят безнадежден опит да поспят, да дишат болезнено и да търсят нови позиции, където да починат от тежестта на собствените си тела. Но Закър Барстоу бе воден от чувството си за отговорност. Той продължаваше да обикаля, но не можеше да направи нещо за тях, освен да пълзи изнурително от едно отделение до друго и да се интересува за доброто им състояние. Нищо не можеше да се направи, нямаше метод, който да облекчи нещастията им, докато траеше набирането на скоростта.

Всички лягаха, където намереха. Мъже, жени и деца, натъпкани като добитък на кораб, без дори да могат да се протегнат, в пространство, което никога не е било предназначено за такова извънредно пренатоварване.

Единственото добро нещо в това отношение, помисли си измореният Барстоу, бе, че всички бяха прекалено нещастни, за да се притесняват за каквото и да било, освен за точещите се минути. Те бяха твърде съсипани, за да създават неприятности. По-късно щяха да възникнат съмнения, той бе сигурен в това, относно мъдростта на бягството. Щяха да се породят смущаващи въпроси относно присъствието на Форд в кораба, относно странното и понякога съмнително поведение на Лазар, относно неговата противоречива роля. Но не и сега.

Наистина трябва, реши той неохотно, да се организира пропагандна кампания, преди да нараснат неприятностите. Ако той го стореше, а това със сигурност щеше да стане, ако не направеше нещо това щеше да е последната капка. Наистина щеше да бъде.

Той видя една стълба пред себе си, стисна зъби и с мъка се качи на следващата палуба. Проправяйки си път през телата, той едва не стъпи върху една жена, която здраво държеше бебе. Барстоу забеляза, че детето е мокро и мръсно и си помисли да каже на майка му да се погрижи за това, тъй като тя изглеждаше будна. Но той не го стори, защото знаеше, че в разстояние на няколко милиона мили не можеше да се намерят чисти пелени. На горната палуба имаше десет хиляди подобни на нея, което беше прекалено. Той продължи мудно, без да й продума. Елеонор Джонсън нямаше представа за тази загриженост. След първото голямо облекчение при мисълта, че тя и бебето ѝ са на сигурно място в кораба, тя бе оставила всичките си притеснения на по-възрастните и сега не чувстваше нищо друго освен апатията на емоционалната реакция и неизбежното тегло. Бебето беше плакало, когато това ужасно тегло ги порази, после утихна твърде осезателно. Тя се бе надигнала леко, колкото да слуша биенето на сърцето му, след това, сигурна, че то е живо, отново застина.

След петнадесет часа път, само на четири часа от орбитата на Венера, Либи спря ускорението. Корабът се спусна напред в свободно падане, като ужасната скорост продължаваше да се увеличава под влиянието на увеличаващото се слънчево притегляне. Той погледна бързо към мястото на помощник-пилота и каза:

— На завоя?

— Както е отбелязано.

Лазар го изгледа.

— О'кей. Готов съм. А сега се махай оттук и отивай малко да поспиш. Момче, имаш вид на много употребявана хавлиена кърпа.

— Ще остана тук и ще си почина.

— И дума да не става. Не си спал дори когато аз поех управлението. Ако останеш тук, ще наблюдаваш инструменти и цифри. Така че, изчезвай! Слейтън, разкарай го оттук.

Либи се усмихна срамежливо и тръгна. Той забеляза, че пространството в задната част на контролната зала гъмжеше от реещи

се тела, но успя да открие един свободен ъгъл, прекара колана на шотландската си поличка през една хватка и заспа мигновено.

Свободното падане измъчваше всички, с изключение на групата опитни пилоти, които надали бяха повече от един процент. Гаденето от него, подобно на морската болест, е обект на шеги само за онези, които не страдат от него. Би бил нужен поет като Данте, за да опише сто хиляди такива случая. На борда имаше лекарства против повръщане, но не ги намериха веднага. Сред членовете на Фамилиите имаше лекари, но и те не бяха добре. Мъчението продължаваше.

Барстоу, който отдавна беше свикнал със свободния полет, се носеше напред към контролната зала, за да моли помощ за по-тежките случаи.

— Те са зле — каза той на Лазар — Не можеш ли да завъртиш малко самолета и да ги облекчиш в известна степен? Това би помогнало много.

— Но ще се затрудни маневрирането. Съжалявам. Виж, Зак, един подвижен кораб ще бъде по-важен за тях в труден момент, отколкото това да не повърнат вечерите си. Никой не е умрял от морска болест. Те просто се надяват да оцелеят.

Корабът се спусна надолу, набирайки скорост, докато падаше към Слънцето. Малцината, които бяха в състояние, продължиха бавно да помагат на огромното мнозинство от хора, които бяха зле.

Либи продължи да спи прекрасния дълбок сън на онези, които се бяха научили да се наслаждават на свободното падане. Той почти не беше спал от деня, в който арестуваха Фамилиите. Умът му, който работеше трескаво, не бе престанал да се притеснява за едно ново космическо пътуване.

Големият кораб продължи да се движи, друсайки се леко, но това не го тревожеше. След като зае нова височина, алармата за ускорение мигновено го събуди. Ориентира се, прилепи се към отвесната стена, която разделяше кораба и зачака. Тежестта го удари почти изведнъж. Този път по-силно, бе убеден, че нещо не е наред. Измина почти четвърт миля в задната част на кораба преди да открие убежище. Въпреки това с мъка се изправи на краката си и се зае с неприсъщата задача да изкачи тази четвърт миля — сега право нагоре — при три пъти по-голяма тежест от неговата собствена, докато се обвиняваше за

това, че е позволил на Лазар да го убеди и да напусне контролната зала.

Той успя само в една част от пътуването, но това бе геройство, равняващо се с изкачването на десететажна сграда с по един мъж на всяко рамо. Когато възобновяването на свободното падане му донесе облекчение, той измина останалата част от пътя като съомга, която се завръща у дома, и бързо стигна до контролната зала.

— Какво стана?

Лазар каза със съжаление:

— Трябваше да направлявам полета чрез радиовълни, Анди.

Слейтън Форд не каза нищо, но изглеждаше притеснен.

— Да Знам. Но защо?

Либи вече затягаше колана си на мястото на помощник-пилота като в същото време проучваше ситуацията.

— На екрана светят червени светлини. — Лазар описа изображението, като даваше координати и относителни вектори.

Либи кимна замислено.

— Военен кораб. Търговски кораб не би могъл да се движи с такава траектория.

— Устройство за поставяне на мини.

— Точно това предполагах и аз. Нямах време да се консултирам с теб. Трябваше да използвам оптимална скорост, за да съм сигурен, че те няма да имат възможност да се изравнят с нас.

— Да, правилно си постъпил. — Либи бе притеснен:

— Мислех, че не сме застрашени от военна намеса.

— Това не е наш кораб — намеси се Слейтън Форд. Не може да е наш, независимо какви заповеди са били дадени, след като аз напуснах. Сигурно са от Венера.

— Да — съгласи се Лазар — Сигурно. Твоят приятел, новият управител, извика помощ от Венера и те му я осигурих — просто приятелски жест на междупланетна добра воля.

Либи почти не слушаше. Той проверяваше данни и ги обработваше в главата си.

— Лазар, тази нова орбита не е много добра.

— Знам — съгласи се Лазар с тъга — Трябваше да се спусна... и го направих в единствената посока, която бе отворена за мен по-близо до Слънцето.

— Твърде близо, вероятно.

— Слънцето не е голяма звезда нито пък е много гореща. Но за хората е достатъчно, за да ги убие и ако не ни пука за тропическия ден на деветдесет и два милиона мили от него, то сега под горещите му лъчи, не смеем да погледнем дори към него.

На разстояние 2,5 милиона мили Слънцето е със светлина 14 000 пъти по-ярка от най-непоносимата, която може да се преживее в долината на смъртта, Сахара или Аден. Такова излъчване не би се възприело като топлина или светлина. То би било смърт, по-бърза от бластер с пълна мощност.

Слънцето е водородна бомба, но естествена „Ню Фронтърс“ се движеше на границата на пълното унищожение.

В кораба беше горещо. Фамилиите бяха защитени от мигновена смърт при облъчване чрез бронираните стени, но температурата на въздуха продължаваше да се покачва. Те бяха освободени от мъката на свободното падане, но се чувстваха два пъти по-неудобно както от горещината, така и от факта, че преградните стени се накланяха твърде много. Нямаше равно място, където да легнеш или да се изправиш. Корабът се въртеше около оста си и набираше скорост. Той не бе създаден да прави и двете неща едновременно и съчетаването на ъгловото и линейното ускорение обръщаше надолу посоката, където се събират външните и задните стени.

Корабът бе завъртян, заради необходимостта да се позволи на част от енергията да се отдели върху студената страна. Ускорението напред бе също необходимо — отчаяна надежда да се заобиколи Слънцето — колкото се може по-далеч и по-бързо, за да се съкрати времето на най-близкото доближаване.

В контролната зала бе горещо. Дори Лазар доброволно свали шотландската си поличка и се разсъблече в стил Венера. Металът бе горещ при допир. На огромния панорамен екран един гигантски черен кръг бележеше мястото, където би трябвало да е слънчевият диск. Рецепторите автоматично бяха отказали на подобно смехотворно искане.

Лазар повтори последните думи на Либи:

— 37 минути до перихелия, не можем да го поемем, Анди. Корабът не може да го понесе.

— Знам. Никога не съм имал намерение да минавам толкова близо.

— Разбира се, че е така. Вероятно не биваше да маневрирам. О, добре. — Лазар изправи рамене и сложи край на догадките.

— Струва ми се, синко, че е крайно време да изпробваш джунджурията си. — Той посочи с палеца си тайнственото устройство на Либи. — Казваш, че единственото нещо, което трябва да направиш, е да осъществиш тази връзка?

— Това имам предвид. Прикрепи този извод към която и да е част от масата, върху която ще се въздейства. Разбира се, не знам със сигурност дали това ще проработи — призна Либи — няма начин да го изпробвам.

— Ами ако не работи?

— Има три възможности — отвърна Либи методично. — При първата може нищо да не се случи.

— При коя сме готови опържени?

— При втората ние и корабът можем да престанем да съществуваме във вид, който ни е познат.

— Искаш да кажеш — ще умрем, но вероятно по по-приятен начин.

— Така мисля. Не знам какво е смъртта. На трето място, ако хипотезите ми са правилни, ще се отдалечим от Слънцето със скорост под тази на светлината.

Лазар погледна устройството и избърса потта от лицето си.

— Става по-горещо, Анди. Слагай го — и дано да действа!

Анди постави устройството.

— Продължавай! — настоя Лазар. — Натисни бутона, махни прекъсвача, прекъсни лъча! Накарай го да върви!

— Направих го — каза Либи настойчиво. — Погледни и Слънцето!

— А? О!

Огромният черен кръг, който беше маркирал положението на слънцето върху осеяния със звезди стелариум, бързо се свиваше. След няколко удара на сърцето той загуби половината от диаметъра си, а след двадесет секунди се бе смалил до една четвърт от първоначалната си ширина.

— Стана — каза меко Лазар. — Погледни го, Слейтън! Запиши ме в отбора на червеногъзите павиани — задейства се!

— Знаех си, че ще се задейства — отговори Либи сериозно — Знаех, че трябваше.

— Хмм — за теб може и да е очевидно, Анди, но не и за мен. Колко бързо се движим?

— Прямо какво?

— Прямо Слънцето.

— Все още не съм измерил, но като че ли е малко под скоростта на светлината. Не може да е по-бързо.

— Защо не? Като се изключат теоретическите постановки.

— Все още го виждаме. — Либи посочи към екрана, на който се виждаха звездите.

— Да, така е — замислено рече Лазар — Хей, не би трябвало да можем. Би трябвало да изчезне.

Либи погледна безизразно, след което се усмихна.

— Но то се изгубва назад. От онази страна, в посока към Слънцето, ние виждаме чрез кратки излъчвания, които се забелязват. От отсрещната страна ние улавяме нещо като радиовълни.

— А между тях?

— Престани да ме будалкаш, Лазар. Сигурен съм, че можеш да събираш вектори не по-зле от мен.

— Ти ще го правиш — каза твърдо Лазар. — Аз просто ще седя тук и ще се възхищавам. Какво ще кажеш, Слейтън?

— Да, наистина.

Либи се усмихна вежливо.

— Можем също да престанем да губим маса при движението. — Той направи проверка, след това прекъсна движението — Сега можем да се върнем към нормални условия — Той се зае с демонтирането на устройството.

Лазар рече бързо:

— Чакай, Анди! Та ние дори не сме извън орбитата на Меркурий. Защо натискаш спирачките?

— Защо? Това няма да ни спре. Набрали сме скорост, ще я запазим.

Лазар докосна бузата си и се взря.

— По принцип бих се съгласил с теб. Първи закон за движението. Но при тази псевдоскорост не съм толкова сигурен. Получихме това ей тъй, за нищо, не сме плащали — с енергия имам предвид. Ти изглежда си обявил почивка по отношение на инерцията. Когато почивката свърши, няма ли цялата тази свободна скорост да се върне, откъдето е дошла?

— Не мисля така — отвърна Либи — Нашата скорост не е „псевдо“, тя е напълно реална. Ти се опитваш да приложиш вербална антропоморфна логика към област, в която това не е уместно. Не очакваш да бъдем транспортирани мигновено обратно към по-слабата гравитация, откъдето тръгнахме, нали?

— Обратно към мястото, където включи твоето устройство? Не. — И ще продължаваме да се движим. Нашата новопридобита гравитационна потенциална енергия от по-голяма височина над Слънцето не е по-реална от сегашната ни кинетична енергия на скоростта. Те съществуват и двете.

Лазар бе объркан. Обяснението не го устройваше.

— Мисля, че ме хвана, Анди. Независимо как го разбирам, ние изглежда взехме енергия отнякъде. Но откъде? Когато ходех на училище, ме учеха да уважавам знамето, да гласувам с подходящата бюлетина и да вярвам в закона за запазване на енергията. Като че ли ти си пропуснал този урок. Как така?

— Не се притеснявай за това — каза Либи. — Така нареченият закон за запазване на енергията е бил просто действаща хипотеза, недоказана и недоказуема, използвана за описание на големи феномени. Нейните постановки се прилагат само към по-старото, динамично схващане за света. В едно пространство, считано за статична система от взаимоотношения, нарушаването на този закон не е нищо по-стряскащо от непостоянна функция, която е забелязана и описана. Точно това направих. Видях непостоянството на математическия модел в аспекта за енергията на масата, наречена инерция. Приложих го. Математическият модел се оказа близък до реалния свят. Това наистина бе единствената заплаха. Човек никога не знае, че математическият модел е сходен с реалния свят, докато не опита.

— Да, да, разбира се, не можеш да кажеш какъв е вкусът, докато не опиташ. Но, Анди, все още не разбирам какво причини всичко това!

— Той се обърна към Форд: — А ти, Слейтън?

Форд поклати глава.

— Не. Бих искал да знам, но..., но се съмнявам, че ще го схвана.

— Ти и аз заедно. Хайде, Анди?

Сега Либи беше объркан:

— Но, Лазар, отношението между причина и следствие няма нищо общо с реалното пространство. Фактът си е факт. Причинността е просто старомоден постулат на пранаучната философия.

— Предполагам — бавно каза Лазар, — че аз съм старомоден.

Либи не отвърна. Той демонтира устройството си.

Черният диск продължи да се смалява. Когато се смали до една шеста от своя диаметър, внезапно се промени от черен в блестящо бял, докато разстоянието на кораба от Слънцето отново бе достатъчно голямо, за да могат рецепторите да се справят с теглото.

Лазар се опита да изчисли наум кинетичната енергия на кораба — една втора от квадрата на скоростта на светлината (минус малко, коригира се той), умножено по огромния тонаж на „Ню Фронтиърс“. Отговорът не го успокои, независимо дали го определяше в ергове или ябълки.

ОСМА ГЛАВА

— Да започнем с най-важното — прекъсна Барстоу. — Аз, както и всички вие, съм изумен от удивителните научни аспекти на настоящата ситуация, но имаме още работа. Трябва незабавно да съставим модел на ежедневието ни. Така че, хайде да оставим математическата физика и поговорим за организацията.

Той не се обръщаше към доверениците, а към хората, заемащи ключови позиции, за да му помагат да осъществи сложните маневри, които биха направили възможно бягството им — Ралф Шулц, Ив Барстоу, Мери Спърлинг, Джъстин Фут, Клайв Джонсън и около дузина други.

Лазар и Либи също бяха там. Лазар бе поверил охраната на контролната зала на Слейтън Форд, като му заповяда да отправя всеки посетител и най-вече да не позволява никому да докосва уредите. Това създаваше достатъчно работа и представляваше идеята на Лазар за временна терапия. Той бе доловил у Форд състояние на ума, което не му се нравеше. Форд като че ли се бе затворил в себе си. Той отговаряше, когато му говореха, но това бе всичко. Този факт тревожеше Лазар.

— Нуждаем се от изпълнител — продължи Барстоу. — Някой, който на този етап ще има много широки правомощия да дава нареждания и да съблюдава за изпълнението им. Той ще трябва да взема решения, да ни организира, да определя задължения и отговорности, да задейства вътрешната икономика на кораба. Това е голяма работа и аз бих искал братята ни да проведат избори и да го направят демократично. Това ще трябва да почака, някой трябва да даде заповеди сега. Прахосваме храна на кораба, бих искал да видите освежителя, който се опитам да използвам днес.

— Закър...

— Да, Ив?

— Струва ми се, че това, което трябва да се направи, е въпросът да се обясни на доверениците. Ние нямаме власт. Ние бяхме просто екип за спешни действия и мисията ни вече свърши.

— Хм... — беше Джъстин Фут с глас, който подобно на лицето му, беше сух и сериозен. — Малко се различавам от нашата сестра. Доверениците не са запознати с цялостната ситуация. Ще е нужно време, което не можем да си позволим, да ги осведоим по въпроса както беше преди да са в състояние да преценят проблема. Още повече, че като един от тях, аз самият мога да кажа безпристрастно, че доверениците, като организирана група, не могат да имат юрисдикция, защото официално те вече не съществуват.

Лазар беше заинтригуван.

— Как си представяш това, Джъстин?

— По следния начин: бордът на доверениците беше съставен от опекуните на организация, която съществуваше като част и във връзка с едно общество. Доверениците никога не са били правителство. Единствените им задължения бяха свързани с отношението между Фамилиите и останалата част от това общество. С края на връзката между Фамилиите и земното общество бордът на доверениците де факто спира да съществува Той е история. Ние, хората на този кораб, все още не сме общество, ние сме анархична група. Настоящото събиране има толкова повече или по-малко власт да създаде общество, колкото има всяка друга група.

Лазар изръкопляска.

— Джъстин — въодушеви се той, — това е най-стегнатото изказване, което съм чувал през последния век. Дай да се съберем някой път и да се опитаме да направим нещо с крайния субективизъм.

Джъстин Фут почувства болка.

— Очевидно... — започна той.

— Не! Замълчи! Убеди ме, не разваляй нещата. Ако това е положението, да се заемаме за работа. Какво ще кажеш, Зак? Ти изглежда си логичният кандидат.

Барстоу поклати глава.

— Знам възможностите си. Аз съм инженер, а не политик, Фамилиите бяха просто мое хоби. Нужен ни е експерт по социална администрация.

След като Барстоу ги убеди, че е сериозен, бяха предложени други имена, а квалификацията им — подложена на дълго обсъждане. В група, голяма колкото Фамилиите, се намираха много хора, които

бяха специализирали политология, много, които често бяха работили за обществото.

Лазар слушаше. Той познаваше четирима от кандидатите. Накрая дръпна Ив Барстоу настрана и тихо заговориха. Тя изглеждаше стресната, после замислена и най-накрая кимна.

Помоли да ѝ дадат думата.

— Искам да предложа един кандидат — започна тя спокойно, както винаги — който може и да не ви дойде наум, но който е несравнимо по-подходящ по отношение на темперамент, обучение и опит да свърши тази работа, отколкото всички предложени досега. За цивилен управител на кораба предлагам Слейтън Форд.

Всички замълчаха поразени, след което заговориха едновременно.

— Да не би Ив да е загубила ума си? Форд е на Земята!

— Не, не, не е. Видях го тук — на кораба.

— Но за това и дума не може да става!

— Той? Фамилиите никога не биха го приели.

— Дори и да е така, той не е един от нас.

Ив търпеливо изчака, докато утихнат.

— Знам, че предложението ми ви звучи смешно и съм съгласна с трудностите. Но помислете за предимствата. Всички знаем репутацията и действията на Слейтън Форд. Вие знаете, всеки член на Фамилиите знае, че Форд е гений в областта си. Ще бъде достатъчно трудно да се измислят планове за съвместен живот в този ужасно пренаселен кораб. Най-големият талант, когото можем да предложим, не ще бъде достатъчен.

Думите ѝ ги впечатлиха, защото Форд представляваше онова рядко нещо в историята, онзи далновиден държавник, чиято стойност бе всеобщо призната още приживе. Съвременните историци го уважаваха за това, че е спасил Западната федерация в поне две от големите ѝ кризи на развитие. Това бе по-скоро негово нещастие, отколкото личен провал — кариерата му бе съсипана от криза, която бе неразрешима с обикновени средства.

— Ив — каза Закър Барстоу, — съгласен съм с мнението ти за Форд и аз самият бих бил щастлив той да поеме поста. Но какво ще кажеш за всички други? За Фамилиите — всички освен тук присъстващите — г-н управителят Форд е символ на преследването, от

което те са страдали. Мисля, че това прави кандидатурата му невъзможна.

Ив упорстваше предпазливо.

— Аз не мисля така. Вече се съгласихме, че ще трябва да проведем кампания за обяснение на много смущаващи факти около последните няколко дни. Защо не го направим докрай и не ги убедим, че Форд е мъченик, който се е пожертвал, за да ги спаси? Той наистина е такъв, както знаете.

— Ммм... да, така е. Той не се жертва първоначално за нас, но у мен няма съмнение, че личната му саможертва ни спаси. Но дали можем или не да убедим другите? Убедете ги достатъчно красноречиво, за да го приемат и да изпълняват негови заповеди — сега, когато той е един вид дявол за тях. Е, просто не знам. Струва ми се, че сте компетентен съвет. Какво ще кажеш, Ралф? Може ли това да стане?

Ралф Шулц се поколеба.

— Истината за едно предположение няма почти нищо общо с неговата психодинамика. Идеята, че „истината ще преобладава“, е просто неизпълнимо желание. Историята не го демонстрира. Фактът, че Форд наистина е мъченик, комуто дължим благодарност, няма връзка с чисто техническия въпрос, който ми задаваш. — Той спря, за да размисли. — Но предложението само по себе си има определени сантиментално-драматични аспекти, които му придават вид на пропагандна манипулация, дори в лицето на сега приетите силни контрапредложения. Да, да, мисля, че това ще мине.

— Колко време би ти отнело да го сториш?

— Ммм... социалното пространство е както „тясно“, така и „горещо“, казано на наш жаргон. Ще трябва да получа положителен фактор на верижната реакция — ако изобщо стане. Но това е непроучвано поле и не знаей какви спонтанни слухове се носят из кораба. Ако решите да сторите това, ще искам да подготвя някои слухове преди да закрием заседанието, слухове, които ще подобрят репутацията на Форд. След това, около дванадесет часа по-късно, бих могъл да пусна друг — че всъщност Форд е на борда, защото той е възнамерявал още от самото начало да свърже съдбата си с нашата.

— Хм, дълбоко се съмнявам, че е така, Ралф.

— Сигурен ли си, Закър?

— Не, но... Е, добре...

— Виждаш ли? Истината за първоначалните му намерения е тайна между него и неговия Бог. Ти не знаеш, както и аз. Но силата на предположението е отделен въпрос. Закър, докато моят слух стигне до теб три-четири пъти, дори ти ще започнеш да се чудиш. — Психометриктъ направи пауза, взрял се в нищото, докато се консултираше с интуицията си, усъвършенствана повече от век с математически проучвания на човешкото поведение. — Да, ще стане. Ако всички искате да го направите, ще можете да направите публично съобщение в рамките на 24 часа.

— Аз тръгвам — извика някой.

След няколко минути Барстоу накара Лазар да доведе Форд на мястото на събирането. Лазар не му обясни причината, наложила присъствието му. Форд влезе в залата като човек, изправен пред съд, човек, обзет от горчивата увереност, че изходът няма да е в негова полза. Маниерите му издаваха твърдост, но не и надежда. Очите му бяха нещастни.

Лазар бе изучавал тези очи по време на дългите часове, когато бяха затворени заедно в контролната зала. Те имаха израз, който Лазар бе виждал много пъти през дългия си живот. Прокълнатият човек, изгубил последно право на обжалване, твърдото решение за самоубийство, малки неща, изтощени и победени в битката с безжалостните капани — очите на всеки един имаха само едно изражение, родено от безнадеждното убеждение, че времето му е изтекло.

Очите на Форд притежаваха това изражение.

Лазар бе виждал как то нараства и бе смущаван от това. Всички бяха в опасност, а Форд — не повече от останалите. Освен това осъзнаването на опасността предизвиква живо изражение. Защо очите на Форд трябваше да показват знака на смъртта?

Най-накрая Лазар реши, че това се дължеше само на факта, че бе достигнал състоянието на безизходица, където самоубийството бе необходимо. Но защо? Той го беше обмислял през дългите бдения в контролната зала и пресъздаде логиката, както му беше удобно. На Земята Форд беше важен сред себеподобните си, тоест хората с кратък живот. Неговото високо положение тогава го бе направило почти нечувствителен към усещането за разгромяваща малоценност, която

дълголетните предизвикваха у нормалните люде. Но сега той бе единственият ефимерен сред раса от Метусели.

Форд нямаше нито опита на по-възрастните, нито очакванията на младите. Той се чувстваше малоценен пред едните и другите, безнадеждно отхвърлен. Вярно или не, той се възприемаше като безполезен пенсионер, безсилен предмет за благотворителност.

За човек като Форд, който някога е бил полезен и зает, ситуацията беше непоносима. Самата му гордост и сила на характера го подтикваха към самоубийство.

Като влезе в конферентната зала, погледът на Форд потърси Закър Барстоу.

— Изпратили сте да ме доведат, сър.

— Да, г-н управител. — Барстоу обясни набързо положението и отговорностите, които искаха той да поеме. — Не сте принуден да приемете — заключи той, — но ние се нуждаем от вас, ако желаете да помогнете. Ще го сторите ли?

Сърцето на Лазар олекна, докато наблюдаваше израза на Форд, който се промени до учудване.

— Наистина ли имате това предвид? — Форд отговори бавно. — Не се шегувате с мен, нали?

— Ни най-малко. Напълно сериозни сме!

Форд не отвърна веднага, а когато го стори, думите му звучаха несвързано.

— Мога ли да седна?

Беше му направено място. Той седна тежко в стола и скри лице в ръцете си. Никой не проговори. След малко вдигна глава и каза със спокоен глас:

— Ако това е волята ви, ще направя всичко възможно, за да изпълня желанията ви.

Корабът се нуждаеше не само от граждански управител, но и от капитан. До този момент капитан беше Лазар и той се оказа доста практичен, дори пиратски по дух, но се заинати, когато Барстоу предложи това да стане официален пост.

— Хм, не и аз. Може би ще прекарам това пътуване в игра на дама. Либи е този, който ти трябва. Сериозен, добросъвестен, бивш

военен офицер — напълно подходящ за работата.

Либи се изчерви, когато всички погледи се обърнаха към него.

— Вижте сега — запротестира той, — ако е вярно това че се е налагало да командвам кораби, изпълнявайки задълженията си, факт е това, че не винаги ми е харесвало. Аз съм редови офицер по темперамент. Не се възприемам като командващ офицер.

— Не се опитвай да се измъкнеш — настоя Лазар. — Ти изобрети онова устройство за бързо движение и си единственият, който разбира от него. Имаш си работа, момче!

— Но това не ме интересува — рече Либи. — Аз много искам да съм навигатор, защото това съответства на способностите ми. Но много повече предпочитам да служа под началството на команден офицер.

Лазар със самодоволство забеляза как Слейтън Форд незабавно се намеси и пое нещата. Болният мъж бе изчезнал. Тук отново бе изпълнителят.

— Това не е въпрос на личното ти предпочитание, командир Либи. Ние всички трябва да направим, каквото можем. Аз се съгласих да направлявам социалната и цивилна организация. Това е в съответствие с моето обучение. Но аз не мога да управлявам кораба като техник; не съм трениран за това. А ти можеш и трябва да го сториш!

Либи се изчерви още повече и започна да заеква.

— Аз бих го направил, ако бях единственият. Но сред Фамилиите има стотици космонавти и около дузина от тях със сигурност имат повече опит и талант на командири, отколкото аз. Ако потърсите, ще намерите подходящия човек.

Форд каза:

— Какво мислиш, Лазар?

— Хм. Анди, така е. Капитанът поддържа гръбнака на кораба. Ако Либи не се съгласи да командва, може би ще трябва да се поогледаме наоколо.

Джъстин Фут имаше списък у себе си, но нямаше скенер под ръка, с който да го прегледа. Въпреки това спомените на дузината присъстващи възпроизведоха много кандидати. Най-накрая те се спряха на капитан Руфъс Кинг „Безмилостният“.

Либи обясняваше последствията от движението при ниско налягане на новия си командващ офицер.

— Местоположенията на нашите постижими дестинации се съдържат в един сноп параболоиди, чиито върхни точки са допирателни на настоящия ни курс. Това предполага, че ускорението чрез нормалното движение на кораба винаги ще се прилага така, че големината на сегашния ни вектор малко под скоростта на светлината, ще се поддържа постоянна. Това ще изисква корабът да бъде бавно придвижван по време на цялото ускорение при маневрирането. Но това няма да е твърде прибързано поради огромната разлика в големината на сегашния ни вектор и векторите при маневриране, които ще бъдат заложиени. Някой може да си помисли грубо, че това е ускорение под прави ъгли спрямо нашия курс.

— Да, да, разбирам, — прекъсна го капитан Кинг — но защо приемаш, че резултатните вектори трябва винаги да са равни на сегашния ни вектор?

— Защо, това не е нужно, ако капитанът реши другояче — отвърна Либи изненадано — но прилагането на компонент, който би намалил резултатния вектор под сегашната ни скорост, просто би било принуждаване да се върнем назад, без да увеличаваме обсега на настоящите си местоположения на възможни дестинации. Ефектът само би увеличил времето ни на летене до поколения, дори векове, ако резултатният...

— Разбира се, разбира се! Разбирам от основи на балистиката, господине. Но защо отхвърляте другата алтернатива? Защо да не увеличим скоростта си? Защо да не мога да увелича ускорението директно по сегашния курс, ако поискам?

Либи изглеждаше притеснен.

— Капитанът може, ако нареди това. Но това би било опит да се надхвърли скоростта на светлината. Това се предполага, че е невъзможно...

— Точно това имах предвид. „Предполага се.“ Винаги съм се чудил дали това предположение е оправдано. Сега ми се струва, че е настъпил подходящият момент да проверим.

Либи се поколеба, чувството му за дълг се бореше срещу вълнуващото изкушение на любопитството му научен.

— Ако това беше изследователски кораб, капитане, бих бил нетърпелив да опитам. Не мога да си представя визуално какви биха били условията, ако преминем скоростта на светлината, но ми се струва, че ще бъдем напълно откъснати от електромагнитния спектър дотолкова, доколкото се касаят други тела. Как бихме виждали, за да направляваме кораба? — Либи се притесняваше не само от теорията, сега те „виждаха“ само чрез електронен образ. За човешкото око полукълбото зад тях по трасето им представляваше огромно черно петно. Най-късите лъчи бяха намалели до дължини на вълни твърде големи за окото. В посока напред все още можеха да се видят звезди, но тяхната „видима“ светлина бе съставена от най-дълги херцови вълни, претъпкани от „неразбираемата“ скорост на кораба. Тъмните „радио звезди“ светеха с първа сила; звезди, на които липсваха достатъчно дължини на вълните, бяха станали незабележими. Познатите съзвездия се различаваха лесно. Фактът, че те виждаха чрез образ, изкривен от ефекта на Доплер, се потвърждаваше от анализа на спектъра. Линиите на Фраунхофер не просто са се преместили към виолетовия край, а са преминали отвъд, извън полезрението, и са били заменени от неизвестни дотогава видове.

— Хм... — отвърна Кинг. — Разбирам какво имаш предвид. Но аз със сигурност бих искал да опитам, проклет да съм, ако не е така. Но съм съгласен, че и дума не може да става с пътници на борда. Много добре, пригответе ми груби курсове за звезди от тип „Г“, които са разположени вътре в това ваше място и не твърде далеч. Да речем десет светлинни години за първото ви търсене.

— Да, сър. Не мога да предложа нищо в този обсег от типа „Г“.

— И така? Тук е самотно, нали?

— На единадесет светлинни години във вътрешността на мястото имаме Тау Цети.

— Г5, така ли? Не е много добре.

— Не, сър. Но имаме истински тип СОЛ, Г2 — каталог ЗД9817. Но е на повече от два пъти по-голямо разстояние.

Капитан Кинг захапа кокалчето на един от пръстите си.

— Мисля си, че ще трябва да го предложа за обсъждане на по-възрастните. С какво предимство във времето разполагаме?

— Не зная, сър.

— Е? Добре, разбери тогава. Или пък, дай ми данните и аз ще го сторя. Нямам претенциите да съм добър математик, като теб, но всеки кадет би решил тази задача. Равенствата са доста прости.

— Така е, сър. Но аз не разполагам с данните за равенството за съкращаване на времето, защото сега няма начин да измеря скоростта на кораба. Виолетовото изместване е безполезно. Не знаем какво означават линиите. Страхувам се, че трябва да изчакаме, докато получим доста по-дълга базова линия.

Кинг въздъхна.

— Господине, понякога се чудя защо се забърках в това.

— Е, би ли желал да отгатнеш? Дълго време? Кратко време?

— Ъ, ъ... дълго време, сър. Години.

— И така? Е, издържал съм и в по-лоши кораби. Години, а? Играеш ли шах?

— Играл съм, сър. — Либи не спомена, че се беше отказал от тази игра преди дълго време поради липса на достойни съперници.

— Като че ли имаме доста време за игра. Пешка на К4.

— Офицер на БЗ.

— Ортодоксален играч, а? Ще ти отговоря по-късно. Предполагам, че е по-добре да им продам Г2 дори и да отнеме по-дълго време... и мисля, че трябва да предупредя Форд да започне някои състезания. Не можем да предизвикваме у тях смъртна треска.

— Да, сър. Споменах ли времето за намаляване на скоростта? Възлиза на по-малко от една земна година, за да намали скоростта ни до звездни скорости.

— А? Ще намалим скоростта по същия начин, по който я увеличихме — с помощта на твоето устройство за ниско налягане.

Либи поклати глава.

— Съжалявам, сър. Недостатъкът на това устройство е, че няма значение какви са първоначалните ви курс и скорост, ако се движите без инерция в съседство на някоя звезда, нейното налягане ви отблъсква от нея като коркова тапа под струя вода. Предишната ви кинетична енергия се унищожава, когато премахнете вашата инерция.

— Добре — съгласи се Кинг. — Да приемем, че ще следваме твоята програма. Не мога да споря с теб. Все още има някои неща около твоята джунджурия, които не разбирам.

— Много неща има — отвърна Либи сериозно, — които аз също не разбирам.

Корабът бе поел по орбитата на Земята по-малко от десет минути след като Либи включи устройството си. Лазар и той бяха обсъждали езотеричните му физични аспекти през целия път към орбитата на Марс — по-малко от четвърт час. Пътят на Юпитер бе доста отдалечен, когато Барстоу свика събранието на организацията. Но откриването на всички в претъпкания кораб отне цял час. Докато ги свика, те вече се намираха на милиард мили разстояние отвъд орбитата на Сатурн — времето, изминало от тръгването, бе по-малко от час и половина.

След Сатурн обаче разстоянията се увеличават. Уран ги посрещна, когато те все още дискутираха. Въпреки всичко името на Форд бе прието и той се съгласи, преди корабът да се отдалечи от Слънцето толкова, колкото е далеч Нептун. Кинг бе обявен за капитан. Той обиколи новия си екип с Лазар, който му беше водач, и вече заседаваше със своя навигатор, когато корабът премина орбитата на Плутон почти на четири милиарда мили в открития космос, но все още по-малко от шест часа след като слънчевата светлина ги бе отблъснала.

Дори тогава те не бяха напуснали Слънчевата система, но между тях и звездите бяха разположени единствено зимните домове на кометите на СОЛ и скривалищата на предполагаемите трансплутонни планети — пространство, в което слънцето предоставя избор, но трудно може да се каже, че е в пълно владение. Сега дори и най-близките звезди се намираха на светлинни години разстояние. „Ню Фронттиърс“ бе насочен към тях.

Далеч, далеч и още по-далеч към самотните дълбини, където линиите са почти прави, неповлияни от гравитацията. Всеки ден, всеки месец, всяка година... техният стремителен полет ще ги отведе далеч от цялото човечество.

ВТОРА ЧАСТ

ПЪРВА ГЛАВА

Корабът се движеше устремен напред, самичък сред нощната пустош, изминавайки светлинна година след светлинна година. Фамилиите си създадоха стил на живот.

„Ню Фронтиърс“ бе приблизително с цилиндрична форма. Когато не набираше скорост, той се въртеше около оста си, за да създаде псевдотегло на пасажерите, които бяха близо до външните стени на кораба; външните или „по-ниските“ отделения представляваха места за живеене, докато най-вътрешните или „горните“ отделения бяха складове и така нататък. Междинните части бяха магазини, хидропонни ферми и тям подобни. По протежение на оста, напред към кърмата, се намираха контролната зала, конвертерът и главният двигателен механизъм.

Дизайнът прилича на този на по-големите междупланетни кораби, които се използват днес, но е необходимо да се има предвид огромният размер на този кораб. Той представляваше един град, с обширна стая за колония от двадесет хиляди души, която по принцип бе проектирана за не повече от десет хиляди, но все пак успя да ги побере за дългото пътуване до Проксима Центавър.

И така, с размери като тези, повечето от сто хиляди члена на Фамилиите се оказаха претъпкани до крайност.

Те успяха да понесат това и да свикнат с приспиването. Превръщайки част от местата за почивка на по-ниските нива в склад, извоюваха място за целта. Спящите се нуждаят от около един процент от мястото, необходимо на активните хора; след време корабът ставаше напълно достатъчен за тези, които все още бяха будни. Първоначално доброволците за приспиването не бяха много — тези хора имаха по-обширна от обичайната представа за смъртта, което се дължеше на уникалното им наследство. Принудителното заспиване приличаше много на последния сън. Но прякото неудобство на прекаленото пренаселване, съчетано с еднакво досадната монотонност на безкрайното пътуване, ги накара да променят решението си бързо и да се съгласят да бъдат „приспани“ и настанени удобно.

Тези, които оставаха будни, имаха една-единствена задача — да вършат домакинската работа на кораба, да се грижат за хидропонните ферми и помощните машини и най-вече да се грижат за самите спящи. Биомеханиците са създали сложни емпирични формули, описващи отрицателните промени, настъпващи в тялото и мерките, които трябва да се вземат, за да се компенсират при различни условия на ускорение, температура на околната среда, използваните лекарства и други фактори като метаболична възраст, телесна маса, пол и така нататък. Като се използваша горните нискотегловни отделения, деформациите, причинени от ускорението (тоест теглото на телесните тъкани — върху тях самите, износването, което води до болки в тялото в резултат на дългото залежаване), биха могли да се сведат до минимум. Но всички грижи за спящите трябваше да се полагат персонално — да се обръщат, да се масажират, да се проверява кръвната захар, тестване на сърдечната дейност, всички тестове и дейности, необходими, за да е сигурно, че крайно намаленият метаболизъм не води до смърт. Като се изключат дузината помещения в яслата на кораба, той не бе проектиран за превозване на спящи пътници. Не бе осигурено автоматично оборудване. Всички тези досадни грижи за десетки хиляди спящи хора трябваше да се извършват ръчно.

Елеонор Джонсън срещна приятелката си Нанси Уидъръл в трапезария 9-Д — наречена от своите посетители „клубът“, и не с толкова ласкателни имена от тези, които не я посещаваха. Повечето хора, които ходеха там, бяха млади и шумни. Лазар бе единственият възрастен, който често се хранеше на това място. Той нямаше нищо против шума даже се забавляваше.

Елеонор врхлетья ненадейно на приятелката си и я целуна по врата.

— Нанси! Значи отново си будна! Боже, радвам се да те видя!

Нанси се съвзе.

— Здравей, мила. Не разливай кафето ми.

— Не се ли радваш да ме видиш?

— Разбира се, че е така. Но забравяш, че ако за теб е било година, за мен бе просто вчера. А и все още съм сънена.

— От колко време си будна Нанси?

— От няколко часа. Как е детето ти?

— О, добре е! — Лицето на Елеонор Джонсън грейна — Не би го познала — доста порасна през тази година. Почти стига до рамото ми и с всеки изминал ден започва да прилича повече на баща си.

Нанси смени темата. Приятелите на Елеонор спазваха правилото да не говорят за покойните ѝ съпрузи.

— А ти какво прави, докато аз дремех? Все още ли преподаваш на малките?

— Да, или по-скоро не. Занимавам се с групата, в която е моят Хюбърт. Той е в средния курс сега.

— Защо не поспиш няколко месеца, за да избегнеш тази черна работа, Елеонор? Ако продължаваш така, ще се състариш.

— Не — отрече Елеонор, — не и докато Хюбърт не порасне достатъчно, за да се оправя сам.

— Не бъди сантиментална. Половината от жените-доброволки имат малки деца. Ни най-малко не ги обвинявам. Погледни ме — от моя гледна точка до този момент пътуването е продължило само седем месеца. Бих прекарала остатъка на челна стойка.

Елеонор бе упорита.

— Не, благодаря. За теб може и да е добре, но аз се справям сносно.

Лазар седеше на същия бар, нанасяйки сериозни поражения на заместителите на говеждо филе.

— Тя се страхува, че ще изпусне нещо — обясни той. — Не я виня. Аз изпитвам същото.

Нанси промени тактиката си.

— Тогава защо не родиш друго дете, Елеонор. Това ще те облекчи от ежедневните задължения.

— Затова са необходими двама души — посочи Елеонор.

— Това не е проблем. Ето Лазар, например. От него ще излезе идеален баща.

Елеонор се намръщи. Лазар промени естествения цвят на лицето си, покривайки се с руменина.

— Всъщност — Елеонор рече спокойно — аз му направих предложение, което той отхвърли.

Нанси, която тъкмо отпиваше от кафето си, се задави, после погледна бързо от Лазар към Елеонор.

— Съжалявам, не знаех.

— Няма нищо — отвърна Елеонор. — Така е просто, защото аз съм една от неговите внуци, през четири поколения.

— Но... — Нанси губеше битката с обичая за личната тайна.

— Добре, за Бога, това е в границите на позволеното кръвно родство. Каква е пречката? Или по-добре да млъквам?

— Да, най-добре — съгласи се Елеонор. На Лазар му стана неудобно.

— Знам, че съм старомоден — съгласи се той — но създадох някои от възгледите си преди доста време. С или без генетика, просто не бих се чувствал добре, ако се ожения за някоя от внучките си.

Нанси бе удивена.

— Бих казала, че си старомоден, или пък просто си скромнен. Изкушавам се да ти направя предложение и да се убедя сама.

Лазар я погледна гневно.

— Давай и ще видиш как ще се изненадаш!

Погледът на Нанси излъчваше хладина.

— Ммм... — тя размишляваше.

Лазар се опита да издържи на взора ѝ, но накрая свали очи.

— Моля за извинение, дами — рече той нервно. — Имам работа за вършене.

Елеонор сложи нежно ръката си върху неговата.

— Не си отивай, Лазар. Нанси е котка и не може да ти помогне. Разкажи ѝ плановете за кацане.

— За какво става дума? Ща кацаме ли? Кога? Къде?

Лазар, който желаше да я успокои, ѝ каза. Звездата от типа Г-2 или типът СОЛ, към която бяха се отправили преди години, сега се намираще на по-малко от една светлинна година разстояние — малко повече от седем светлинни месеца — и сега бе възможно да се заключи чрез параинтерферометрични методи, че до звездата ЗД9817, или просто „нашата“ звезда имаше някакви планети.

След още месец, когато звездата щеше да е на половин светлинна година разстояние, щеше да започне намаляване на ускорението. Щеше да се отнеме въртенето на кораба и за година той щеше да тръгне назад при една гравитация, стигайки близо до звездата при по-скоро между планетна, отколкото междוזвездна скорост и тогава щяха да потърсят планета подходяща за живот. Търсенето щеше да е бързо и

лесно, защото единствените планети, от които се интересуваха, щяха да греят ярко, тъй както Венера се виждаше от Земята. Те не се интересуваха от мъжделиви, студени планети като Нептун или Плутон, притаени в далечни сенки, или от изгарящи въглени като Меркурий, спотайващи се в огнените поли на майката-звезда.

Ако не се откриеше планета подобна на Земята тогава те щяха да продължат надолу, близо до странното Слънце, и отново да бъдат отблъснати от светлинното налягане и да възобновят търсенето на дом другаде — с тази разлика, че този път, без да са гонени от полицията те биха могли да изберат друг курс по-внимателно.

Лазар обясни, че „Ню Фронтиърс“ всъщност нямаше да се приземи и в двата случая. Той бе твърде голям, за да се приземи, и теглото му би го разрушило. Вместо това, ако откриеха планета, той щеше да бъде изпратен в орбита за паркиране около нея, а проучвателни групи щяха да тръгнат на оглед.

Лазар остави двете млади дами и отиде в лабораторията, където Фамилиите продължаваха проучванията си в областта на метаболизма и геронтологията. Той очакваше да открие Мери Спърлинг там. Срещата с Нанси Уидъръл предизвика нуждата да се види с нея. Ако някога се женеше отново, помисли си той, Мери беше по-подходяща за него. Не че той сериозно обмисляше това, но той чувстваше, че една връзка между него и Мери би имала смешния привкус на лавандула и стара дантела.

След като осъзна, че е натъпкана в кораба и отказа да приеме символичната смърт от приспиването, Мери Спърлинг бе превърнала страха си от смъртта в конструктивна сила, пожелавайки доброволно да помага в лабораторията в продължаващото проучване на дълголетието. Тя не бе обучен биолог, но ръцете ѝ бяха сръчни, а умът ѝ остър. Търпеливо прекараните години на пътуване я бяха превърнали в ценен асистент на доктор Гордън Харди, водещ изследванията.

Лазар я завари да обслужва безсмъртната тъкан на едно пилешко сърце, известно сред екипа на лабораторията като „г-жа Окинс“. „Г-жа Окинс“ бе най-възрастна измежду членовете на Фамилиите, като се изключи само самият Лазар вероятно. Тя бе едно растящо парче от първоначалната тъкан, получена от Фамилиите от института „Рокфелер“ през двадесети век и тъканите живееха от началото на този век, та чак досега. Доктор Харди и неговите предшественици ги

поддържаха живи вече повече от два века, използвайки метода на Каръл-Линдберг-Ошаг — и все още „г-жа Окинс“ живееше.

Гордън Харди настояваше да вземат тъканта и апаратурата, която я подхранваше, заедно с него в резервата, когато бе арестуван. Еднакво упорито той настояваше да вземат живата материя по време на бягството с „Чили“. Сега „г-жа Окинс“ все още живееше и растеше в „Ню Фронтиърс“, а Мери Спърлинг правеше лабораторни изследвания.

— Здравей, Лазар — поздрави го тя. — Стой настрана. Резервоарът е отворен.

Той я наблюдаваше как отстранява излишната тъкан.

— Мери — замисли се той, — какво поддържа живота в това глупаво същество?

— Не зададе правилно въпроса — отговори тя, без да вдига поглед — правилно е да се каже: защо трябва да умира? Защо не живее вечно?

— Бих искал да умре! — чу се гласът на Д-р Харди, който бе зад тях. — Тогава бихме могли да проверим и открием отговора.

— Никога няма да разберете от „г-жа Окинс“, шефе — отговори Мери с все още заети ръце и очи. — Ключът е в половите жлези — тя просто няма такива.

— Хм. Какво знаеш за това?

— Женска интуиция. А ти какво знаеш?

— Нищо, абсолютно нищо, което ми дава аванс пред теб и твоята интуиция.

— Може би. Поне — добави лукаво Мери — те познавам откак имаш жълто около устата.

— Типичен аргумент на жена. Мери, тази купчина мускули е кудкудякала и е снасяла яйца преди ти и аз да сме се родили и все пак не знае нищо. — Той се намръщи.

— Лазар, с удоволствие бих я заменила за една двойка шарани — един мъжки и един женски.

— Защо пък шаран? — попита Лазар.

— Защото шараните изглежда не умират. Убиват ги или пък ги изяждат, или пък умират от глад, или хващат инфекции, но до този момент, доколкото ни е известно, те не умират.

— Защо пък не?

— Точно това се опитвах да разбера, когато ни принудиха да тръгнем на това проклето сафари. Те притежават необичайна чревна флора и вероятно това има нещо общо с другото. Но аз мисля, че има връзка с факта, че те никога не спират да растат.

Мери каза нещо едва доловимо.

— За какво си мърмориш? Пак ли интуиция? — рече Харди.

— Казах „амебите не умират“! Ти самият каза, че всяка жива сега амеба е жива от около петнадесет милиона години. И все пак те не стават неопределено големи и със сигурност не могат да имат чревна флора.

— Без вътрешности — каза Лазар и премита с очи.

— Каква ужасна игра на думи, Лазар. Но това, което казах, е вярно. Те не умират. Те просто се множат и продължават да живеят.

— С или без вътрешности — намеси се нетърпеливо Харди — може би има структурен паралел. Но аз съм притеснен поради липсата на експериментални обекти, Лазар, радвам се, че се отби. Искам да ми направиш една услуга.

— Казвай. Може пък да съм се размекнал.

— Ти самият си интересен случай, както знаеш. Ти си изключение от нашия генетичен модел. Избърза със събитията. Не искам тялото ти да отиде в конвертера. Искам да го изследвам.

Лазар изсумтя.

— Няма проблеми, приятелю. Но кажи на приемника си какво да търси — може да не живееш толкова дълго. И съм готов да се обзаложа на каквото искаш, че никой няма да разбере нищо, ровейки се в трупа ми!

Планетата, която се надявах да открият, бе там, когато я потърсиха зелена, тучна млада и досущ като Земята. Тя не само приличаше на Земята, но останалата част от системата дублираше приблизително модела на Слънчевата система — малки земни планети близо до Слънцето и по-големи, подобни на Юпитер планети, които бяха по-отдалечени. Космолозите никога не бяха имали възможността да се справят със Слънчевата система. Те се лутаха между теории за произход, които се бяха провалили, и „разумни“ математикофизични доказателства. Все пак имаше друга достатъчно близка до нея да

подскаже, че парадоксите ѝ не бяха уникални, а дори вероятно често срещани.

Но по-стъписващ, дори по-стимулиращ и със сигурност потрещан беше един друг факт, до който се стигна чрез телескопични наблюдения в близост до планетата. На планетата имаше живот... интелигентен живот... цивилизован живот.

Градовете им се виждаха. Инженерните им съоръжения, странни по форма и предназначение, бяха достатъчно големи, та да се видят от космоса точно както се виждат нашите.

Независимо че това сигурно предполагаше отново да се впуснат в изнурително бягство, гонитбата като че ли не бе довела до пренаселване на наличното пространство за живеене. Сигурно имаше място за малката им колония върху тези широки континенти. Ако една колония бе добре дошла...

— Да си кажа правата, — тормозеше се капитан Кинг — не очаквах нещо подобно. Вероятно примитивни аборигени, а със сигурност можем да се натъкнем и на опасни животни, но предполагам, че несъзнателно съм си помислил, че човешката раса е единствената наистина цивилизована раса. Ще трябва да сме много предпазливи.

Кинг състави разузнавателна група начело с Лазар. Имаше му доверие, заради неговото практично чувство и воля да оцелее. Кинг искаше той самият да оглави групата, но идеята за собствения му дълг на капитан на кораба го принуди да се откаже. Но Слейтън Форд можеше да отиде.

Лазар избра него и Ралф Шулц за свои придружители. Останалите бяха специалисти — биохимици, геолози, еколози, стереографи, няколко вида психолози и социолози, за да изучат местните жители, включително и един авторитет по структуралната теория на Макелви за комуникацията, чиято задача щеше да бъде да открие някакъв начин за разговаряне с местните.

— Никакви оръжия!

Кинг категорично отказа да ги въоръжи.

— Разузнавателната ви група е заменима — каза той безцеремонно на Лазар. — Не можем да рискуваме да ги засегнем с каквато и да е борба, поради каквато и да е причина, дори с цел самозащита. Вие сте посланици, а не войници. Не забравяйте това.

Лазар се върна в стаята си, появи се отново и със сериозно изражение на лицето подаде на Кинг един бластер. Той небрежно пропусна да спомене другия, който бе завързан за крака му под шотландската поличка.

Когато Кинг се готвеше да им каже, че трябва да се качват в ракетата и да изпълняват заповедите, бяха прекъснати от Джанис Шмид, главна медицинска сестра на Фамилиите, отговаряща за генетичните дефекти. Тя си проправи път напред и помоли капитана за внимание.

В момент като този само една медицинска сестра би могла да го стори. Тя притежаваше професионална упоритост и половин век продължа практика да пречи. Той я гледаше свирепо.

— Какво означава всичко това?

— Капитане, трябва да говоря с вас за едно от децата ми.

— Сестра, вие определено нямате място тук. Излезте! Елате в кабинета ми, след като обсъдите проблема с главния хирург. Тя постави ръце на хълбоците си.

— Ще ме приемете сега. Това е групата, която ще отиде на планетата, нали? Има нещо, което трябва да чуете преди да тръгнат.

Кинг понечи да говори, промени решението си и просто рече:

— Бъдете по-кратка.

Така и стана Ханс Уидъръл, един младеж наоколо деветдесет години и все още с юношески вид с помощта на хиперактивна щитовидна жлеза, бе под нейните грижи. Умственото му състояние не бе добро, но все пак не бе и идиот — хронична апатия и невромускулна недостатъчност, което го правеше твърде слаб, за да се храни самичък и твърде чувствителен към телепатия.

Той казал на Джанис, че знаел всичко за планетата, около която обикаляха. Приятелите му там му разказали за нея и вече го очаквали.

Заминаването на ракетата се забави, докато Кинг и Лазар разследваха. Ханс бе доста сдържан по отношение на информацията и на това колко от нея е вярна. Но той не бе особено изчерпателен и за приятелите си:

— О, просто хора — каза той, свивайки рамене в отговор на тяхното учудване. — Почти като у дома. Добри хора. Ходят на работа, на училище, на църква. Имат деца и се радват. Ще ги харесате.

Но в едно отношение той бе съвсем ясен — приятелите му го очакваха следователно той трябваше да отиде.

Пряко желанията и добрите си преценки, Лазар осъзна, че Ханс Уидъръл е прикрепен към групата, а така също Джанис Шмид и една носилка за Ханс.

Когато групата се върна след три дена, Лазар докладва на дълго лично на Кинг, докато докладите на специалистите се анализираха и комбинираха.

— Приликата със Земята е поразителна, капитане, напълно достатъчно, за да почувстваш носталгия. Но същевременно е достатъчно различна, за да те шокира — също като да гледаш лицето си в огледалото и да откриеш, че имаш три очи и си без нос. Побъркващо.

— А какво ще кажеш за местните?

— Нека ти обясня. Направихме бърза обиколка из светлата част, за да хвърлим око. Не видяхме нищо ново. След това се приземихме там, където ми каза Ханс, на едно голо място близо до центъра на един от градовете им. Ако зависеше от мен, не бих избрал това място, аз бих предпочел да кацна сред храсталаците и да разуча. Но ти ми каза да играя по свирката на Ханс.

— Ти имаше право сам да преценяваш — напомни му Кинг.

— Да, да. Справихме се някак. Докато техниците изследваха въздуха и провериха за опасности, около нас се беше събрала доста голяма тълпа.

— Да. Невероятно андроидни.

— Андроидни по дяволите! Те са хора. Не човешки същества, но така или иначе хора. — Лазар изглеждаше объркан. — Това не ми харесва.

Кинг не пожела да спори. Снимките показваха двуноги същества високи седем-осем фута, със симетрични половини на тялото, притежаващи вътрешен скелет, ясно различими глави, очи с лещи и камери. Тези очи бяха най-човешката им и приятна черта — бяха големи, ясни и с трагичен израз като тези на санбернарско куче.

Струваше си да се концентрира вниманието върху очите. Другите им черти не бяха толкова поносими. Кинг отмести поглед от

отпуснатите беззъби усти и раздвоените горни устни. Той реши, че може би ще е нужно дълго, дълго време, за да привикнат и харесат тези същества.

— Давай — каза той на Лазар.

— Ние отворихме ракетата и излязохме сами, ръцете ми бяха празни, стараех се да съм дружелюбен и спокоен. Трима от тях пристъпиха напред — доста смело бих казал. Но те изведнъж загубиха интерес към мен. Като че ли чакаха някого друго да излезе, така че дадох заповед да изнесат Ханс.

— Капитане, няма да повярваш. Те се умилкваха около Ханс, като че той бе техен брат, когото са загубили отдавна. Не, не, това не е всичко. Приличаше на триумфално посрещане на крал. Те бяха доста учтиви и с останалите, но някак безцеремонно. Най-вече се лигавеха около Ханс. — Лазар се поколеба. — Капитане? Вярваш ли в прераждането?

— Не съвсем. Нямам предразсъдъци по този въпрос. Разбира се, чел съм доклада на комисията Фролинг.

— Аз самият никога не съм харесвал това понятие. Но как иначе би окачествил приема, който устройха на Ханс?

— Нямам отношение по този въпрос. Продължавай с доклада си. Мислиш ли, че ще можем да се установим тук?

— О — каза Лазар, — те не оставиха никакво съмнение относно това. Виж, Ханс наистина може да говори с тях по телепатичен път. Казва ни, че боговете им са ни дали право да живеем тук и местните хора вече са направили планове как да ни посрещнат.

— Моля?

— Точно така. Те ни искат.

— Е, това е облекчение.

— Наистина ли?

Кинг погледна намусеното лице на Лазар.

— Докладът ти е благоприятен във всяко отношение. Защо е този кисел вид?

— Не знам. Бих предпочел да си намерим наша планета. Капитане, всичко, което е толкова лесно достижимо, крие някаква опасност.

ВТОРА ГЛАВА

Джокейрите (или Жакейрите, както някои предпочитаха) предоставиха цял един град на колонията. Подобно дружелюбно отношение и това, че почти на всички от Фамилиите Хауърд им се гадеше от мръсотията под краката и непоносимия въздух, значително ускори преместването от кораба на земята. Очакваше се, че ще е нужна поне една земна година за подобно прехвърляне и че заспалите ще се събудят само когато можеха да бъдат настанени удобно. Но възпиращият фактор сега беше оскъдната възможност на ракетите да пренесат сто хиляди души, когато излетяха.

Градът Джокейра не бе създаден да посрещне нуждите на човешки същества. Техните физически потребности бяха някак различни, а културните им потребности, така както бяха изразени в инженерството, се отличаваха неимоверно. Но всеки град, който и да е той, представлява машина за осъществяването на определени практични цели: осигуряването на подслон, храна, санитарни възли, комуникации. Вътрешната логика на тези основни нужди, които са типични за различни същества, живеещи в различна среда предоставя неограничен брой отговори. Но приложения от която и да е раса топлокръвни, дишащи кислород андроидни същества към определена околна среда, резултатите, макар и странни, непременно са такива, че земните хора могат да ги използват. В някои отношения градът Джокейра изглеждаше див като парареалистична картина, но хората са живели вкъщи — иглу, сламени колиби и дори в кибернетична дупка под Антарктика. Тези хора можеха и се бяха преместили в града Джокейра и разбира се, незабавно се заеха с преустройването му, така че да им е по-удобно.

Не беше трудно, въпреки че имаше много работа за вършене. Вече имаше построени сгради — убежища с покриви; изкуствена пещера, която е основна за всички човешки изисквания за подслон. Нямаше значение това, за което Джокейрите бяха използвали тази структура. Човешките същества биха могли да я използват почти за всичко: за спане, почивка, хранене, склад, производство. Съществуваха

също и истински пещери, защото Джокейрите копаят повече, отколкото ние. Но човешките същества лесно се превръщат в пещерни обитатели, ако се наложи в Ню Йорк, както и в Антарктика.

Имаше прясна питейна вода, която се изпомпваше и в ограничени случаи служеше за миене. Липсата на достатъчни количества се дължеше на водопроводната система. Градът нямаше цялостна отводнителна канализация. Джокейрите не се къпеха с вода и личните им хигиенни нужди се различаваха от нашите. Те ги съблюдаваха по друг начин. Трябваше да се положи огромно усилие, за да изградят временни заместители на корабните освежители и да се адаптират към отходната система на Джокейра. Нуждите бяха сведени до минимум: баните щяха да останат един ограничен лукс, дотогава доставките на вода и отходната система можеха да се подобрят поне десетократно. Но баните не са необходимост.

И все пак усилията, насочени към преустройството, бяха нищожни в сравнение с ударната програма да се положи началото на хидропонно селско стопанство, тъй като повечето от спящите не можеха да бъдат събудени, преди да се подsigури хранителен запас. Припряната тълпа искаше да изтръгне всяка частица от хидропонното оборудване в „Ню Фронтърс“ на момента, да го пренесе на планетата, да го сглоби и пусне в действие, като междувременно разчитаха на наличните запаси. По-предпазливото малцинство искаше да се пренесе само едно пилотно растение, а на кораба да продължи отглеждането на храна. Те посочиха, че един неподозиран вирус или някои гъбички на странната планета биха довели до катастрофа — а именно гладна смърт.

Малцинството, здраво водено от Форд и Барстоу и подкрепяно от капитан Кинг, надделя. Една от хидропонните ферми на кораба бе отводнена и изведена от действие. Машините ѝ бяха разглобени на парчета достатъчно малки, за да бъдат натоварени на корабните ракети.

Но селскостопанските продукти на планетата се оказаха подходяща храна за хората и Джокейрите изглежда желаеха много да им ги дадат. Усилията бяха пренасочени към създаването на земни култури на местна почва, за да се допълнят храните на Джокейра с видове, с които бяха свикнали човешките същества. Джокейрите се намесиха и почти изцяло се заеха с тази задача. Те бяха превъзходни

„природни“ фермери (не се нуждаеха от синтетика върху плодородната си планета) и изглеждаха доволни от опитите си да отгледат нещо, което техните гости харесваха.

Форд премести цивилния си щаб в града веднага щом бяха подсигурени хранителни запаси по-големи, отколкото за групата изследователи, а Кинг остана на кораба. Спящите бяха събудени и пренесени на земята, когато им бяха създадени необходимите удобства и те можеха да ги използват. Въпреки подсигурената храна, подслон и питейна вода, трябваше да се направи още много, за да се осигури минимално удобство и условия за сносен живот. Двете култури се различаваха основно. Джокейрите като че ли винаги с готовност и безотказно помагаша, но те често очевидно се смущаваха от това, което човешките същества се опитваха да правят. Културата на Джокейрите изглежда не включваше идеята за частен живот и уединеност. Сградите в града почти нямаха преградни стени, които да не са носещи конструкции. Имаха склонност да използват колони или стълбове. Те не можеха да разберат защо човешките същества разделят тези чудесни отворени пространства на малки кабинни и коридори и защо всеки индивид искаше да е сам поради някаква причина.

Явно (това не е сигурно, тъй като абстрактната комуникация с тях никога не стигна до изтънченост) те впоследствие решиха, че усамотяването крие в себе си религиозна важност за Земяните. Във всеки случай те отново помагаша. Осигуриха тънки листи от някакъв материал, който би могъл да се оформи като прегради единствено с помощта на техните инструменти. Материята попритесни инженерите и ги доведе почти до нервен колапс. Нямаше познато корозивно вещество, което можеше да го поразява, дори реакциите, които биха разрушили солидните флуорни пластмаси, използвани при обработката на уранови съединения, нямаха ефект върху него. Диамантените триони ставаха на парчета при допира с него, топлината не го разтапяше, ниските температури не го правеха чуплив. Той изолираше светлината, шума и всяко ниво на радиация, което изпробваха върху него. Издръжливостта му на опън не можеше да се определи, защото просто не успяха да го скъсат. И все пак инструментите на Джокейрите, дори когато с тях си служеха човешки същества, можеха да разрязват, оформят и заваряват този материал.

Инженерите от Земята просто трябваше да свикнат с подобно чувство на безсилие. От критерия за контрол върху околната среда чрез технология, Джокейрите бяха наравно цивилизовани с човешките същества. Развитието им обаче бе в друга насока.

Важните различия между двете култури надхвърляха инженерната технология. Въпреки че като цяло те бяха дружелюбни и отзивчиви, Джокейрите не бяха човешки същества. Те мислеха по различен начин, даваха различни оценки, тяхната социална структура и езикова култура отразяваха нечовешкото им качество и двете бяха неразбираеми за хората.

Оливър Джонсън, специалистът по семантика, чиято задача бе да създаде общ език, разбра, че непосредствената му задача е абсурдно улеснена от канала за комуникация чрез Ханс Уидъръл.

— Разбира се — обясни той на Слейтън Форд и Лазар, — Ханс не е съвсем гениален, той е почти малоумен. Това ограничава думите, които мога да преведа чрез него само до идеи, които той може да разбере. А това ми осигурява единствено основен речников запас.

— Това не е ли достатъчно? — попита Форд. — Струва ми се, чувал съм някъде, че осемстотин думи са достатъчни да се предават идеи.

— В това има известна доза истина — съгласи се Джонсън. — По-малко от хиляда думи ще са достатъчни за всички обичайни ситуации. Аз съм подбрал около седемстотин от техните термини, работни и заместващи думи, за да получим един жив език. Но едва доловимите различия и разграничения ще трябва да почакаат, докато ги опознаем по-добре и ги разберем. Ограниченият речник не може да изразява сложни абстракции.

— Глупости — прекъсна го Лазар, — седемстотин думи трябва да са достатъчни. Що се отнася до мен, не възнамерявам да правя любов с тях, нито пък да обсъждам поезия.

Това мнение като че ли имаше оправдание. Повечето понаучиха основата на местния език за две до четири седмици, след като бяха транспортирани, и го използваха в разговорите с домакините си така, сякаш го бяха говорили през целия си живот. Всички земляни бяха преминали през солидно обучение по мнемоника и семантика. Стимулирани от нуждата и благоприятната възможност да го упражняват, като се изключат естествено малцината непоклатими

провинциалисти, които бяха убедени, че местните трябва да научат английски, бедният спомагателен език се научаваше бързо.

Джокейрите не научиха английски. В началото никой не прояви ни най-малък интерес. Естествено, не бе разумно да се очаква от милиони хора да научат езика на няколко хиляди. Във всеки случай раздвоената горна устна на Джокейрите не можа да се справи със звуците *м*, *п* и *б*, докато гърлените, съскавите, зъбните съгласни и цъкащия звук, които използваха можеха приблизително да се възпроизведат от човешко гърло.

Лазар бе принуден да преодолее първоначалното си лошо впечатление от Джокейрите. Бе невъзможно да не ги хареса човек, след като странната им външност престана да предизвиква любопитство. Те бяха толкова гостоприемни, щедри, дружелюбни и винаги готови да услужат. Той особено се привърза към Креел Сарло, който представляваше нещо като свързващ офицер между Фамилиите и Джокейрите. Постът, който Сарло заемаше сред собствения си народ, можеше грубо да се преведе като „шеф“, „баща“, „свещеник“ или „водач“ на семейството или племето Креел. Той покани Лазар да го посети в града, който бе най-близо до колонията.

— Хората ми ще се радват да те видят и да помиришат кожата ти — каза той. — Това ще е забавно. Боговете ще бъдат умиловани.

Сарло сякаш не можеше да състави и едно изречение, без да спомене боговете си. Лазар нямаше нищо против, той бе толерантно безразличен към другите религии.

— Ще дойда, Сарло, стари приятелю. За мен също ще е забавно.

Сарло го отведе с обикновеното превозно средство в Джокейра — една кола без колела, чиято форма приличаше на супник и се движеше тихо и бързо над повърхността на земята, плъзгайки се по нея, явно осъществявайки контакт. Лазар клечеше върху пода на колата докато Сарло така увеличаваше скоростта, че очите на Лазар се насълзиха.

— Сарло — попита той, викайки, за да надвие вятъра, — как действа тази машина какво я задвижва?

— Боговете дишат върху... — Сарло използва дума, която не бе често срещана в езика им — и я карат да променя мястото си.

Лазар понечи да попита за повече обяснения, но затвори уста. Имаше нещо познато в този отговор и той сега го проумя. Някога и той

бе дал подобен отговор на един от водните люде на Венера, когато бе помолен да обясни дизеловия двигател, използван в първообраза на трактора за тресавища Лазар не бе искал да звучи загадъчно, просто неадекватният местен език сякаш бе завързал езика му.

Имаше начин да понаучи това-онова.

— Сарло, искам да видя какво става вътре — настоя Лазар, като сочеше с пръст. — Имаш ли снимки?

— Снимките — призна Сарло — са в храма.

Големите му очи гледаха печално Лазар, предизвиквайки у него силното чувство, че Джокейрският водач тъгуваше поради нетактичността на приятеля си. Лазар бързо приключи с този проблем.

Но мисълта за Венеряните породи в ума му друга загадка. Водните хора, отрязани от външния свят от вечните облаци на Венера, просто не вярваха в астрономията. Пристигането на Земяни ги бе накарало да преосмислят малко идеята си за космоса, но имаше причина да се вярва, че новото им обяснение не се доближава до истината. Лазар се чудеше какво ли си мислят Джокейрите за посетители от космоса. Те не бяха изненадани, но дали наистина бе така?

— Сарло — попита той. — Знаеш ли откъде сме аз и братята ми?

— Зная — отговори Сарло. — Вие идвате от едно далечно слънце — тъй далечно, че трябва да се сменят много сезони, докато светлината пропътува това дълго разстояние.

Лазар бе малко учуден.

— Кой ти каза това?

— Боговете ни казват. Брат ти Либи говори за това.

Лазар бе готов да се обзаложи, че боговете не бяха споменали подобно нещо, преди Либи да беше обяснил всичко на Креел Сарло. Но той запази спокойствие. Все още искаше да попита Сарло дали се бе изненадал от посетителите, но не можеше да се сети за думата от езика на Джокейрите, която означаваше „изненада“ или „учудване“. Той все още се опитваше да състави въпроса си, когато Сарло рече:

— Бащите на моя народ са летели из небесата както вас, но това е било преди да дойдат боговете. Мъдрите богове ни забраниха да го правим повече.

И това, помисли си Лазар, е една дяволски голяма лъжа, чисто перчене. Не съществуваше и най-малкото доказателство, че

Джокейрите някога са се отделяли от повърхността на планетата си.

Същата вечер в дома на Сарло Лазар остана до края на дълга програма, която, както той предполагаше, бе за забавление на почитаемия гост, т.е. самия него. Той седна до Сарло върху един подиум в голямата гостна на рода Креел и слушаше в продължение на два часа някакво виене, което вероятно представляваше пеене. Лазар имаше усещането, че ако някой стъпи върху опашките на петдесетина подбрани кучета, щеше да се получи по-добра музика, но той се опита да слуша така задълбочено, както бе поднесено самото изпълнение.

Лазар си спомни как Либи настояваше, че това масово виене на което Джокейрите явно се наслаждаваха, всъщност беше музика и че хората биха се научили да я харесват, ако изучаваха връзката между отделните интервали.

Лазар се съмняваше в това.

Но той трябваше да признае, че Либи разбираше Джокейрите по-добре. Либи със задоволство откри, че те бяха превъзходни и проникателни математици. Всъщност знанията им бяха идентични с неговия необуздан талант. Аритметиката им бе невероятно заплетена за обикновените хора. Всяко число, било то голямо или малко, за тях представляваше уникално цяло, то се възприемаше като такова, а не просто като сбор от по-малки числа. В резултат на това те използваша всяка удобна позиционна или показателна бройна система с всякаква база — рационална, нерационална или променлива или пък изобщо никаква. Бе въпрос на изключителен късмет, помисли си Лазар, че Либи бе на разположение като математически преводач между Джокейрите и Фамилиите, в противен случай би било невъзможно да се възприемат много от новите технологии, които Джокейрите им демонстрираха.

Той се чудеше защо те не проявяваха интерес в изучаването на човешките технологии, които в замяна им се предлагаха.

Дисонансите на виенето замряха и Лазар се върна мислено към сцената, която го заобикаляше. Донесоха храна и семейството на Креел се зае с нея със същия ентусиазъм, с който Джокейрите правеха всичко. Достойнството, помисли си Лазар, е идея, която никога не е била на почит тук. Пред Креел Сарло бе поставена голяма купа с диаметър два фута и пълна догоре с някаква аморфна маса. Една дузина членове на семейството се струпяха около нея и се нахвърлиха без да дават

предимство на по-старите. От време на време Сарло плясваше някои от тях и бъркаше с ръка в блюдото, вземаше голямо количество от яденето и бързо го смачкваше на топка в дланта на ръката си, която имаше два палеца. След като направи това, той бутна буцата в устата на Лазар.

Лазар не беше гнуслив, но първо трябваше да си припомни, че храната на Джокейрите беше храна за хора и второ, че той не можеше да се зарази с нищо от тях. Насили се и опита предложената буца.

Той отхапа голям залък. Ммм... не беше лошо — доста меко и лепкаво, без особен аромат. Не беше и вкусно, но можеше да се преглътне. Яде, като същевременно си обещаваха едно нормално хранене в близкото бъдеще, когато почувства, че поемането на друга хапка би било равносилно на физическа и социална катастрофа. Той реши да намери изход от ситуацията. Протегна се към общото блюдо, напълни шепата си с веществото, оформи го в топка и го предложи на Сарло.

Това бе вдъхновена дипломатичност. До края Лазар продължи да храни Сарло, храни го, докато ръцете му се умориха, удивлявайки се на способността на домакина му да се тъпче толкова много.

След като се нахраниха, те отидоха да спят и Лазар буквално легна при семейството. Те спяха там, където бяха яли, без легла и се настаняха така естествено, както листа върху земята през есента или агънца в кошара. За своя изненада Лазар спа добре и не се събуди, докато фалшивите слънца по покрива на подземната кухня не заблестяха тайнствено, като че е на зазоряване. Сарло все още спеше близо до него и хъркаше досущ като човек. Лазар забеляза, че едно дете се бе сгушило в извивката на тялото му като полумесеца.

Той почувства движение зад гърба си — някакво раздвижване близо до хълбока му. Обърна се внимателно и видя, че едно друго дете — според човешките представи вероятно шестгодишно — бе извадило бластера му от кобура и с любопитство се взираше в дулото.

Бързо и предпазливо Лазар взе смъртоносната играчка от съпротивляващите се детски ръце, с облекчение забеляза, че предпазителя не беше махнат и го постави обратно на мястото му.

Лазар получи укорителен поглед. Детето бе готово да се разплаче.

— Шшт — прошепна Лазар, — ще събудиш баща си. Ето...

Той взе детето в лявата си ръка и започна да го люлее настрани. Малчуганът се сгуши в него, допря меките си влажни устни до кожата му и бързо заспа Лазар го погледна.

— Ти си едно малко дяволче — нежно рече той. — Ако някога можех да свикна с миризмата ти, вероятно щях да се привържа към теб.

Някои от инцидентите между двете раси биха били смешни, ако не криеха потенциални неприятности: например случаят със сина на Елеонор Джонсън — Хюбърт. Този дългурест юноша бе заклет зяпач на гледките около себе си. Един ден той наблюдаваше двама техници — един нормален човек и един от Джокейра, които приспособяваха някакъв джокейрски източник на енергия към нуждите на земната апаратура Джокейрът очевидно бе впечатлен от момчето и явно съвсем дружелюбно го вдигна. Хюбърт започна да пищи. Майка му, която никога не се отдалечаваше от него, се притече на помощ. Единствено недостатъчната сила и сръчност ѝ попречиха да осъществи пълното унищожение, на което бе решена. Големият Джокейр бе невредим, но се създаде неприятна ситуация.

Управителят Форд и Оливър Джонсън положиха върховни усилия, за да обяснят случилото се на удивените Джокейри. За щастие те изглеждаха по-скоро опечалени, отколкото склонни да отмъщават.

След това Форд извика Елеонор Джонсън.

— С твоята глупост ти изложи на опасност цялата колония...

— Но аз...

— Млъкни! Ако не беше разглезила момчето до безобразие, щеше да се държи прилично. Ако не беше сантиментална глупачка, щеше да се държиш на положение. Отсега нататък момчето ще посещава редовните часове за възпитание, а ти ще го оставиш на мира. При най-малкия знак за враждебност от твоя страна към някой от местните ще те накажа с няколко години „дълбок сън“. А сега се махай!

Форд бе принуден да използва почти толкова строги методи и с Джанис Шмид. Интересът, показан към Ханс Уидъръл отстрана на Джокейрите, се разпростря върху всички деца-телепати. Местните жители като че ли бяха изпаднали в състояние на безумно обожание

поради простия факт, че тези деца можеха да общуват с тях директно. Креел Сарло уведоми Форд, че би искал телепатите да бъдат настанени отделно от другите недъгави в евакуирания храм на града на земяните, а така също и че Джокейрите желаеха да се грижат за тях лично. Това бе по-скоро заповед, отколкото молба.

Джанис Шмид се подчини с неохота на настояването на Форд, че Джокейрите трябва да бъдат коткани в отговор на всичко, което бяха направили, и техните медицински сестри поеха всичко в свои ръце под ревнивия ѝ поглед.

Всеки телепат, чието ниво на интелигентност бе по-високо от това на полуидиота Ханс Уидъръл, бързо разви спонтанни и стигащи до крайност психози, докато за тях се грижеха Джокейрите.

И така Форд трябваше да се справя с друг проблем. Джанис Шмид бе по-силна и по-интелигентна в отмъстителността си, отколкото Елеонор Джонсън. Форд бе принуден да я отстрани, за да запази мира, заплашвайки да ѝ забрани изобщо да се грижи за обичните си деца. Креел Сарло, явно силно притеснен и впечатлен, се съгласи на компромис, съгласно който Джанис и младшите сестри възобновяваха грижите за по-болните, докато Джокейрите продължаваха да се грижат за телепатите, които бяха на и под нивото на идиотизъм.

Но най-голямата трудност, която възникна, бяха фамилните имена.

Всеки Джокейрец имаше собствено име и фамилия. Фамилните имена бяха ограничени на брой, подобно на положението при Фамилиите. Последното име на местните се отнасяше както към тяхното племе, така и към храма, където се покланяха.

Креел Сарло се зае с този въпрос заедно с Форд.

— Висш Отец на непознатите братя — каза той. — Настъпи моментът, в който ти и твоите деца трябва да изберете фамилните си имена.

Форд бе свикнал с трудностите в общуването с Джокейрите.

— Сарло, братко и приятелю — отвърна му той. — Слушам думите ти, но не ги разбирам. Говори по-правилно.

Сарло започна отново.

— Непознати братко, сезоните идват и си отиват и има период на узряване. Боговете ни казват, че вие, братята-пришълци, сте

достигнали до момента във вашето обучение, когато трябва да изберете племето и храма си. Тук съм, за да уредим церемониите, с които всеки ще избере фамилията си. Сега говоря от името на боговете. Но нека кажа от мое име, че за мен би било удоволствие ако ти, братко Форд, избереш храма Креел.

Форд увърташе, докато се опитваше да разбере намека.

— Щастлив съм, че ми предлагаш фамилното си име. Но хората ми вече си имат свои собствени имена.

Сарло реагира, помръдвайки устни.

— Техните имена са само думи и нищо повече. Сега те трябва да изберат истинските си имена — това на храма и на бога, на когото ще се кланят. Децата растат и престават да бъдат деца.

Форд реши, че му е нужен съвет.

— Това веднага ли трябва да стане?

— Не днес, но в близкото бъдеще. Боговете са търпеливи.

Форд привика Закър Барстоу, Оливър Джонсън, Лазар Лонг и Ралф Шулц и им предаде разговора Джонсън прослуша отново запис и се напрегна, за да улови смисъла на думите. Той подготви няколко възможни превода, но не успя да хвърли нова светлина върху проблема.

— Изглежда — каза Лазар — като „влез в църквата, или се махай“.

— Да — съгласи се Закър Барстоу. — Изглежда това е ясният смисъл. Е, мисля, че можем да си позволим да направим този жест. Много малко от нашите хора страдат от религиозни предрасъдъци толкова силно, че да не им позволят привидно да се молят на местните богове в интерес на общото добруване.

— Мисля, че си прав — каза Форд. — Аз самият нямам нищо против да прибавя фамилията Креел към името си и да участвам в техните молитви, ако това ще ни помогне да живеем в мир. — Той се намръщи. — Но не бих искал нашата култура да се претопи в тяхната.

— Забрави за това — рече уверено Ралф Шулц. — Независимо от това какво ще правим, за да им доставим удоволствие, не съществува абсолютно никаква възможност за културна асимилация. Нашите мозъци не са като техните — едва сега започвам да проумявам огромната разлика.

— Да — съгласи се Лазар — разликата наистина е огромна.

Форд се обърна към Лазар.

— Какво искаш да кажеш? Какво те тревожи?

— Нищо. Само — добави той — това, че аз никога не споделях всеобщия ентусиазъм по отношение на това място.

Всички се съгласиха, че ще трябва един от тях да опита и да съобщи впечатленията си. Лазар пожела да се нагърби със задачата позовавайки се на старшинството си. Шулц пък го прие като професионално право. Форд не се съгласи с тях и посочи себе си, настоявайки, че това е негово задължение като отговорен изпълнител.

Лазар го придружи до вратата на храма, където трябваше да се състои въвеждането във вярата. Форд бе оскъдно облечен, както бяха и Джокейрите, но Лазар, тъй като не биваше да влиза в храма, можеше да носи шотландската си поличка. Много от колонистите нямаха слънчев загар, което се дължеше на годините, прекарани в кораба. Те се разхождаха голи, когато им беше удобно, точно както правеха Джокейрите. Но Лазар не постъпваше така. Не само че навиците му противоречаха на това, но и бластерът му щеше да се набива прекалено много на очи, ако хълбоците му бяха голи.

Креел Сарло ги поздрави и заведе Форд вътре. Лазар извика след тях:

— Горے главата, приятелю!

Той зачака. Запали цигара и я изпуши. Вървеше напред-назад. Нямаше как да прецени колко дълго щеше да трае всичко. Впоследствие се оказа доста повече, отколкото в действителност бе продължило.

Най-после вратите се отвориха и местните започнаха да прииждат навън. Те изглеждаха любопитно развълнувани от нещо и никой от тях не се приближаваше до Лазар. Напрежението, което все още съществуваше при изхода, отслабна, хората направиха пътека и се появи някаква фигура, която бягаше стремително навън.

Лазар разпозна Форд.

Форд не се спря при него, а го подмина като че бе спял. Той се спъна и падна. Лазар се запъти бързо към него. Форд не се опита да стане. Той лежеше прострян с лице надолу, раменете му се повдигаха силно, а тялото му се тресеше от ридания.

Лазар коленичи до него и го разтърси.

— Слейтън — попита го той — какво стана? Какво ти има?

Форд обърна мокрите си и поразени от ужас очи към него, задържайки стоновете си за миг. Той не отвърна, но изглежда позна Лазар. Хвърли се, вкопчи се в него и заплака по-силно.

Лазар се отскубна и удари силно Форд.

— Съвземи се! — заповяда му той. — Кажи ми какво има.

Форд разтърси глава след удара и престана да плаче, но не каза нищо. Очите му бяха като замаяни. В полезрението на Лазар се появи сянка и той се обърна насочвайки бластера си. Креел Сарло стоеше отдалечен на няколко фута и не се приближи — не заради оръжието, той никога преди не беше виждал подобно нещо.

— Ти! — каза Лазар. — Какво си му сторил?

Той се спря и започна да говори с думи, които Сарло можеше да разбере.

— Какво се е случило с брат Форд?

— Отведи го — каза Сарло и устните му потрепваха — Това е лошо нещо. Това е много лошо нещо.

— На мен ли го казваш? — рече Лазар, без да се опитва да превежда.

ТРЕТА ГЛАВА

Същият състав, с изключение на председателя, се събра възможно най-бързо. Лазар разказа историята си, а Шулц докладва за състоянието на Форд:

— Медицинският персонал не намира нищо нередно. Единственото, което мога да кажа със сигурност е, че управителят страда от неустановена крайна психоза. Не можем да установим контакт с него.

— Изобщо ли не говори? — попита Барстоу.

— Една-две думи за съвсем прости неща — храна, вода. Всеки опит да заговорим за причината за неприятностите му го довежда до истерия.

— Не може ли да се постави диагноза?

— Е, ако предпочиташ непрофесионална догадка, изразена с по-прости думи, бих казал, че е бил уплашен до смърт. Но — добави Шулц, — и преди съм виждал страхов синдром, но подобно нещо — никога.

— А аз съм виждал — каза изведнъж Лазар.

— Наистина ли? Къде? Какви са били обстоятелствата?

— Веднъж — каза Лазар, — когато бях дете, преди около двеста години, хванах един възрастен койот и го поставих в колиба. Имах идея да го обуча за ловно куче. Нищо не се получи. Форд се държи по същия начин както койота.

Последва тягостна тишина Шулц я наруши, казвайки:

— Не разбирам какво имаш предвид. Каква е връзката?

— Това е просто предположение — отвърна бавно Лазар. — Слейтън е единственият човек, който знае отговора и не може да говори. Но ето какво е моето мнение: позволихме на Джокейрите да разберат всичко. Ние сгрешихме, защото те приличаха на нас, най-общо казано, а и са цивилизовани както нас. Но те изобщо не са хора. Те са... питомни животни.

— Чакай малко! — добави той. — Не бързай толкова. На тази планета има достатъчно хора. Истински люде. Те са живели в

храмовете и Джокейрите са ги нарекли богове. Те са богове!

Лазар бързо продължи, преди някой да го прекъсне:

— Знам какво си мислите. Забравете за това. Няма да се впускам в метафизика. Просто се изразявам по най-добрия начин. Искam да кажа, че в тези храмове има някакъв живот и в каквато и форма да съществува, той така прилича на божество, че спокойно може да бъде наречено така. Каквито и да са те, те са преобладаващата раса на тази планета — неговите хора! За тях останалите — Джокейрите или ние самите, представляват просто диви или питомни животни. Ние сгрешихме, допускайки, че местната религия е просто едно суеверие.

Барстоу каза бавно:

— Значи мислиш, че това е причината за състоянието на Форд?

— Да Той е срещнал един, наречен Креел и това го е влудило.

— Доколкото разбирам — каза Шулц — според твоята теория всеки, който има такава среща ще полудее?

— Не съвсем — отвърна Лазар. — Това, което ме плаши много повече, е страхът, че аз може да не полудея!

През този ден Джокейрите преустановиха всякакъв контакт със Земяните. Беше добре, че стана така, защото в противен случай щеше да се стигне до насилие. Над града тегнеше страх — страх по-лош от смъртта страх от нещо ужасно и неизвестно, чието съществуване бе в състояние да превърне човек в съсипано безмозъчно животно. Джокейрите вече не представляваха безобидни приятели, по-скоро приличащи на клоуни, независимо от научните им постижения, а кукли, примамка, стръв за невиджаните силни същества, които се спотайваха в т.нар. храмове.

Единодушни като тълпа бягаща от горяща сграда земяните искаха да напуснат това ужасно място. За това не беше нужно да се гласува Закър Барстоу пое ръководството на евакуацията.

— Дайте ми Кинг на екрана. Кажете му незабавно да изпрати всички превозни средства. Ще се махнем оттук колкото се може по-бързо. — Той прокара пръсти през косата си от притеснение. — Колко души можем да качим наведнъж, Лазар? Колко време ще продължи евакуацията?

Лазар измърмори нещо.

— Какво каза?

— Казах, не е въпрос на време, а дали ще ни пуснат да си тръгнем. Онези неща в храмовете вероятно искат още питомни животни — т.е. нас!

Лазар бе необходим като пилот, но още по-необходим бе като човек, който можеше да овладее тълпата Докато Закър Барстоу му казваше да образува полицейска група за спешни ситуации. Лазар погледна през рамото му и извика:

— О, о, задръж, Зак. Виж кой се задава.

Закър обърна глава бързо и видя как, вървейки с достойнство през залата приближава самият Креел Сарло. Никой не се изпреди на пътя му.

Скоро разбраха защо. Закър се запъти да го поздрави, но бе спрял на около десет фута от него. Ей така, без обяснение, просто спря.

— Поздравявам те, нещастни братко — започна Сарло.

— Поздравявам те, Креел Сарло.

— Боговете проговориха. Вашият вид никога не може да бъде цивилизован. Ти и твоите братя трябва да напуснете този свят.

Лазар въздъхна дълбоко с облекчение.

— Ние си тръгваме, Креел Сарло — отговори сериозно Закър.

— Боговете искат да си заминете. Изпратете брат ви Либи при мен.

Закър изпрати да повикат Либи, след което се обърна отново към Сарло. Но той нямаше какво повече да им каже. Присъствието им не го вълнуваше.

Либи пристигна и Сарло започна дълъг разговор с него.

Барстоу и Лазар бяха близо и виждаха как се движат устните им, но не можеха да чуят нищо. Според Лазар обстоятелствата бяха доста обезпокоителни. „По дяволите, — каза той — бих могъл да измисля няколко начина да направя този номер с подходящото оборудване, но се обзалагам, че нито един от тях няма да е подходящ, а и аз не виждам никакво оборудване“.

Тихото обсъждане бе прекратено. Сарло си тръгна наперено, без да се сбогува. Либи се обърна към другите и заговори, сега гласът му се чуваше:

— Сарло ми казва — подхвана той с вежди извити от учудване, — че ние трябва да отидем на планета, която е на повече от тридесет и две светлинни години оттук. Боговете са решили така.

Той спря и захапа устна.

— Не се страхувай от това — посъветва го Лазар. Радвай се, че искат да се махаме. Аз си мисля, че те биха могли да ни изравнят със земята, стига да поискат. Само да излезем в открития космос и ще решим в каква посока да летим.

— Сигурно. Но това, което ме тревожи и обърква, е, че той спомена време около три часа, след което трябва да заминем.

— Та това е напълно неразумно — негодуваше Барстоу. — Невъзможно. Нямаме необходимите ракети, за да го направим.

Лазар не каза нищо. Той вече нямаше мнение.

Закър пък бързо промени своето. Лазар стигна до нещо въз основа на опита си. Докато подканяше братовчедите си да побързат към полето, където ставаше качването, той осъзна, че е издигнат над земята. Съпротивляваше се, ръцете и краката му не срещаха отпор, но повърхността постепенно се отдалечаваше. Затвори очи, преброи до десет и ги отвори отново. Бе поне на десет мили височина във въздуха.

Под него, гъмжейки като прилепи, излитащи от пещера, се виждаха безброй много точки и форми, които чернееха на фона на огряната от слънцето земя. Някои се намираха достатъчно близо, за да види, че са хора, Земяни, членовете на Фамилиите.

Хоризонтът потъна планетата заприлича на сфера, небето почерня. И все пак дишането му бе нормално, а кръвоносните му съдове не се пукаха.

Те се бяха скупчили около отворените врати на „Ню Фронтиърс“ като пчели, тълпящи се около кошер. След като се озова в кораба, Лазар се остави да бъде разклатен.

— Фю! — въздъхна той, — внимавай за първото стъпало!

Либи откри капитан Кинг веднага щом влезе в кораба и се успокои. Той предаде съобщението на Сарло. Кинг изглежда не можеше да реши.

— Не знам — каза той. — Ти знаеш повече за местните жители, отколкото аз. Но между нас казано, господине, начинът, по който отпратиха пътниците ни, ме накара да си отговоря сам Това бе

демонстрация на най-забележителната еволюция, която някога съм виждал.

— Аз бих добавил, че преживяването само по себе си бе забележително, сър — отвърна Либи без чувство на хумор. — Лично аз бих предпочел да се заема със ски скокове. Радвам се, че бе наредил вратите на кораба да са отворени.

— Не съм — каза Кинг кротко. — Някой друг ги отвори вместо мен.

Те отидоха към контролната зала с намерението да тръгнат и да се отдалечат от планетата, от която бяха изгонени. След това щяха да обсъждат посоката и курса.

— Планетата, която Сарло ти описа — попита Кинг — да не би да е звезда от тип „Г“?

— Да — потвърди Либи, — планетата е от земен тип и придружава звезда от типа СОЛ. Имам координатите ѝ и мога да я идентифицирам в каталозите. Но трябва да се простим с тази мисъл, защото тази планета е твърде далеч оттук.

— И така... — Кинг активира системата за визуализиране на звездната шир.

В продължение на няколко минути никой не каза нищо. Образите на небесните тела сами разказваха историята си. „Ню Фронтиърс“ се отправи отново на дълъг път, като че ли притежаваше свое собствено съзнание, без заповедите на Кинг и без настройване на контролните уреди.

— Не мога да кажа кой знае какво — рече Либи няколко часа по-късно на Кинг, Закър Барстоу и Лазар Лонг. — Бях в състояние да определя, преди да преминем скоростта на светлината, или поне така ми се струваше, че тогавашният ни курс бе съвместим с идеята, че сме насочени към звездата, наречена от Креел Сарло „мястото, определено ни от боговете“. Ние продължихме да ускоряваме и звездите започнаха да избледняват. Вече нямам никакви ориентири и не мога да кажа къде се намираме и накъде сме се запътили.

— Отпусни се, Анди — предложи му Лазар. — Опитай се да отгатнеш.

— Ако трасето, по което се движим, е гладко и при положение че не разполагам с никакви данни, бихме могли да пристигнем в пространството около звезда ПК3722, където, според Креел Сарло, сме се отправили.

Лазар издаде странен звук и се обърна към Кинг:

— Опитал ли да намалиш скоростта?

— Да — отвърна той отсечено. — Контролните уреди са замрели.

— Мм-да-а... Анди, кога ще стигнем там?

Либи сви рамене безпомощно.

— Не мога да се опра на никакви данни, а без тях е невъзможно да определя време.

Времето и пространството бяха неразделно цяло. Либи продължи да мисли за това дълго след като другите излязоха. За да е сигурен, той разполагаше с космическата рамка на кораба, следователно съществуваше измерване на времето. Часовниците на борда тиктакаха, издаваха някакви звуци или просто вървяха, хората огладняваха, хранеха се, изморяваха се, почиваха си. Нивото на радиоактивност се променяше, физикохимичните процеси се движеха към състояние на по-голямо налягане и температура, собственото му съзнание усещаше промяната.

Но фонът на звездите, на който се измерваше всяка функция на времето в историята на човечеството, бе изчезнал. Доколкото виждаха очите му или показваха инструментите на кораба, те нямаха никаква връзка с останалата част от вселената.

Каква вселена?

Вселената не съществуваше. Тя беше изчезнала.

Движеха ли се? Изобщо възможно ли е да има движение, ако няма покрай какво да се движиш?

И все пак, измамното тегло, получено в резултат на въртенето на кораба, бе постоянно. „Въртене по отношение на какво?“, помисли си Либи. Възможно ли бе да е заради това, че космосът притежаваше истинска, абсолютна, несвързана структура, подобно на тази, приписвана на дълго отричания ефир, който класическите експерименти на Микелсън-Марли не бяха успели да засекат? Не, нещо повече — бяха отрекли самата възможност за съществуването му, заради това бяха отхвърлили възможността за скорост, по-голяма от

тази на светлината. Нима корабът в действителност бе преминал скоростта на светлината? Нима вече не бе правдоподобно да се счита, че това е ковчег, а пътниците — духове, пътуващи без посока и време?

Либи почувства сърбеж между раменете си и трябваше да се почеше. Левият му крак бе безжизнен, стомахът му започваше настоятелно да дава знак, че е празен — ако това бе смъртта — реши той, материално не се различаваше от живота.

Възвърнал спокойствието си, той излезе от контролната зала и се отправи към любимата си трапезария, като същевременно се опитваше да разреши проблема по създаването на нова математика, включваща всички нови феномени. Тайната, забулваща телепортацията на Фамилиите от хипотетичните богове на Джокейрите, вече не го вълнуваше. Нямаше възможност да получи съществени данни, които можеха да бъдат измерени и променени. Най-доброто, което всеки честен учен би могъл да направи с абсолютна точност, бе да напише бележка, отбелязваща факта и това, че той не е обяснен. Това беше факт. Той, който неотдавна бе на планетата, бе там. Дори сега асистентите на Шулц бяха затрупани с работа, опитвайки се да предписват седативни лекарства на хилядите хора, които не бяха издържали емоционално на жестокото преживяване.

Либи обаче не можеше да даде обяснение, а и при липсата на данни не се напругаше да опитва. Това, което искаше да прави, бе да се занимава с движението в пространството — основният проблем във физиката.

Като се изключи увлечението му по математиката Либи бе обикновен човек. Той предпочиташе изпълнената с шум обстановка на „Клуба“ и столова 9-Д, поради причини, които не съвпадаха с тези на Лазар. Компанията на по-млади от него хора му вдъхваше увереност. Лазар бе единственият по-възрастен, с когото се чувстваше добре.

Той разбра, че храната не се доставя бързо в „Клуба“. Интендантът все още се нагаждаше към внезапната промяна. Но Лазар бе там, както и други хора, които познаваше. Нанси Уидъръл се отмести и му направи място.

— Ти си точно човекът, когото искам да видя — каза тя. — Лазар не е доста отзивчив. Къде отиваме този път и кога трябва да стигнем там?

Либи обясни проблема възможно най-добре. Нанси сбръчка нос.

— Това е хубава перспектива, трябва да се отбележи! Доколкото разбирам, трябва да се връщам към ада.

— Какво искаш да кажеш?

— Някога грижил ли си се за спящите? Не, разбира се, че не си. Това е уморително. Да ги обръщаш, да свиваш ръцете им, да местиш главите им, да затваряш помещението и да преминаваш към другото. Толкова ми е омръзнало от човешки тела, че ми идва да положа клетва за целомъдрие.

— Недей отива толкова далеч — посъветва я Лазар.

— Теб пък какво те е грижа?

Елеонор Джонсън се намеси:

— Радвам се, че отново съм на кораба. Повдига ми се от тези мазни Джокейри!

Нанси сви рамене.

— Страдаш от предразсъдъци, Елеонор. Джокейрите са си наред посвоему. Наистина, не са точно като нас, но и кучетата не са. Нямах нищо против кучетата, нали?

— Те са точно такива — каза сериозно Лазар. — Кучета.

— Моля?

— Не искам да кажа, че са като кучета в повечето отношения — те дори не са ни най-малко като тях и със сигурност са равни нам, а вероятно и по-висши от нас..., но така или иначе са кучета. Тези неща, които наричат „богове“, са просто господарите им, техните собственици. Те не можаха да ни опитомят, затова собствениците им ни изгониха.

Либи си мислеше за необяснимата телекинеза, която бяха използвали Джокейрите или техните господари!

— Чудя се какво ли щеше да бъде — каза той замислено, — ако можеха да ни опитомят. Те биха ни научили на много чудновати неща.

— Забрави за това — рече остро Лазар. — Човек не може да бъде нечия собственост.

— А какъв може да е тогава?

— Той трябва да бъде такъв, какъвто е... и да го прави със стил!
— Лазар се изправи. — Трябва да тръгвам.

Либи също се наклони да тръгва, но Нанси го спря.

— Не си отивай. Искам да ти задам няколко въпроса. Коя година е сега на Земята?

Либи щеше да отговори, но затвори уста. Опитва се още веднъж и накрая каза:

— Не зная как да отговоря на този въпрос. То е като да намериш отговор на въпроса колко високо е нагоре.

— Вероятно не се изразих правилно — каза Нанси. — Не съм много добре с елементарната физика, но схванах идеята, че времето е относително и едновременността е понятие, което се отнася само до две близки една до друга точки, намиращи се в една рамка. Но все пак, искам да разбера нещо. Ние пътувахме много по-бързо и отидохме много по-далеч, отколкото някой някога го е правил, нали? Часовниците ни не изостават ли?

Либи погледна с напълно объркани очи — състояние, в което математическите физици изпадат, когато лаици се опитват да говорят за физика използвайки нематематически език.

— Явно имаш предвид контракцията на Лоренц Фицджералд. Но ако ме извиниш, всичко, което някой казва за това с думи, непременно е глупост.

— Защо? — попита тя настоятелно.

— Защото... е добре, защото езикът е неподходящ формулите, използвани да се опише ефекта, неточно наречен контракция, предполагат, че наблюдателят е част от феномена. Но вербалният език съдържа косвеното предположение, че ние можем да стоим отстрани и да наблюдаваме това, което става. Езикът на математиката отрича възможността за такова странично наблюдение. Всеки наблюдател има свое собствено положение, той не може да излезе от него, за да гледа безучастно.

— Но да предположим, че това стане? Да допуснем, че бихме могли да видим Земята в този момент?

— Явно трябва да повторя — каза Либи с нещастен глас. — Опитвах се да обясня всичко с думи и единственото, което постигнах, бе още по-голямо объркване. Няма начин да се измери времето в абсолютен смисъл, когато две събития са разделени напълно. Може да се измери единствено интервалът.

— Какво е това интервал? Толкова голямо пространство и толкова дълго време?

— Не, не, не. Не е това в никакъв случай. Интервалът е... интервал. Мога да напиша формули за това и да демонстрирам как го

използваме, но не може да бъде определен с думи. Виж, Нанси, можеш ли да напишеш с думи една симфония за оркестър?

— Музикантите ще могат да я изсвирят, ако я напишеш с ноти. Точно това имах предвид — продължи Либи, — когато казах, че езикът е неподходящ. Веднъж се сблъсках с подобна трудност, опитвайки се да опиша светлинното налягане. Бях попитан защо при положение че това зависи от загубата на инерция ние, хората вътре в кораба, не я усетихме. Нямаше отговор, изразен със слова. Инерцията не е дума, тя е математическо понятие, използвано математически в определени аспекти на пространството. Аз изпаднах в безизходица.

Нанси бе объркана, но продължи твърдоглаво:

— Моят въпрос все още означава нещо, дори и да не го зададох точно. Не можеш просто да ме отпратиш. Да предположим, че обърнем посоката и се върнем по пътя, по който дойдохме, целият път до Земята, абсолютно същото пътуване, но обратно — просто се удвои времето, изминато досега, коя година ще бъде на Земята, когато стигнем там?

— Трябва да е..., да помисля. — Почти автоматичните процеси в мозъка на Либи започнаха да изкарват наяве невероятно голямата и сложна задача с ускорения, интервали, различно движение. Той се приближаваше до отговора, напълно погълнат от математика, когато всичко изведнъж се разби на парченца пред него и стана неопределимо. Той изведнъж осъзна, че тази задача имаше неограничен брой еднакво верни отговори.

Но това беше невъзможно. В реалния свят, а не в измисления свят на математиката подобна ситуация бе абсурдна. Въпросът на Нанси би трябвало да има само един отговор, който е уникален и истински.

Възможно ли бе красивата структура на Теорията на относителността да е нелепа? Или пък това означаваше, че е невъзможно от физическа гледна точка да се измине в обратна посока междузвездно разстояние?

— Ще трябва да си помисля върху това — рече бързо Либи и си тръгна, преди Нанси да възрази.

Усамотението и съзерцанието обаче не доведоха до разрешаване на проблема. Това не бе провал на един математик. Той бе способен, беше сигурен в това, че може да създаде математическо описание на

която и да е група факти, каквито и да бяха те. Трудността произтичаше от това, че разполага с твърде малко такива. Докато някой наблюдател не пресечеше междувездните пътища със скорост, приближаваща се до тази на светлината, и не се върнеше на планетата, от която бе тръгнал, нямаше да се намери отговор. Математиката сама по себе си не можеше да даде отговор.

Либи се чудеше дали хълмовете на родния му Озаркс все още се зеленееха, дали миризмата на пушек все още се усещаше в есенната гора, после си спомни, че въпросът бе лишен от смисъл според правилата, които му бяха известни. Той се предаде пред пристъпа на носталгия, която не бе изпитвал от времето, когато бе младеж в корпуса за космически строежи, правейки първия си скок в открития космос.

Чувството на съмнение и несигурност, на безпътница и носталгия обзе целия кораб. В първата част на пътуването Фамилиите притежаваха мотив, който ги караше да продължават. Но сега те се движеха без посока, дните се нижеха самоцелно един след друг. Дълголетието им се бе превърнало в безсмислен товар.

Айра Хауърд, с чието богатство бе създадена фондацията Хауърд, живя от 1825 до 1873 и умря на почтена възраст. Той продаваше хранителни стоки в Сан Франциско, след това стана търговец на едро в Американската война за независимост и увеличи многократно състоянието си по време на трагичната Реставрация.

Хауърд се страхуваше панически от смъртта. Той нае най-добрите лекари навремето, за да удължат живота му. Въпреки това старостта го победи, когато повечето хора бяха все още млади. Но според волята му неговите пари трябваше да се използват, „за да се продължи човешкият живот“. Управителите на тръста не откриха начин, по който да изпълнят желанието му, освен като търсят хора, чиито родословни дървета показваха генетична предразположеност към дълголетие и след това ги карат да се размножават. Техният метод даде началото на Бурбанк. Те може да са знаели, а може и да не са знаели за блестящите изследвания на монаха Грегор Мендел.

Когато Лазар влезе в кабината ѝ, Мери Спърлинг остави книгата, която четеше.

— Какво четеш, сестро? „Екlesiаст“. Хмм... не знаех, че си религиозна. — Той зачете на глас: „Да, и въпреки че живя два пъти по хиляда години, той не видя добро. Нима не отиват всички на едно и също място?“ — Доста тъжно е това, Мери. Не можеш ли да намериш нещо по-радостно? Дори в Проповедника?

Очите му се плъзнаха надолу.

— Какво ще кажеш за това? „Защото за него това, което е валидно за всяко живо същество, е надеждата...“ — О-о, и това не е много весело. Да опитаме с това: „Изгони тъгата от душата си, изчисти плътта си от злото, защото детството и младостта са суета“ Това повече ми допада. Вече не съм млад, за да се претоварвам допълнително.

— А аз съм.

— Мери, какво те притеснява? Заварвам те седнала тук да четеш най-потискащата глава от Библията, в която се говори единствено за смърт и погребения. Защо?

Тя закри очите си с ръка.

— Лазар, остарявам вече. За какво ми остава да мисля?

— Ти ли? Та ти си свежа като цвете!

Тя го погледна. Беше сигурна, че я лъже. В огледалото тя виждаше побеляващата коса, отпуснатата кожа, чувстваше старостта и в костите си. И все пак Лазар бе по-възрастен от нея. А от това, което бе научила по биология през годините, когато помагаше в изследванията на дълголетието, той не би трябвало да живее до такава възраст. Когато се бе родил, програмата бе стигнала само до третото поколение, което бе твърде недостатъчно, за да се отстранят елементите с най-кратък живот — освен чрез някоя невероятна възможност за смесване на гени.

Но ето го, изправен там.

— Лазар — попита тя, — колко дълго мислиш, че ще живееш?

— Аз ли? Това е странен въпрос. Спомням си веднъж попитах един човек същото за мен самия, не за него. Чувала ли си някога за доктор Хюго Пинеро?

— Пинеро... Пинеро... О, да! Пинеро, шарлатанинът.

— Мери, той не беше шарлатанин. Той можеше да се справя. Сериозно. Той можеше съвсем точно да определя кога ще умре човек.

— Но... Продължавай. Какво ти каза той?

— Почакай малко. Искам да повярваш, че той не беше мошеник. Предсказанията му се оказваха верни и ако не беше умрял, животозастрахователните компании биха фалирали. Това бе преди да се родиш, но аз бях там и знам добре. Както и да е, Пинеро разчете данните ми и като че ли се притесни. После ги разгледа отново и след това ми върна парите.

— Какво каза?

— Не можах да изкопча нито думичка от него. Той ме погледна, погледна машината си и просто се намръщи и млъкна. Така че не мога да отговоря на въпроса ти точно.

— Но какво все пак мислиш за това, Лазар? Едва ли очакваш да живееш вечно?

— Мери — каза той нежно. — Не правя планове за смъртта. Изобщо не мисля за това.

Настъпи тишина.

— Лазар, не искам да умирам. Но каква е целта на нашето дълголетие? С натрупването на годините ние не ставаме по-мъдри. Може би просто продължаваме да живеем безцелно, след като времето ни е изтекло? Мотаем се в детската градина, когато би трябвало вече да не сме там? Трябва ли да умираме и да се раждаме отново?

— Не знам — рече Лазар, — а и няма начин, по който да открия отговора и проклет да съм, ако намирам смисъл в това да се притеснявам за тези неща. Смятам да живея, докато мога и да науча колкото мога. Може би мъдростта и осъзнаването са запазени за едно следващо съществуване и вероятно те изобщо не са предназначени за нас. Както и да е, това, че съм жив, ме задоволява и радва Мери, скъпа моя, остави ги тези неща! Не си струва.

Корабът се върна към монотонното ежедневие, с което бе свикнал по време на изнурителното първо пътуване. Повечето членове на Фамилиите спяха дълбоко. Другите се грижеха за тях, за кораба и хидропоните. Сред спящите бе и Слейтън Форд. Приспиването се използваше като последен шанс за страдащите от функционални психози.

Полетът до звезда ПК3722 продължи седемнадесет месеца и три дни корабно време.

Офицерите не хранеха по-големи надежди за края на пътуването, отколкото за неговото начало. Няколко часа преди пристигането им на екраните проблеснаха звезди и корабът бързо намали скоростта си до междупланетарна. Това обаче не беше почувствано. Независимо от тайнствените сили, които им въздействаха, те влияеха еднакво върху различните маси.

„Ню Фронтиърс“ започна да обикаля около една жива зелена планета на около сто милиона мили от нейното слънце и Либи докладва кратко на капитан Кинг, че се намират в постоянна орбита.

Кинг предпазливо изпробва контролните уреди, които бяха замрели от началото на пътуването им. Корабът се раздвижи, призрачният им пилот ги бе напуснал.

Либи предположи, че има нещо нередно. Несъмнено това пътуване бе планирано, но не бе необходимо да се вярва, че някой или нещо ги бе направлявало до тук. Либи подозираше, че „боговете“ на хората-кучета разглеждаха равнината като статична. Тяхното депортиране бе един завършен факт преди дори да е започнало. Либи можеше да си го представи визуално като математическо понятие, което за съжаление бе изпълнено с неизвестни, но не се намираха подходящи думи, за да го изрази.

Неадекватно и неправилно облечена в слово идеята му бе за „космически завой“, някакъв маршрут, който им бе предначертан и който излизаше от нормалния космос и отново се връщаше там. Когато корабът стигнеше до края, той се връщаше към обичайните си функции.

Той се опита да обясни това на Лазар и на капитана, но не се справи добре. Липсваха му данни, а освен това не бе имал време да доизглади математическото си описание, така че никой не остана удовлетворен.

Нито Кинг, нито Лазар имаха време да обмислят задълбочено проблема. На екрана за вътрешна връзка се появи лицето на Барстоу.

— Капитане! — извика той. — Можеш ли да дойдеш до шлюз 7? Имаме си посетители!

Барстоу бе преувеличил. Посетителят бе само един. Съществуващото напомняше на Лазар за дете в карнавален костюм, маскирано като заек. Малкото същество приличаше повече на андроид, отколкото Джокейрите, въпреки че вероятно не бе бозайник. Не носеше дрехи,

макар да не бе голо, защото детското му тяло бе красиво обвито в къса, гладка, златиста козина. Очите му грееха и видът му бе както радостен, така и интелигентен.

Но Кинг бе твърде замислен, за да забележи тези подробности. В главата му отекваше глас, някаква мисъл: „... и така ти си водачът на групата... — каза той... — Добре дошли в нашия свят... очаквахме ви... ни каза за вашето пристигане...“

Контролирана телепатия...

Едно същество, една толкова нежна раса толкова цивилизована, необезпокоявана от врагове, опасности и стремежи, че можеше да си позволи да споделя мислите си с други, да споделя дори нещо повече от мислите си. Тези създания бяха толкова внимателни и щедри, че предлагаха на хората дом на планетата си. Ето защо бе дошъл този посланик — за да им направи това предложение.

Според Кинг това удивително много приличаше на предложението на Джокейрите. Чудеше се само какъв ли бе капанът този път.

Пратеникът като че ли прочете мислите му. „... вникнете в сърцата ни... Ние не таим злоба спрямо вас... споделяме обичта ви към живота и обичаме живота във вас...“

— Благодарим ви — отвърна официално Кинг на висок глас. — Ще трябва да го обсъдим.

Той се обърна към Барстоу, след което погледна назад. Пратеникът бе изчезнал.

Капитанът попита Лазар:

— Къде отиде той?

— Не питай мен.

— Но ти бе пред шлюза.

— Проверях устройствата, които показват, че от външната страна на шлюза няма прикрепена ракета. Чудех се дали са изправни. Така е, работят нормално. Как тогава е влязъл в кораба? Какво става?

— А как си тръгна?

— Не е минавал покрай мен!

— Закър, той влезе през шлюза, нали?

— Не зная.

— Но със сигурност си тръгна оттам.

— Не — отрече Лазар. — Този шлюз не е бил отварян. Затворите са все още на мястото си. Провери сам.

Кинг провери.

— Предполагам не смяташ, че той може да преминава през... — каза той бавно.

— Не ме гледай — каза Лазар. — Не страдам от предразсъдъци вече. Какво става с телефонния образ, когато прекъснеш веригата?

Той тръгна, подсвирквайки си леко. Кинг позна мелодията. Думите, които Лазар не изпя, започваха така:

*„На стълбището снощи
видях аз мъничко човече,
не знам, не помня
там ли беше?“*

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

В предложението нямаше уловка. Хората от тази планета нямаша имена, не използваха говорим език и бяха наречени от Земяните просто „Малките хора“. Малките създания наистина ги посрещнаха и им помогнаха. Те без проблеми убедиха Фамилиите в това, тъй като не съществуваха трудности в комуникацията, подобни на тези в Джокейрите. „Малките хора“ правеха дори и най-беглите си мисли достояние на Земяните, а в замяна на това можеха да възприемат вярно всяка една мисъл, насочена към тях. Оказа се, че те не са в състояние да разбират или пък пренебрегваха тези мисли, които не бяха насочени директно към тях. Общуването с тях беше контролирано подобно на говоримата реч. Земяните не придобиха никакви телепатични способности, за да говорят помежду си.

Планетата на тези създания приличаше повече на Земята, отколкото тази на Джокейрите. Тя бе малко по-голяма, но имаше малко по-ниско ниво на гравитация на повърхността, което предполагаше по-ниска средна плътност. Малките хора използваха много метали в бита си, което можеше да бъде показателно.

Планетата се движеше отвесно по орбитата си. Тя не бе наклонена както оста на Земята. Орбитата ѝ бе почти кръгла — най-отдалечената точка от Слънцето и най-близката се различаваха с 1%.

Нямаше сезони.

Нямаше също и голяма тежка луна каквато има Земята, която да предизвиква вълни в океаните и да разстройва изостатичното равновесие на земната кора. Хълмовете бяха ниски, ветровете леки, моретата — спокойни. За разочарование на Лазар новото им убежище не притежаваше климатично време, имаше по-скоро този климат, за който калифорнийските патриоти биха убедили половината свят, че съществува в тяхното полукълбо.

Но на планетата на Малките хора той наистина съществуваше.

Те посочиха на Земяните къде трябваше да се приземят. Мястото представляваше широка ивица песъчлив бряг, която се простираше до морето. В задната част на брега се ширеше тучна

ливада с размери миля на миля, на която тук-там растяха храсти и дървета. Пейзажът беше небрежно спретнат, сякаш бе добре поддържан парк, макар и да нямаше видими следи от култивиране.

Един пратеник каза на първата разузнаваща група, че това е мястото, където ще бъдат поканени да живеят.

Като че ли винаги, когато някой имаше нужда от тях, Малките хора бяха наоколо. Те не бяха натрапчиво любезни и не прекаляваха с готовността си да се отзоват, както Джокейрите. Този, който придружаваше първата група разузнавачи, обърка Лазар и Барстоу, казвайки небрежно, че ги е срещал преди, че ги е посещавал на кораба. Тъй като козината му бе по-скоро с цвят на махагон, отколкото златиста, Барстоу се опита да обясни грешката с недоразумение, допускайки, че тези хора вероятно бяха в състояние да сменят цвета си като хамелеони. Лазар се въздържа от преценка.

Барстоу попита водача дали неговият народ има предпочитания къде и как да си построят сгради. Този въпрос го притесняваше, защото предварителното проучване от кораба не бе установило наличието на градове. Изглеждаше вероятно местните хора да живеят под земята. Ако беше така, той не искаше да се заема с нещо, което домакините им биха приели за бедняшки квартал.

Той говореше на висок глас на водача им, тъй като вече бяха разбрали, че това е най-добрият начин, по който местните схващаха мислите им.

В отговора, който малкото същество изстреля, Барстоу долови изненада:

„... трябва ли да обезобразявате красивата природа с подобна намеса?... Защо искате да издигате сгради?...”

— Нуждаем се от сгради поради много причини — обясни Барстоу. Те са ни необходими за подслон като места, където да спим нощем. Трябват ни, за да отглеждаме и готвим храната си.

Той смяташе да обясни процеса на хидропонно селско стопанство, обработването на храната и готвенето, но се отказа, доверявайки се на телепатията, за да може неговият „слушател“ да го разбере.

— Сградите ни трябва за много други неща — за работилници и лаборатории, за да държим машините си, за почти всичко, което правим в ежедневието си.

„... бъдете търпелив с мен...“ дойде мисълта, „... тъй като аз зная много малко неща за вас..., но кажете ми... предпочитате ли да спите в нещо като това?...“

Той посочи към ракетите, с които бяха дошли и които се показваха над ниския бряг. Мисълта, която той използва за тях, бе твърде силна, за да бъде облечена с думи. В ума на Лазар се прокрадна идея за едно мъртво, ограничено пространство — затвор, в който някога се бе подслонил, миризлива обществена телефонна кабина.

— Такъв е обичаят ни.

Съществото се наведе и потупа леко по почвата.

„... това не е ли хубаво място за спане?...“

Лазар призна, че беше така. Земята бе покрита с мека пролетна трева, която бе по-фина от обикновено, по-мека по-гладка и по-плътна. Лазар събу сандалите си, за да се наслади по-пълно на усещането. Той реши, че това бе по-скоро тежък космест килим, отколкото ливада.

„... що се отнася до храната...“ продължи водачът им, „... защо да полагате усилия за нещо, което хубавата почва предоставя безплатно?... Елате с мен...“

Той ги поведе през една сочна морава към ниски храстовидни дървета, разположени около извиващ се поток. „Листата“ бяха с големина на човешка длан, с неправилна форма и с дебелина около един инч^[1]. Дребният човек откъсна едно и започна да го яде изящно.

Лазар също откъсна едно и го разгледа. То се чупеше лесно, подобно на добре изпечен кейк. Вътрешността бе кремovidна, жълта и пореста, не хрупкава и имаше силен, приятен аромат, напомнящ на манго.

— Лазар, не яж това нещо! — предупреди го Барстоу. — Все още не е анализирано.

„... то е подходящо за тялото ви...“

Лазар отново го помириша.

— Искам да съм опитното зайче, Зак.

— Е, добре... — Барстоу сви рамене. — Предупредих те. Прави, каквото искаш.

Лазар така и направи. Веществото беше странно приятно, достатъчно твърдо, за да се отхапе, без да вреди на зъбите, пикантно, но не натрапчиво на аромат. То се настани в стомаха му, като че бе у дома си.

Барстоу не разреши на никой друг да опита плода докато не се разбере ефекта му върху Лазар. Лазар се възползва от привилегированото си положение, за да се нахрани по най-добрия начин от години насам.

„... ще ми кажете ли какви са навиците ви на хранене?...“ — попита малкият им приятел.

Барстоу се наклони да отговори, но бе прекъснат от мисълта на съществото:

„... всички вие... помислете за това...“

През следващите няколко мига не се появи никакво съобщение от него, след което той каза:

„... това е достатъчно — съпругите ми ще се погрижат...“

Лазар не бе убеден, че думата означава точно „съпруги“, вероятно се имаше предвид някакво подобно близко отношение. Все още не бе установено дали Малките хора са бисексуални или не.

Тази нощ Лазар спа навън, под звездите, като се остави на влиянието на ясната им светлина, която изми от него клаустрофобията от кораба. Тук съзвездията не можеха да се различат лесно, въпреки че той можеше да ги разграничи. Видя синевата на Вега и оранжевия блясък на Антарес от съзвездие Скорпион. Със сигурност се виждаше Млечният път, който разпръскваше млечнобялата си арка сред небето. Той знаеше, че Слънцето не би могло да се наблюдава с невъоръжено око, дори и да знаеше в каква посока да гледа. Разстоянието в светлинни години бе твърде голямо. Трябва да намеря Анди, помисли си той сънливо, за да открие координатите му и да го намери с помощта на инструменти. Лазар заспа, преди да се зачуди защо ли се тревожи за всичко това.

Тъй като за през нощта нямаше нужда от подслон, хората бяха транспортирани от кораба възможно най-бързо. Тълпите бяха стоварени върху меката почва и оставени да починат като на пикник, докато се организира колонията. Първоначално те се хранеха със запаси, донесени от кораба, но доброто здраве на Лазар посмекчи правилата срещу консумирането на местна храна. След това те се хранеха предимно с неограничените дарове на природата, а храната от космическия кораб използваша само за разнообразяване на менюто си.

Няколко дена след като всички бяха транспортирани на планетата, Лазар изучаваше самичък района около лагера. Той се

натъкна на един от Малките хора. Местният човек го поздрави със същото усещане, че се познават вече — нещо, което всички от тях показваха и поведе Лазар към една горичка обрасла с ниски дървета, която бе още по-отдалечена от базата. Той показва на Лазар, че не го кани да яде.

Лазар не бе особено гладен, но бе задължен да уважи това дружелюбие, затова откъсна един плод и опита.

Едва не се задави от учудване. Това бяха смлени домати и сос от печено месо!

„... всичко ли е наред?...“

Той долови неспокойната мисъл.

— Не зная какво е било намерението ви, но това е чудесно! — рече Лазар сериозно.

Съзнанието му бе обзето от топла вълна на удоволствие.

„... опитай следващото дърво...“

Лазар го послуша, тласкан от любопитство, но все пак предпазлив. Комбинацията изглежда беше от пресен черен хляб и сладко масло, въпреки че отнякъде се появи и сладолед Той почти не се изненада, когато на третото дърво се оказа, че има гъби и пържола на въглища.

„... използвахме почти изцяло мисловните ви образи... — обясни домакинът, — те бяха много по-силни от тези на вашите жени...“

Лазар не се нае да обяснява, че не е женен. Малкият човек добави:

„... все още не сме имали време, за да симулираме цветовете и формите, които мисълта ви показва... това от голямо значение ли е за вас?...“

Лазар го увери, че това никак не беше важно.

Когато се върна в базата, той с огромна трудност убеди другите в сериозността на това, което им разказва.

Един от тези, които се възползваха максимално от чудесните условия в новия им дом, бе Слейтън Форд. Той се бе събудил от дълбокия сън очевидно възстановен от нервното разстройство с изключение на едно нещо: нямаше спомени за това, което бе преживял, в храма на Креел, каквото и да бе то. Ралф Шулц счете това за

здравословно приспособяване към непоносимо преживяване и го определи за здрав.

Форд изглеждаше по-млад и щастлив, отколкото преди нервното разстройство. Той вече не държеше управлението на членовете. Всъщност, едва ли можеше да се говори за някакво управление. Фамилиите живееха сред безгрижие и анархия на любимата му планета, но все още към него се обръщаха с титлата му и го почитаха като по-стар, като човек, чиито съвети бяха необходими, с чиито преценки се съобразяваха, заедно с тези на Закър Барстоу, Лазар, капитан Кинг и другите. Фамилиите обръщаха малко внимание на възрастовите граници. Добрите приятели можеха да имат разлика по един век. От години те се възползваха от умелото му управление, сега те се отнасяха към него като към по-възрастен държавник, въпреки че две трети от тях бяха по-стари от него.

Безкрайният пикник се проточи седмици, месеци. След като бяха затворени дълго в космическия кораб, спейки или трудейки се, изкушението да си починат по-дълго бе твърде силно, за да му устоят, а и нямаше нищо, което да ги спре. Храната бе в изобилие — готова за консумиране и леснодостъпна, тя растеше почти навсякъде. Водата в многобройните потоци бе чиста. Що се отнася до облеклото, разполагаха с достатъчно много, ако искаха да се обличат, но необходимостта от дрехи бе по-скоро естетическа. Климатът бе доста благоприятен. Тези, които харесваха дрехите, ги носеха. Гривните, мънистата и цветята в косите бяха напълно достатъчни за повечето от тях, а и не бяха проблем, когато някой решише да поплува в морето.

Лазар носеше шотландската си поличка.

Културата и степента на образованост на Малките хора трудно се проумяваха от пръв поглед, защото всичко при тях бе много фино. Тъй като те нямаха външни белези според земните разбирания за високонаучни достижения, нямаше големи сгради, сложни транспортни машини, енергийни заводи, бе лесно да бъдат объркани с деца на майката-природа, които живеят в райската градина. Само една осма от айсберга се показва над водата.

Познанията им по физика не бяха по-лоши от тези на колонистите. Дори бяха невероятно по-богати. Обикаляха ракетите с интерес, но объркваша водачите си, питайки защо нещата са направени така, а не иначе. Оказваше се, че това, което те предлагат, е значително

по-просто и ефикасно от земната технология, след което удивените техници от Земята проумяваха какво всъщност имат предвид домакините им.

Малките хора разбираха от машини и всичко свързано с тях, но те просто не ги използваха. Очевидно не се нуждаеха от тях, за да общуват и почти не ги използваха за транспортиране (въпреки че истинската причина за това не беше ясна), те не им бяха необходими в нито една от дейностите им. Но когато се нуждаеха от някакво механично устройство, те бяха способни да го изобретят, да го изработят, да го използват веднъж и да го разрушат, изпълнявайки всичко това с удивителен синхрон, който бе чужд за хората.

Най-поразяващо обаче бе превъзходството им в областта на биологията. Малките хора майсторски моделираха формите на живот. За няколко дни те създаваха растения, които раждаха плодове, носещи не само аромата, но и хранителните качества на онова, с което бяха свикнали хората. Това за тях не бе чудо, а рутинна задача, с която би могъл да се справи всеки един от биотехниците им. Те извършваха това по-лесно, отколкото един градинар на Земята би създал определен цвят или форма на растението.

Методите им се различаваха от тези на който и да е създател на растителни видове. Те се опитаха да ги обяснят, но разясненията им просто не бяха разбрани. Според нашите понятия те „измисляха“ някакво растение с форма и характеристики, каквито биха желали да има. Каквото и да значеше това, със сигурност е вярно, че биха могли да вземат едно семенно растение и без да го докосват или обработват по видим за земните си ученици начин, го караха да цъфти и да узрява само за няколко часа.

Малките хора обаче се различаваха от Земяните по отношение на научните достижения и степента им на развитие. В основен смисъл те се различаваха от хората по вид.

Те не бяха индивиди.

Нямаше нито едно тяло на местен жител, което да притежава индивидуалност. Техните индивидуалности имаха много тела, те притежаваха групови „души“. Основната част от обществото им бе една група за телепатично общуване, която се състоеше от много части. Броят на тела и мозъци, в които живееше един индивид, стигаше до деветдесет, дори повече и никога не бе по-малък от трийсетина.

Колонистите започнаха да разбират някои от напълно объркващите ги факти около Малките хора едва след като научиха тази подробност. Доста основание имаше да се смята, че Малките хора от своя страна считаха Земяните за странни, че и те бяха допуснали, че моделът им на съществуване трябва да бъде отразен в другите като огледален образ. Последвалите открития за двете страни доведоха до взаимни недоразумения по отношение на самоличността и като че ли породиха ужас в главите на Малките хора. Те се оттеглиха от лагера на Земяните и не се доближиха до тях няколко дена.

Най-накрая един пратеник влезе в лагера и потърси Барстоу.

„... съжаляваме, че ви отбягнахме... в бързината сбъркахме... искаме да ви помогнем... искаме да ви обучим, за да станете като нас...“

Барстоу се замисли как да отвърне на това щедро предложение.

— Благодарим ви за желанието да ни помогнете — каза той най-накрая — но това, което вие наричате наше нещастие, изглежда е необходима част от характера ни. Ние не сме като вас. Не мисля, че бихме могли да ви разберем.

Мисълта, която се върна към него, бе доста обезпокоителна:

„... ние сме помогнали на зверовете от въздуха и земята да спрат своята борба и съперничество... но ако не желаете помощта ни, няма да ви я натрапваме...“

Пратеникът си отиде, оставяйки Закър Барстоу притеснен. Вероятно той избърза с отговора си и го даде без да се е консултирал с по-възрастните. Телепатията определено не бе дар, който да се подценява. Може би Малките хора биха могли да ги посветят в нейните тайни, без да загубят индивидуалността си. Но това, което знаеше от телепатите на Фамилиите, не вдъхваше надежда — между тях нямаше нито един, който бе емоционално стабилен, много от тях страдаха от умствени заболявания, а това не изглеждаше сигурен път за хората.

Това можеше да се обсъди по-късно, реши той, нямаше защо да бърза.

„Няма защо да се бърза“ бе настроението сред колонията. Не беше нужно да се правят усилия, трябваше да се ограничават с малко, без да се престарават. Слънцето бе топло и приятно, всеки ден бе като следващия и след него винаги идваше друг. Членовете,

предразположени от наследството си дълго да обмислят нещата започнаха да възприемат едно трайно становище.

Времето вече не беше от значение. Дори изследването на дълголетието, което бе продължило в техните спомени, започна да замира. Гордън Харди отложи експериментите си, за да се заеме с далеч по-плодовитото изучаване на това, което Малките хора знаеха за естеството на живота Той бе принуден да не бърза прекарвайки дълги часове в усвояване на нови знания. С течение на времето едва осъзнаваше, че часовете на съзерцание ставаха по-дълги, а изблиците на активно проучване — по-редки.

Той научи едно нещо и направените изводи откриха нови полета за мисълта: Малките хора в известен смисъл бяха победили смъртта.

При положение, че всяка една от техните личности живееше в няколко тела, смъртта на едно тяло не означаваше и смърт на личността. Всички преживявания на това тяло оставаха непокътнати в паметта, личността, която се свързваше с него, не се губеше и физическата загуба би могла да се компенсира, позволявайки на някой млад местен жител „да се ожени“ в групата. Но груповото его, една от личностите, която говореше със Земяните, не можеше да умре, освен ако не се унищожи всяко едно тяло, в което то живееше. Те просто живееха вечно.

Младите, докато станат за „женене“ или групова асимилация, изглежда нямаха силно изразена самоличност, а само рудиментарни или вероятно инстинктивни умствени процеси. По-възрастните не очакваха повече от тях по отношение на интелигентното поведение, отколкото човек очаква от зародиш, който още е в утробата на майката.

Винаги се намираха доста подобни незавършени хора, прикрепени към някоя его-група. За тях се грижеха като обичани домашни любимци или безпомощни бебета, въпреки че на ръст те често бяха високи, колкото по-големите от тях, поне видяно през очите на Земяните.

Лазар се отегчи от рая по-бързо, отколкото повечето му братовчеди.

— Не може вечно да е време за следобедния чай — оплака се той на Либи, който лежеше до него върху меката трева.

— Какво те притеснява, Лазар?

— Нищо особено. — Лазар постави върха на ножа си върху десния си лакът, удари го леко с другата си ръка и видя как се забива в земята — Просто това място ми напомня за добре поддържана зоологическа градина. Перспективите му са горе-долу такива — Той изсумтя укорително: — Това е „небивала земя“.

— Но какво по-точно те тревожи?

— Нищо. Ето това ме тревожи. Кажи ми честно, Анди, не намираш ли нещо нередно в това да живееш на това пасище?

Либи се ухили глупаво.

— Предполагам, че причината е селският ми произход „Когато не вали, покривът не тече, когато вали, не мога да го поправя“ — цитира той. — Струва ми се, че се справяме поносимо добре. Какво не ти харесва?

Лазар впери в далечината бледосините си очи и спря безцелно да играе с ножа си.

— Когато бях млад мъж преди много, много време бях изхвърлен на брега на Южно море...

— На Хаваите?

— Не. По на юг. Проклет да съм, ако знам как се нарича днес. Останах без пари, бях много зле и продадох секстанта си. Съвсем скоро можех да мина за местен жител. Живеех като тях. Това нямаше значение. Но един ден се погледнах в едно огледало. — Лазар въздъхна шумно. — Плюх си на петите и избягах от това място, което вероятно ти дава известна представа за това колко уплашен и отчаян съм бил!

Либи не коментира.

— А ти как прекарваш времето си, Либ? — попита Лазар.

— Аз ли? Както обикновено. Мисля за математика. Опитвам се да измисля приспособление за уред като този, който ни „докара“ дотук.

— Имаш ли успех? — Лазар изведнъж се оживи.

— Все още не. Дай ми време. Понякога просто гледам как облаците се сливат. Има удивителни математически връзки навсякъде около нас, стига само да си нащрек и да ги търсиш. Във вълничките в морето или пък във формите на гърдите — елегантни функции от пети ред.

— Имаш предвид четвърти ред.

— Пети ред. Пропускаш променливата величина на времето. Харесвам равенства от пети ред — каза замечтано Либи. — Има ги дори и в рибите.

— Хмм — каза Лазар и изведнъж се изправи. — За теб може и да е добре, но мен не ме интересува.

— Отиваш ли някъде?

— Отивам да се поразходя.

Лазар се отправи на север. Той прекара деня в разходки, вечерта поспа върху земята, както обикновено на зазоряване се събуди и отново тръгна на север. Следващият ден бе същият, както и последващият. Вървенето бе лесно, приличаше много на разходка в парк, прекалено лесно според Лазар. Той бе готов да даде всичко за гледката на вулкан или водопад, които си струваше да се видят.

Растенията, с които се хранеха, понякога бяха странни, но достатъчни и задоволителни. От време на време срещаше някои от Малките хора, които бяха заети с тайнствените си задачи. Те никога не го притесняваха, нито пък го питаха защо пътува. Те просто го поздравяваха с обичайното вече чувство, че се познават от по-рано. Започна да жадува за някого, който би бил непознат. Чувстваше, че непрекъснато го наблюдават.

След време нощите се застудиха, дните не бяха тъй меки, а Малките хора — тъй многобройни. Когато най-после цял ден не видя никого, той си направи лагер за през нощта, остана там следващия ден. Извади на показ душата си и я изучи.

Той трябваше да признае, че не можеше да открие недостатък както в планетата, така и в жителите ѝ. Но това определено не бе по вкуса му. Философията, която навремето беше чел и слушал, не даваше разумно обяснение на човешкото съществуване и поведение. Правенето на слънчеви бани би могло да бъде толкова добро занимание, колкото което и да е друго, но това не беше за него и той го знаеше добре, дори и да не можеше да обясни откъде го знае.

Бягството на Фамилиите беше грешка. Би било по-хуманно и по-зряло, ако бяха останали да се борят за правата си, дори ако бяха умрели в битката. Вместо това те побягнаха през половината вселена търсейки място за кацане. Бяха намерили едно, и то добро, но вече заето от същества, които толкова ги превъзхождаха, че направиха живота им непоносим... и все пак тъй безразлични в превъзходството

си спрямо хората, че дори не си направиха труда да ги пометат, а ги прогониха в този изтънчен провинциален клуб.

Това само по себе си бе непоносимо унижение. „Ню Фронтиърс“ представляваше кулминацията на петстотин годишно научно изследване, най-доброто, което човек бе в състояние да направи, но той бе прогонен в дълбините на космоса с такова безразличие, с каквото човек връща малкото пиленце в гнездото му.

Малките хора изглежда нямаха намерение да ги гонят, но те по свой начин действаха деморализиращо на Земяните, както и боговете на Джокейрите. Те можеха да бъдат идиоти, но взети като група, всички бяха гении, които хвърляха най-добрите умове на хората на заден план. Дори Анди. Човешките същества не можеха да се надяват на съревнование с този тип организация, както не можеше да си съперничат с долнопробна работилница или с автоматизиран кибернетичен завод.

И все пак, за да можеше да се формира подобна груповая идентичност, дори и да бяха в състояние (нещо, в което се съмняваше), би означавало да се откажат от всичко, което ги правеше хора. Лазар бе уверен в това.

Той призна, че има предразсъдъци в полза на хората. Та той самият бе човек.

Безбройните дни се нижеха бавно, докато той спореше със себе си за нещата, които го тревожеха — проблеми, които бяха натъжили сродните му души, откакто първата човекоподобна маймуна се бе издигнала до някаква форма на самосъзнание, проблеми, които не се решаваха с пълен стомах или свършени машини. Безкрайните спокойни дни не му помагаша да открие отговора, така както не му помагаша и душевните терзания на прадедите му. Защо? Каква ще е ползата за хората? Не се появи никакъв отговор — с изключение на един — твърдо, необосновано убеждение, че той не бе готов за това безвремие и безхаберие.

Тревожната му замечтаност бе прекъсната от появата на един от Малките хора.

„... здравей, стари приятелю... жена ви Кинг иска да се върнете у дома си... нуждае се от съвета ви...“

— Какво има? — попита Лазар.

Но малкото същество или не можеше, или не искаше да му каже. Лазар оправи пояса си и тръгна на юг.

„... не е нужно да вървиш бавно...“ — достигна мисълта след него.

Лазар се остави да го водят към голо място отвъд група дървета. Там той откри един обект с форма на яйце, дълъг около шест фута, без никакви белези, освен вратата отстриани. Местният влезе през нея, а Лазар едва прокара едрото си тяло след него и вратата се затвори.

После тя се отвори и Лазар видя, че се намираха на брега, точно под лагера им. Трябваше да признае, че номерът бе хитър.

Той се отправи бързо към ракетата, спряна на брега, в която капитан Кинг и Барстоу бяха организирали подобие на събрание на генералния щаб.

— Изпратил си да ме повикат, капитане. Какво има?

Строгото лице на Кинг беше мрачно.

— Отнася се за Мери Спърлинг.

Лазар почувства внезапно студено пробождање в сърцето: — Мъртва ли е?

— Не. Не съвсем. Тя премина към Малките хора „Ожени се“ в една от техните групи.

— Какво? Но това е невъзможно!

Лазар грешеше. Не съществуваше и най-малката възможност за смесване на Земяните и местните хора, но не съществуваше и пречка (ако имаше симпатия) някой човек да се присъедини към техните групи, потапяйки личността си в егото на мнозинството.

Мери Спърлинг, подтиквана от съзнанието за собствената приближаваща смърт, намери своеобразен изход в безсмъртните групови личности. Тя беше избегнала вечния проблем за живота и смъртта избирайки смърт за самоличността си. Тя бе открила група, която бе готова да я приеме и премина на другата страна.

— Това предизвиква много нови проблеми — заключи Кинг. — Слейтън, Закър и аз решихме, че е по-добре да си тук.

— Да, разбира се, но къде е Мери? — попита Лазар и се втурна навън, без да дочака отговор.

Той обиколи колонията, пренебрегвайки както поздравите, така и опитите да бъде спрян. Скоро след като напусна лагера, той срещна един местен. Спря се.

— Къде е Мери Спърлинг?

„... аз съм Мери Спърлинг...“

— За Бога, не може да си Мери.

„... аз съм Мери Спърлинг и тя е в мен... познаваш ли ме Лазар?... аз те познавам...“ Лазар размаха ръце.

— Не! Искam да видя Мери Спърлинг, която има вид на Земянка — като мен!

Местният се поколеба „... последвай ме, тогава...“

Лазар я откри далеч от лагера. Беше очевидно, че избягваше другите членове на колонията.

— Мери!

Тя му отговори чрез телепатия:

„... съжалявам, че си разтревожен... Мери Спърлинг вече я няма. Освен това, че тя е част от нас...“

— О, стига, Мери! Не ми пробутвай тези глупости! Не ме ли познаваш?

„... разбира се, че те познавам, Лазар... ти не ме познаваш... не тревожи душата си, не огорчавай сърцето си с вида на това тяло пред теб... аз не съм една от вас... аз съм местен жител на тази планета...“

— Мери — настоя той, — трябва да поправиш тази грешка. Трябва да излезеш от това състояние!

Тя поклати глава и той видя, че лицето вече не носеше следи на човешко изражение, то бе маска скриваща нещо друго.

„... това е невъзможно... Мери Спърлинг я няма... този, който говори с теб, не е от вашия вид“

Съществото, което беше Мери Спърлинг, се обърна и тръгна.

— Мери! — извика той.

Сърцето му прескочи векове и се пренесе в деня на смъртта на майка му. Той закри лицето си с длани и заплака с неутешимата мъка на дете.

[1] инч — англ. мярка за дължина равна на 2,54 см — б.р. ↑

ПЕТА ГЛАВА

Когато се върна, Лазар завари Кинг и Барстоу да го чакат. Кинг го погледна в лицето.

— Можех да ти кажа, но ти нямаше да изчакаш — каза той сериозно.

— Забрави за това — рече грубо Лазар. — Сега пък какво?

— Лазар, има още нещо, което трябва да видиш, преди да обсъждаме каквото и да било — отговори му Закър Барстоу.

— Какво е то?

— Просто ела и виж.

Те го поведоха към една кабина в корабната ракета, която използваха като генерална щабквартира. Противно на обичая при Фамилиите, тя бе заключена, но Кинг ги пусна да влязат. Вътре имаше жена, която при вида на тримата мъже се отдръпна тихичко, заключвайки отново вратата на излизане.

— Виж това — насочи го Барстоу.

Това беше живо същество в инкубатор — дете, но не като тези, които бяха виждали преди. Лазар го погледна втренчено, след което попита сърдито:

— Какво, по дяволите, е това?

— Виж самичък. Вдигни го, няма да го нараниш.

Лазар взе съществото отначало предпазливо, а след това без да се притеснява от допира с него, тъй като любопитството му нарасна. Не можеше да определи какво точно бе това. Не беше човек, със сигурност не беше потомък и на Малките хора. Нима тази планета, както и последната, съдържаше някаква неподозирана раса? Приличаше на човек и все пак със сигурност не беше дете на човек. Липсваше дори подобното на копче бебешко носле, не се виждаха и външни уши. На обичайните места за органи имаше такива, но те бяха изравнени със скелета и бяха защитени с костни издатини. Ръцете имаха твърде много пръсти и близо до всяка китка имаше по един допълнителен голям пръст, който завършваше в кълбо розови червеи.

Имаше нещо странно в тялото на детето, което Лазар не можеше да определи. Два други факта обаче бяха очевидни: краката не завършваха с човешки стъпала, а с рогови извивки без пръсти — т.е. копита. Освен това съществото бе хермафродит, който нямаше деформации, а се развиваше нормално.

— Какво е това? — повтори той, а умът му бе изпълнен с подозрение.

— Това — каза Закър, — е Марион Шмид, роден преди три седмици.

— Хм. Какво искаш да кажеш?

— Искам да кажа, че Малките хора са еднакво добри, както в нашето манипулиране, така и в обработването на растенията.

— Какво? Та нали се съгласиха да ни оставят на мира!

— Не бързай да ги обвиняваш. Ние се оставихме да бъдем въвлечени в това. Първоначалната идея бе само за няколко подобрения.

— Подобрения! Но това е гнусотия.

— И да, и не. Стомахът ми се обръща всеки път, когато трябва да погледна това същество... Но всъщност, то е нещо като супермен. Структурата на тялото му е била променена, за да се постигне по-голяма ефективност. Безполезните ни маймуноподобни белези са премахнати, а органите му са били препоредени по по-различен начин. Не може да се каже, че това не е човек, тъй като то представлява подобрен модел. Вземи този допълнителен израстък на китката. Това е още една ръка, която е миниатюрна и се поддържа чрез микроскопично око. Можеш да се увериш колко полезно би било това, след като свикнеш с тази идея.

Барстоу гледаше втренчено.

— Но на мен ми се струва ужасно.

— На всеки би се сторило така — каза Лазар. — Може и да е подобрение, но по дяволите, според мен това не е човек.

— Във всеки случай създава проблем.

— Съгласен съм! — Лазар го погледна отново. — Значи казваш, че в тези малки ръчички има още един чифт очи? Това не е възможно.

Барстоу сви рамене.

— Не съм биолог, но всяка телесна клетка съдържа сноп хромозоми. Предполагам, че би могло да се създават очи, кости,

каквото пожелаеш, ако се знае как да се управляват гените на хромозомите. А те знаят.

— Не искам да бъда манипулиран!

— Нито пък аз.

Лазар стоеше на брега и се взираше отвъд широкия плаж към събранието на Фамилиите.

— Аз съм... — започна той официално, след това се обърка. — Ела тук за малко, Анди.

Той прошепна нещо на Либи, който като че ли изпита болка и на свой ред му прошепна нещо. Лазар се подразни и отново му каза нещо на тих глас. Най-накрая той се стегна и започна отначало.

— Аз съм на 241 години — най-малко — заяви той. — Има ли някой тук, който е по-възрастен? — Това бе чиста формалност. Той знаеше, че е най-старият. Чувстваше се два пъти по-стар. — Събранието бе открито. Мощният му глас гърмеше из целия плаж, подпомаган от високоговорителите на корабните ракети. — Кой е председателят?

— Хайде, по-бързо! — извика някой от тълпата.

— Много добре — каза Лазар. — Закър Барстоу!

Зад Лазар един техник насочи един адаптер към Барстоу.

— Някой от нас започнаха да вярват, — каза Барстоу — че тази планета колкото и да е приятна не е място за нас. Всички знаете за Мери Спърлинг, виждали сте стереоленти на Марион Шмид, има и други неща и аз няма да се разпростирам нашироко. Но поредната емиграция поставя друг въпрос — въпросът къде? Лазар Лонг предлага да се върнем на Земята. В такъв... — Думите му потънаха в шума на тълпата.

Лазар ги накара да млъкнат.

— Никого няма да принуждаваме да тръгва. Но ако достатъчно много от нас искат да заминат, това можем да сторим, за да оправдаем вземането на космическия кораб. Имам предвид да се върнем на Земята. Някои казват да търсим друга планета. Това ще трябва да се реши. Но първо — колко от вас са на моето мнение, че трябва да се махнем оттук?

— Аз.

Отговорът бе повторен като ехо от много други.

Лазар потърси с поглед първия, който отговори, опита се да го открие, стрелна с поглед техника, след което посочи:

— Давай, приятел. — Нареди му той. — Другите по-тихо!

— Името ми е Оливър Шмид. От месеци чакам някой да предложи това. Мислех си, че съм единственият намусен човек измежду Фамилиите. Нямам истинска причина да искам да си тръгна, не се страхувам от това, което стана с Мери Спърлинг, нито пък с Марион Шмид. Всеки, който харесва подобни неща е добре дошъл при тях — живеј и остави другите да живејат. Но имам много сериозна причина отново да видя Синсинати. Това място ми омръзна до болка. Уморих се постоянно да се храня с лотоси. По дяволите, искам да изкарвам прехраната си с труд. Според генетиците на Фамилиите ще ме бива поне още един век. Не се виждам да прекарвам това време налегнат на слънце, унесен в мечти.

Когато млъкна, поне още хиляда се опитаха да вземат думата.

— Спокойно! Спокойно! — изрева Лазар. — Ако всеки иска да говори, ще трябва да призова представителите на всички Фамилии.

Той посочи друг мъж и му каза да говори високо.

— Няма да отнема много време — каза новият говорител, — съгласен съм с Оливър Шмид. Само искам да спомена моята причина. На някои от вас липсва ли Луната? У дома имах навика да седя на балкона през топлите летни нощи, да пуша и да съзерцавам Луната. Не знаех, че за мен тя е важна, но наистина е така. Искam планета с Луна.

Следващият говорещ каза само:

— Случаят с Мери Спърлинг ме превърна в кълбо от нерви. Имам кошмари, че аз самият съм преминал от другата страна.

Аргументите продължиха да се сипят. Някой отбеляза, че са били прогонени от Земята. Какво ги караше да мислят, че ще им бъде позволено да се върнат? Лазар отговори на този въпрос:

— Научихме много от Джокейрите, а сега научихме много повече от Малките хора — неща, които ни поставят далеч по-напред от учените на Земята и всичко, за което те са мечтали. Можем да се върнем там, заредени с опит. Ще бъдем в състояние да търсим правата си, ще сме достатъчно силни, за да ги защитаваме.

— Лазар Лонг — дочу се друг глас.

— Да — отвърна Лазар. — Ти там, продължавай.

— Твърде стар съм, за да предприемам такива дълги преходи от звезда до звезда и още по-стар, за да се боря, след като това пътуване свърши. Каквото и да направят останалите, аз няма да ходя никъде.

— В такъв случай — каза Лазар, — няма нужда да обсъждаме, нали?

— Аз имам правото да говоря.

— Добре, вече говори. А сега дай възможност на някой друг.

Слънцето залезе и звездите изгряха, но разговорите все още продължаваха. Лазар знаеше, че те никога нямаше да спрат, освен ако не се заемеше да ги прекрати.

— Добре — извика той, пренебрегвайки онези, които все още искаха да се изкажат. — Вероятно ще трябва да отнесем проблема към съветите на Фамилиите, но нека направим пробно гласуване, за да видим какво е положението. Всеки, който иска да се върне на Земята, да се отдръпне вдясно от мен. Всеки, който иска да остане тук, да се отдръпне вляво от мен. Всички, които искат да търсят друга планета, да се съберат пред мен. — Той се отдръпна и каза на техника, отговарящ за озвучаването: — Пусни им някаква музика, за да не се бавят много.

Техникът кимна с глава и носталгичните звуци на „Тъжен валс“ се понесоха над брега. След него последва „Зелените хълмове на Земята“. Закър Барстоу се обърна към Лазар:

— Ти ли избра тази музика?

— Аз? — Лазар отговори с невъзмутим, невинен глас. — Зак, знаеш, че не съм музикален.

Дори на фона на музиката разделянето отне много време. Последните акорди на безсмъртната Пета симфония отшумяха доста преди хората най-после да се групират в три части.

Вляво се беше събрала около една десета от цялото множество, показвайки по този начин намерението си да останат. Сред тях бяха най-вече старите и уморените, чиито гемии бяха потънали. Заедно с тях имаше няколко младоци, които никога не бяха виждали Земята, плюс незначителен брой представители на различна възраст.

В центъра стоеше много малка група, не повече от триста души, повечето мъже и няколко по-млади жени, които по този начин даваха гласа си за търсенето на нови пространства.

Но голямата маса бе вдясно от Лазар. Той ги погледна и долови ново оживление върху лицата им. Това повдигна духа му, тъй като той се страхуваше ужасно много, че е едва ли не самичък в желанието си да заминне.

Той отново отмести поглед върху малката група, която бе най-близо до него.

— Изглежда, че мнозинството е срещу вас — каза им той, без да повишава глас. — Но няма значение, винаги има следващ ден.

Той зачака.

Групата в средата бавно започна да се разпръсква. Те се отместаха един по един или в групи от по двама-трима. Много малко се отделиха, за да се присъединят към тези, които оставаха. Повечето се преместиха в групата вдясно.

Когато второто разделяне приключи, Лазар заговори на по-малката група вляво:

— Добре — каза той изключително внимателно. — Вие... вие стари приятели, можете да се върнете на поляните и да си поспите добре. Останалите имаме планове за обсъждане.

Тогава Лазар даде думата на Либи, за да обясни на мнозинството, че пътуването към дома не може да бъде тъй изнурително, както полета от Земята, нито дори тъй досадно, както втория преход. Либи приписа по-големите заслуги на когото трябваше, а именно на Малките хора. Те му бяха помогнали да се справи с най-големите си трудности, свързани със скоростта и прехвърлянето на скоростта на светлината. Ако Малките хора знаеха за какво говорят, а Либи бе сигурен в това, явно нямаше да има ограничения на това, което той реши да нарича „параускорение“ — „пара“, защото подобно на устройството на Либи за светлинно налягане, то действаше върху цялата маса еднакво и не можеше да се усеща от сетивата повече, отколкото се усещаше гравитацията; „пара“ също, защото корабът нямаше да мине през, а по-скоро покрай нормалното пространство. Това не е толкова въпрос за управление на кораба, колкото избор на подходящо ниво на възможност в хиперравнина с вероятно...

Лазар го прекъсна решително:

— Това е твоята област, момче, и всички ти се доверяваме. Не сме квалифицирани, за да обсъждаме подробности.

— Само щях да добавя...

— Знам. Но ти вече се беше отвлякъл достатъчно, затова те прекъснах.

Някой от тълпата зададе въпрос на висок глас:

— Кога ще стигнем там?

— Не зная — призна Либи, мислейки за отговора на въпроса, на който Нанси Уидъръл му бе задала преди много време. — Не мога да кажа коя година ще бъде там, но вероятно ще стигнем след около три седмици.

Подготовката отне дни само защото бяха необходими многобройни пътувания с ракетите за транспортиране на хората. Всичко мина без официално сбогуване. Защото тези, които оставаха се опитваха да избягват онези, които заминаваха. Между двете групи се бе създало известно охлаждане на отношенията. Разделянето на брега бе прекъснало приятелства дори бе разбило брачни съюзи, бе наранило много чувства и породило несдържана горчивина у някои. Може би единственото, което направи силно впечатление, бе, че родителите на мутанта Марион Шмид бяха избрали да останат.

Лазар отговаряше за последната ракета. Малко преди планираното тръгване, той почувства докосване по лакътя.

— Извинявай — каза един млад мъж, — името ми е Хюбърт Джонсън. Искам да замина, но се налага да остана тук с другите, за да попреча на майка ми да изпадне в истерия. Ще мога ли да тръгна, ако се появя в последния момент?

Лазар го погледна.

— Изглеждаш достатъчно голям, за да решаващ сам.

— Ти не разбираш. аз съм единственото дете в семейството и майка ми не се отделя от мен. Трябва да се измъкна тайно, преди да усети отсъствието ми. Колко още...

— Няма да задържам ракетата за никого. А ти никога няма да се освободиш. Качвай се.

— Но...

— Влизай!

Младежът го послуша, хвърляйки последен, изпълнен с тревога поглед към брега. Има много неща, които могат да се кажат за ектогенезата, помисли си Лазар.

След като се качи на борда на „Ню Фронтиърс“, Лазар докладва на капитан Кинг в контролната зала.

— Всички ли са тук? — попита Кинг.

— Да. Няколко закъснели с решението си, и още един пътник, решил се в последния момент — жена на име Елеонор Джонсън. Да тръгваме!

Кинг се обърна към Либи:

— Да тръгваме, господине!

Звездите заблещукаха.

Те летяха като слепци, разчитайки единствено на уникалния талант на Либи да ги води. Ако той се съмняваше в способността си да ги направлява сред безформената тъмнина не го споделяше с другите. През 23-ия ден от пътуването и първия ден от паранамалението на скоростта звездите се появиха отново, всички в старите си, познати размери — Голямата Мечка гигантският Орион, накривеният настрана Кръст, приказните Плеяди и пред тях ослепително ярка на фона на мъглявината на Млечния път, се виждаше златната светлина на това, което трябваше да е Слънцето.

За втори път този месец очите на Лазар се насълзиха.

Те не можеха просто да се срещнат със Земята, да влязат в орбита за приземяване и да се спуснат. Първо трябваше да проучат нещата. Освен това най-напред трябваше да разберат коя година беше сега там.

Либи установи бързо чрез точните движения на най-близките звезди, че не би трябвало да е по-късно от 3700 г. от новата ера. Без да разполага с точни инструменти за наблюдение, той отказа да се впуска в по-конкретни предположения, но след като се приближиха достатъчно и вече се виждаха планетите от слънчевата система той можеше да разчита на друг часовник: самите планети представляваха часовник с девет стрелки.

За всяка дата съществува уникална конфигурация от стрелки при положение че няма планетарен период, напълно съизмерим с друг такъв. Плутон отбелязва „час“ от една четвърт от хилядолетие: Юпитер отмерва космическа минута, равна на дванадесет години; Меркурий „изстрелва“ секунда с големина около деветдесет дена.

Останалите „стрелки“ могат да направят тези данни по-точни — периодът на Нептун е толкова своенравно различен от този на Плутон, че двете планети попадат в приблизително повтаряща се конфигурация само веднъж на 758 години. Огромният часовник може да бъде разчетен с желаната степен на точност през всеки един период. Но това не е лесно.

Либи се зае с разчитането веднага щом планетите започнаха да изникват пред погледа му. Той си мърмореше.

— Няма шанс да видим Плутон — оплака се на Лазар. — И се съмнявам, че ще зърнем и Нептун. Вътрешните планети ми предоставят безкрайна серия хипотези — ти знаеш не по-зле от мен, че „безкраен“ е понятие, водещо до много въпроси. Колко дразнещо е всичко това!

— Не гледаш ли на проблем; рудната му страна, синко? Можеш да получиш конкретен отговор. Или пък се отмести, за да го намеря аз.

— Разбира се, че мога да дам конкретен отговор — каза Либи сприхаво, — ако си доволен от това. Но...

— Без „но“ — коя година е, човече!

— Нека се изразя по следния начин. Времето на кораба и на Земята са изгубили връзка три пъти. Но сега те са отново ефективно синхронизирани, така че според мен откакто заминахме, са изтекли малко повече от седемдесет и четири години.

Лазар изпусна въздишка.

— Защо не каза така? — Той се беше страхувал, че Земята ще е неузнаваема..., че вероятно бяха срутили целия Ню Йорк или нещо подобно. — По дяволите, Анди, не биваше да ме плашиш така.

— Ммм... — рече Либи.

Това не представляваше повече интерес за него. Оставаше само примамливият въпрос за изобретяването на математика, която би описала елегантно две явно непримирими групи факти: експериментите на Майкълсън-Морли и данните на „Ню Фронтиърс“. Той се зае с това с радост. Ммм... Какъв бе най-малкият брой на паравеличини, абсолютно необходими, за да съдържат уголемената равнина, използвайки постулати, които потвърждават...

Това му доставяше удоволствие известно време — време условно казано, разбира се.

Корабът бе насочен във временна орбита на половин милиард мили от Слънцето с радиусен вектор, който бе нормален за равнината на Земята. Разположени по този начин, под прав ъгъл спрямо плоската форма на Слънчевата система, те се намираха на сигурно място и още дълго нямаше опасност да ги открият. По време на прехода една от ракетите на кораба бе оборудвана с новото устройство на Либи и бе изстреляна към Земята с група, готова да преговаря.

Лазар искаше да отиде. Кинг отказа да го пусне, което пък го разсърди. Кинг беше казал кратко:

— Това не е разузнавателна група, Лазар, това е дипломатическа мисия.

— За бога, човече, когато трябва, мога да съм дипломатичен!

— Без съмнение. Но ще изпратим някого, който не отива въоръжен в освежителя.

Ралф Шулц поведе групата, тъй като психодинамичните фактори на Земята бяха от първоначално значение, но бе подпомогнат от специалисти по право, военно дело и техника. Ако Фамилиите трябваше да се бият за жизненото си пространство, бе нужно да се знае каква технология, какви оръжия щяха да бъдат насочени срещу тях. По-важно обаче бе да открият дали можеше да се уреди мирно кацане. Шулц бе упълномощен от по-възрастните да предложи план, според който Фамилиите щяха да се заселят на рядко обитавания и ретрограден Европейски континент. Но беше възможно дори това да е вече направено в тяхно отсъствие, като се има предвид периода на полуразпад на радиоактивността. Можеше да се наложи Шулц да импровизира и направи други компромиси в зависимост от условията, които щеше да завари.

Отново не им оставаше нищо друго, освен да чакат.

Лазар понесе несигурността, гризейки ноктите си. Той искаше да се обяви публично фактът, че Фамилиите имаха такова голямо научно предимство, че можеха да се срещнат и разгромят най-доброто, което Земята бе в състояние да предложи. За себе си той осъзнаваше, че това е софистика. Осъзнаваше го и всеки друг член, достатъчно компетентен да прецени проблема. Знанието, само по себе си, не печелеше войни. Невежите фанатици от европейското средновековие бяха победили несравнимо по-високата ислямска култура. Архимед бе повален от обикновен войник. Варварите бяха плякосвали Рим. Либи

или някой друг можеше да създаде непобедимо оръжие, използвайки новите си познания, а може би не. И кой знаеше какви крачки в развитието си бе направило военното дело на Земята за три четвърти век?

Кинг, който бе изучавал военно дело, се притесняваше от същото, но още повече го тревожеше персоналът, с когото трябваше да работи. Фамилиите бяха всичко друго, но не и тренирани легиони. Перспективата да се опитат да накарат тези опаки индивидуалисти да се бият дисциплинирано наруши съня му.

Кинг и Лазар не споделиха тези съмнения и страхове дори със самите себе си. Всеки се опасяваше, че дори споменаването на тези неща би било равносилно на разпръскване на отрова в кораба. Но те не бяха сами в тревогите си. Половината от хората в кораба осъзнаваха нестабилността на положението си и мълчаха само защото горчивото решение да се приберат у дома ги караше да приемат опасностите.

— Капитане — каза Лазар на Кинг две седмици след като групата на Шулц се бе отправила към Земята — чудил ли си се как ще се чувстват спрямо самия „Ню Фронтърс“?

— Какво имаш предвид?

— Ами, ние отвялякохме кораба Това е пиратство.

Кинг бе изумен.

— За бога, така беше! Знаеш ли, това бе толкова отдавна, че ми е трудно да осъзная, че той някога е бил нещо по-различно от един космически кораб за мен, или пък да си спомня, че за първи път съм се качил на него чрез пиратство. — Той се замисли, след което се усмихна горчиво. — Чудя се какви ли са условията в Ковънтри сега?

— Сигурно има промени — каза Лазар. — Но ние ще се съюзим и ще разберем. Няма значение — все още не са ни хванали.

— Мислиш ли, че Слейтън Форд ще е свързан с това? След всичко, което преживя, това би била невероятна линия на поведение.

— Вероятно няма да има никакъв проблем с това — отговори сериозно Лазар. — Докато начинът, по който се сдобихме с кораба, бе меко казано неправилен, целта, за която го използвахме, бе съвсем оправдана — а именно да изучаваме звездите. Нали затова е бил построен? Връщаме го непокътнат дълго преди да очакват каквито и да

е резултати и с чисто ново устройство за ускорение. Това е много повече от всичко, на което могат да се надяват — така че те просто могат да решат да забравят за всичко и да посрещнат радостно гостите.

— Надявам се — отговори със съмнение Кинг.

Проучвателната група закъсна с два дена. Не бе получен никакъв сигнал от тях, докато не се появиха в четвъртото измерение точно преди срещата, тъй като все още не бе изобретен метод за сигнализиране от паракосмоса към ортокосмоса. Докато маневрираха за срещата, Кинг видя лицето на Ралф Шулц на екрана в контролната зала.

— Здравей, капитане! Скоро ще сме на борда, за да докладваме.

— Разкажи ми с няколко думи какво става. Веднага!

— Не знам откъде да започна. Но всичко е наред. Можем да се приберем у дома!

— Как така? Повтори!

— Всичко е наред. Вече няма разлики. Сега всеки е член на Фамилиите.

— Какво имаш предвид? — попита Кинг.

— Те го притежават.

— Какво притежават?

— Тайната на дълголетието.

— Хм. Говори разбрано. Няма никаква тайна. Никога не е имало.

— Ние нямахме тайна, но те мислеха обратното. И така — открили са я.

— Говори по-ясно — настоя капитан Кинг.

— Капитане, не може ли това да стане като се върнем на кораба?
— възпротиви се Ралф Шулц. — Не съм биолог. Водим представител на правителството — можеш да разпиташ него вместо мен.

ШЕСТА ГЛАВА

Кинг прие представителите на Земята в каютата си. Той бе уведомил Закър Барстоу и Джъстин Фут, че ще присъстват от името на Фамилиите и бе поканил доктор Гордън Харди, защото естеството на важната новина бе работа на биолозите. Либи беше там в качеството си на главен офицер на кораба, Слейтън Форд бе поканен поради уникалното си положение, въпреки че не беше заемал отговорен пост във Фамилиите след нервното разстройство в храма на Креел.

Лазар беше там, въпреки че не беше поканен, защото искаше да е там, а и бе достатъчно компетентен. Дори и капитан Кинг нямаше нищо против присъствието и прерогативите на най-възрастния член.

Ралф Шулц представи посланика на Земята пред събралата се група.

— Това е капитан Кинг, нашият командващ офицер — а това е Майлс Родни, представляващ Съвета на Федерацията — пълномощен министър и изключителен посланик — така ли точно го наричате?

— Не точно — каза Родни — въпреки че бих се съгласил с определението „изключителен“. Тази ситуация няма прецедент. Чест е за мен да се запознаем, капитане.

— Радвам се, че сте на борда, сър.

— А това е Закър Барстоу, който представлява управителния съвет на Фамилиите Хауърд, и Джъстин Фут — секретар на управителния съвет...

— Здравейте.

— Здравейте, господа.

— ... Андрю Джаксън Либи, главен инженер, доктор Гордън Харди, биолог, отговарящ за проучванията ни в областта на стареенето и смъртта.

— Мога ли да ви направя една услуга? — намеси се официално Харди.

— На вашите услуги, сър. Значи вие сте главният биолог? Имаше момент, когато можехте да направите добро на цялото човечество. Помислете за това, сър, помислете колко различни можеха да са

нещата. Но за щастие, човешката раса успя да разкрие тайната на дълголетие без помощта на Фамилиите Хауърд.

Харди беше вбесен.

— Какво имате предвид, сър? Да не би да искате да кажете, че все още се блъскате, заблуждавайки се, че сме криели някаква тайна, която сме можели да споделим при добро желание?

Родни сви рамене и разпери ръце.

— Наистина сега няма смисъл да предявяваме претенции, нали? Вашите резултати са били постигнати и от други, независимо от вас.

Капитан Кинг се намеси:

— Един момент — Ралф Шулц, Федерацията все още ли е убедена, че нашето дълголетие е забулено в „тайна“? Не им ли каза?

Шулц бе озадачен.

— Това е смешно. Не сме обсъждали този въпрос. Самите те са постигнали контролирано дълголетие и вече не се интересуват от нас в това отношение. Вярно е, че все още живее вярването, че дългият ни живот е плод на манипулация, а не на наследственост, но аз коригирах това впечатление.

— Очевидно не съвсем напълно, съдейки по това, което Майлс Родни току-що каза.

— Очевидно не. Не положих кой знае какви усилия в тази насока. Беше безполезно. Фамилиите Хауърд и тяхното дълголетие вече не са тема за разговор на Земята. Интересът, както общественият, така и на управляващите, е насочен към факта, че успяхме да осъществим успешен междузвезден полет.

— Мога да потвърдя това — съгласи се Майлс Родни. — Всеки служител, всяка осведомителна агенция, всеки гражданин, всеки учен в системата очаква с най-голямо нетърпение пристигането на „Ню Фронтърс“ — това е най-великото, най-сензационното събитие, станало след първия полет до Луната Вие сте известни, господа всички вие.

Лазар дръпна Закър Барстоу настрана и му прошепна нещо. Барстоу изглеждаше разтревожен и кимна замислено.

— Капитане... — каза той на Кинг.

— Да, Зак?

— Предлагам да помолим гостите ни да ни извинят, докато чуем доклада на Ралф Шулц.

— Защо?

Барстоу погледна към Родни.

— Мисля, че ще сме по-добре подготвени за дискусиите, ако сме запознати от нашите собствени представители.

Кинг се обърна към Родни.

— Ще ни извините ли, сър?

Лазар се намеси.

— Няма значение, капитане. Зак е твърде любезен. Бихме могли да оставим другаря Родни тук и ще говорим открито. Кажете ми, Майлс, какво доказателство имате вие и вашите приятели, че сте успели да постигнете дълголетие, както ние сме го направили?

— Доказателство? — Родни бе изумен. — Защо питате... С кого говоря? Кой сте вие, сър?

Ралф Шулц се намеси.

— Извинете — нямах възможност да приключа с представянето. Майлс Родни, това е Лазар Лонг, най-старият между нас.

— Най-старият какво?

— Той просто има предвид „най-старият“ и толкова — отговори Лазар. — Аз съм най-възрастният член. Иначе съм обикновен гражданин.

— Най-възрастният член на Фамилиите Хауърд! Защо, защо трябва да сте най-старият жив човек — помислете за това!

— Вие си помислете, — отвърна сепнато Лазар. — Престанах да се тревожа за това преди няколко века. Ще отговорите ли на въпроса ми?

— Не мога да не съм впечатлен. Карате ме да се чувствам като дете, а аз самият не съм много млад. През юни ще навърша сто и пет.

— Ако можете да докажете, че наистина сте на такава възраст, можете да отговорите и на въпроса ми. Бих казал, че сте на около четиридесет. Какво ще кажете?

— Е, да си призная, не очаквах да ме разпитвате за това. Искате ли да видите картата ми за самоличност?

— Шегувате ли се? През живота си съм имал петдесетина карти за самоличност и всички с фалшиви рождени дати. Какво друго можете да предложите?

— Един момент, Лазар — в разговора се включи капитан Кинг. — Каква е целта на въпроса ти?

Лазар се отдръпна от Родни.

— Положението е следното, капитане — ние избягахме от Слънчевата система, за да спасим кожата си, защото останалите дръвници си мислеха, че сме изобретили начин да живеем вечно и искаха да го изкопчат от нас, дори ако се наложеше да ни избият до един. Сега обаче според тях всичко върви като по мед и масло. Но изглежда невероятно смешно — птичката, която изпратиха, за да изпуши лулата на мира с нас, е все още убедена, че ние притежаваме тази така наречена тайна.

— Това ме кара да се чудя.

— Да предположим, че те не са открили начин за предотвратяване на смъртта като резултат на стареенето и все още живеят с мисълта, че ние знаем този способ? Какъв по-добър начин да ни успокоят и да ни държат в неведение от това да ни кажат, че са успели, и да ни закарат, където искат, за да ни зададат отново въпросите си?

Родни изсумтя:

— Това е нелепа идея! Капитане, не мисля, че съм тук, за да понасям всичко това.

Лазар гледаше учудено.

— Беше нелепо първия път, но се случи. Парен каша духа.

— Почакайте малко и двамата — нареди им Кинг. — Ралф, какво ще кажеш, възможно ли е това да е нагласена работа?

Шулц трескаво мислеше за това.

— Не мисля. — Той направи пауза. — Много е трудно да се каже. Разбира се, бих могъл да определя по външния вид. Повечето от нашите членове могат да бъдат разпознати сред група нормални хора.

— Но ти си психолог. Със сигурност би могъл да доловиш евентуална измама.

— Може и да съм психолог, но не правя чудеса и не владее телепатията. Не съм търсил измама. — Той се ухили глупаво. — Има друг един фактор. Толкова се развълнувах, че отново съм си у дома, че не бях в най-доброто емоционално състояние, за да забележа несъответствия, ако е имало такива.

— Значи, не си сигурен?

— Не. Емоционално съм убеден, че Майлс Родни казва истината...

— Наистина е така.

— ... вярвам, че няколко въпроса са достатъчни за изясняване на ситуацията. Той твърди, че е на сто и пет години. Можем да проверим това.

— Разбирам — съгласи се Кинг. — Хмм... ти задавай въпросите, Ралф.

— Много добре. Разрешавате ли, Майлс Родни?

— Давайте — отговори сковано той.

— Сигурно сте били на около трийсет години, когато напуснахме Земята, тъй като нас ни нямаше около седемдесет и пет години земно време. Помните ли събитието?

— Съвсем ясно. Бях чиновник в „Новак Тауър“ по това време, в канцеларията на Управителя.

Слейтън Форд беше останал някъде отзад по време на дискусията и не бе привлякъл вниманието към себе си по никакъв начин. След отговора на Родни той се изправи.

— Един момент, капитане...

— Да, какво има?

— Мога да съкратя процедурата. Ще ме извиниш ли, Ралф? — Той се обърна към представителя на Земята. — Кой съм аз?

Родни го погледна озадачено. Изражението му се промени от обикновена изненада от странния въпрос до тотално невярване и объркване.

— Защо? Вие... вие сте управителят Форд!

СЕДМА ГЛАВА

— По един. По един — викаше капитан Кинг. — Не говорете в един глас. Продължавай, Слейтън. Имаш думата. Познаваш ли този човек?

Форд изглежда Родни.

— Не, не бих казал, че го познавам.

— Значи това е постановка. — Кинг се обърна към Родни. — Предполагам, че разпознахте Форд от историческите записи. Така ли е?

Родни щеше да избухне всеки момент.

— Не! Познах го. Променил се е, но зная, че това е той. Г-н управител — моля ви, погледнете ме. Не ме ли познавате? Аз работех за вас!

— Съвсем очевидно е, че не те познава — каза сухо Кинг.

Форд поклати глава.

— Така или иначе това не доказва нищо, капитане. Тогава имаше повече от две хиляди цивилни служители в канцеларията ми. Родни може и да е бил един от тях. Лицето му ми е смътно познато както много други лица.

— Капитане... — говореше Гордън Харди. Ако разпитам Майлс Родни, бих могъл да дам мнение за това дали те наистина са открили нещо ново относно причините за стареенето и смъртта, или не.

Родни енергично поклати глава.

— Аз не съм биолог. Ще ме объркате за нула време. Капитан Кинг, моля да уредите незабавното ми връщане на Земята. Няма да търпя повече всичко това. Освен това не ме е грижа ни най-малко дали вие и вашият симпатичен екипаж ще се върнете в цивилизацията, или не. Дойдох тук, за да ви помогна, но съм отвратен.

Той се изправи.

Слейтън Форд се запъти към него.

— Спокойно, Майлс Родни, моля ви! Бъдете търпелив. Поставете се на тяхно място. И вие щяхте да сте толкова предпазлив, ако бяхте преживели това, през което са преминали те.

Родни се поколеба.

— Г-н управител, какво правите вие тук?

— Това е дълга и заплетена история. Ще ти я разкажа друг път.

— Вие сте член на Фамилиите Хауърд — сигурно е така. Това обяснява много странности.

Форд не беше съгласен.

— Не, Майлс Родни, не съм. Моля те, нека ти обясня по-късно. Казваш, че си работил за мен — и кога?

— От 2109 до момента, в който изчезнахте.

— И каква точно беше работата ти?

— По време на кризата от 2113 бях помощник-служител в отдела за икономическа статистика контролната част.

— Кой беше шеф на частта?

— Лесли Уолдрън.

— Старият Уолдрън, така ли? И какъв цвят беше косата му?

— Косата му ли? Та той беше плешив като яйце.

Лазар пришепна нещо на Закър Барстоу.

— Изглежда не съм бил тук, Зак.

— Един момент — Барстоу прошепна на свой ред — И все пак това може да е нагласено предварително — те може да са знаели, че Форд избяга с нас.

Форд продължаваше.

— Какво беше това „Свещената крава?“

— Свещената Шефе, ти не биваше да знаеш, че има подобна публикация!

— Имайте малко доверие на групата ми за разузнаване — каза сухо Форд. — Всяка седмица получавам по едно копие.

— Но какво е било това? — попита Лазар.

Родни отговори:

— Клюкарско издание, което се предаваше от ръка на ръка в офиса.

— Целта му беше да дразни началниците — добави Форд, — особено мен. — Той прегърна Родни. — Приятели, няма съмнение. Майлс и аз сме били колеги.

— И все пак аз искам да разбера нещо за новия процес на подмладяване — настояваше Харди малко по-късно.

— Мисля, че всички ние го искаме — съгласи се Кинг. Той се протегна и отново наля вино в чашата на госта — Ще ни разкажете ли за това, сър?

— Ще опитам — отговори Майлс Родни, — въпреки че ще трябва да помоля господин Харди да ме изтърпи някак. Това не е един процес, а няколко — един основен и още други. Някои от тези процеси са чисто козметични, особено за жените. А и основният процес не е подмладяващ в истинския смисъл на думата. Можете да спрете остаряването, но не можете да върнете младостта — не е възможно да превърнете един грохнал старец в момче.

— Да, да — съгласи се Харди. — Естествено, но какъв е основният механизъм?

— Състои се най-вече в заменянето на цялата кръвна тъкан на някой стар човек с нова млада кръв. Напредналата възраст, както ми казват, е основно въпрос на прогресивно натрупване на излишните отрови от метаболизма. Кръвта трябва да ги пренесе, но след време тя така се задръства с тези отрови, че процесът на пречистването не се осъществява както трябва. Така ли е, доктор Харди?

— Доста странен начин да се представят нещата, но...

— Казах ви, че не съм биотехник.

— Напълно правилно. Това е въпрос на недостиг на дифузионно налягане — той трябва да бъде такъв от кръвната страна на клетъчната стена, че да поддържа значително остър наклон, в противен случай ще настъпи прогресивна автоинтоксикация на индивидуалните клетки. Но трябва да призная, че съм малко разочарован, Майлс Родни. Основната идея на забавянето на смъртта чрез осигуряване на правилно пречистване на излишните вещества не е нова — сърцето ми тупти вече от два века и половина благодарение на еквивалентни механизми. Що се отнася до използването на млада кръв — да, това става. Поддържал съм живота на опитни животни чрез подобни кръвопреливания два пъти по-дълго, отколкото е нормално за тях. — Той спря, видът му бе разтревожен.

— Да, доктор Харди?

Харди прехапа устната си.

— Отказах се от този метод на изследване. Сметнах за необходимо да разполагам с няколко млади донори, за да спра стареенето на само едно облагодетелствано лице. Съществуваше малък, но измерим неблагоприятен ефект върху всеки един донор. По отношение на расите това бе самопоражение. Никога нямаше да има достатъчно донори, които да бъдат използвани. Следователно, сър, стигам до извода, че този метод е ограничен за една малка, избрана част от населението, така ли е?

— О, не! Не се изразих ясно, доктор Харди. Няма донори.

— Моля?

— Службата по здравеопазване и дълголетие може да осигури всякакви количества и групи кръв, която се създава извън тялото и е достатъчна за всеки.

Харди бе изумен.

— Значи това е то. — Той спря, след което продължи. — Ние пробвахме тъканна култура от костен мозък инвитро. Трябваше да сме по-настойтелни.

— Не се разстройвайте за това. Десетки хиляди техници взеха участие в този проект, преди да се стигне до значими резултати. Зная, че усилията, положени в тази насока, са били повече, отколкото техниките на атомното инженерство. — Родни се усмихна. — Виждате ли, те трябваше да постигнат някакви резултати, това бе политически необходимо — така че бяха положени всеобщи усилия. — Родни се обърна към Форд: — Когато новината за бягството на Фамилиите Хауърд стигна до всички хора, шефе, вашият безценен наследник трябваше да бъде защитен от тълпата.

Харди продължи настоятелно с въпроси относно спомагателните методи — поникването на зъбите, задържане на растежа, хормонотерапия и много други, докато Кинг не се притече на помощ на Родни, посочвайки, че главната цел на посещението му бе да се уредят подробностите около връщането на Фамилиите на Земята.

Родни кимна с глава.

— Мисля, че трябва да се върнем към деловите въпроси. Както разбирам, капитане, голям брой от хората ви в момента се намират в състояние на дълбок сън и са с понижена температура.

— Защо ли се изразява по този начин? — Лазар попита Либи.

— Да, точно така.

— Тогава за тях не би било трудно да останат в това положение още известно време.

— Моля? Защо казвате това, сър?

Родни разпери ръце.

— Управата се намира в малко смущаващо положение. С две думи има недостиг на жилища. Приемането на нови сто и десет хиляди души не може да стане за една нощ.

Отново се наложи Кинг да успокоява присъстващите. Тогава той кимна към Закър Барстоу, който се обърна към Родни:

— Не виждам какъв е проблемът, сър. Какъв е броят на населението на Северноамериканския континент сега?

— Около седем милиарда.

— И не можете да намерите място да подслоните една седемнадесета от един процент от това население? Звучи нелепо.

— Вие не разбирате, сър. — Родни се възпротиви. — Броят на населението се превърна в най-големия ни проблем. Заедно с това правото на усамотение и радост от собственото жилище или апартамент стана най-ревниво пазеното от всички граждански права. Преди да ви намерим сносно място за живеене, трябва да преустроим част от пустинята или да направим други големи промени.

— Разбирам — каза Лазар. — Политика. Не смееете да притеснявате хората, страхувайки се, че те ще се разбунтуват.

— Това не е съвсем подходящо обяснение за състоянието на нещата.

— Така ли? А може би скоро се задават общи избори, а?

— Всъщност, така е, но изборите нямат нищо общо с всичко това.

Лазар изсумтя.

Джъстин Фут заговори:

— Струва ми се, че Управата е погледнала този проблем в най-неподходяща светлина. Ние не сме бездомни емигранти. Повечето членове притежават свои собствени домове. Както много добре знаете, Фамилиите са заможни, дори богати, и по обясними причини домовете, които сме построили, са издръжливи. Сигурен съм, че повечето от тях са все още здрави.

— Без съмнение — съгласи се Родни, — но те вече са заети.

Джъстин Фут сви рамене.

— Това какво общо има с нас? Това е проблем на правителството, който трябва да се уреди заедно с хората, на които незаконно е разрешено да се настанят в нашите домове. Що се отнася до мен, аз ще слеза на Земята колкото е възможно по-скоро, ще взема заповед за изселване от най-близкия съд и ще си върна жилището.

— Не е толкова лесно. Можете да направите омлет от яйца, но не и яйца от омлет. Официално вие сте мъртви от доста години. Настоящият наемател на вашия дом е с добро положение в обществото.

Джъстин Фут се изправи и хвърли изпепеляващ поглед към пратеника на Федерацията, приличайки, както Лазар си помисли, на „мишка, хваната в ъгъла“.

— Официално мъртви! По силата на какво, сър, кажете ми? Аз бях уважаван адвокат, който тихо и почтено изпълняваше задълженията си, без да вреди на никого, а после бях арестуван без причина и принуден с бягство да спасявам живота си. А сега любезно ми заявяват, че собствеността ми е конфискувана и легалното ми съществуване като личност и гражданин е забранено, заради това стечение на обстоятелствата. Какъв вид справедливост е това? Споразумението още ли е в сила?

— Не ме разбирате правилно. Аз...

— Всичко разбирам. Ако справедливостта е в сила само когато е удобна някому, тогава Споразумението не струва дори и хартията, върху която е написано. Моят случай ще послужи за пример, сър, пример за всеки един член на Фамилиите. Ако не ми бъде върната собствеността в пълен размер, аз веднага ще предявя личен иск срещу всеки възпрепятстващ ме служител. Ще вдигна шум около този процес. В продължение на дълги години страдам от подобно неудобство — незачитане на достойнството ми, постоянни заплахи. С думи не ще бъда успокоен. Ако трябва, ще крещя от покривите на къщите.

Той спря, за да си поеме въздух.

— Той е прав, Майлс — намеси се тихо Слейтън. — Добре ще е правителството да осигури подходящ начин за справяне с това и колкото по-бързо, толкова по-добре.

Лазар улови погледа на Либи и тихо се отправи към вратата. Двамата се промъкнаха навън.

— Джъстин ще ги ангажира още час — каза той. — Хайде да слезем в клуба и да поемем някоя и друга калория.

— Наистина ли мислиш, че трябва да се оттеглим?

— Спокойно. Ако потрѣбваме на капитана, ще ни извика.

ОСМА ГЛАВА

Лазар погълна три сандвича, двойна порция сладолед и няколко бисквити, докато Либи се задоволи с по-малко. Лазар би изял повече, но бе принуден да отговаря на куп въпроси от страна на другите посетители на клуба.

— Комисарският отдел не се е съвзел съвсем — оплака се той, наливайки третата си чаша кафе. — Малките хора прекалено улесниха живота им. Либи, обичаш ли чили?

— Става.

Лазар обърса устните си.

— В Тихуана имаше ресторант, където сервираха най-доброто чили, което някога съм опитвал. Чудя се дали още е там?

— Къде е Тихуана? — попита Маргарет Уидъръл.

— Не си спомняш Земята, нали Пеги? Е, скъпа, намира се в ниската част на Калифорния. Знаеш ли къде е това?

— Не мислиш ли, че съм учила география? В Лос Анджелис е.

— Близичко е. Вероятно си права — засега.

Съобщителната система на кораба се обади:

— Главен астрогатор, явете се при капитана в контролната зала!

— Това е за мен! — каза Либи и забързано излезе навън.

Съобщението бе повторено, след което се чу:

— Всички да се подготвят за ускорение! Всички да се подготвят за ускорение!

— Почва се отново, приятели. — Лазар се изправи, пооправи поличката си и последва Либи, подсвирквайки си.

*„Ето ме, Калифорния, идвам
там, откъдето започнах...“*

Корабът потегли, а звездите бавно гаснеха. Капитан Кинг бе напуснал контролната зала, придружен от госта си — пратеника от

Земята Майлс Родни бе останал изключително впечатлен. Твърде вероятно бе да поиска нещо за пиене.

Лазар и Либи останаха в контролната зала. Нямаше какво да правят. За приблизително четири часа корабно време корабът щеше да остане в паракосмоса, преди да възвърне нормалната си скорост в близост със Земята.

Лазар запали цигара.

— Какво смяташ да правиш, когато се върнеш, Анди?

— Не съм мислил за това.

— Добре ще е да се замислиш. Настъпили са някои промени.

— Вероятно ще си отида у дома за известно време. Не мога да си представя, че Озаркс се е променил.

— Хълмовете ще са същите, предполагам, но може би хората са се променили.

— Как?

— Помниш ли, че ти казах, че ми бе дотегнало от Фамилиите и за около век прекъснах контактите си с тях? Общо взето те бяха станали толкова самодоволни и затъпели от пиене, че не можех да ги понасям. Страхувам се, че ще заварим почти всички в това състояние, след като вече се надяват да живеят вечно. Дългосрочни инвестиции, не забравяй да си сложиш дъждобран, когато вали — от този род неща.

— Не теб дълголетието не ти се е отразило по този начин.

— Подходът ми е различен. Никога не съм имал основателна причина да живея вечно — все пак, както посочи Гордън Харди, аз съм само трето поколение резултат от плана Хауърд. Аз просто си живеях, без да се тревожа за това. Но моето отношение не е обичайно. Вземи например Майлс Родни — уплашен е до смърт да се заеме с нова ситуация, както трябва, защото се страхува да не разстрои някого и да не засегне установени привилегии.

— Зарадвах се, когато Джъстин му се изперчи. — Либи се заехи. — Не съм предполагал, че той е способен на това.

— Някога да си виждал малко кученце да гони голям пес от двора си?

— Мислиш ли, че Джъстин ще удържи на своето?

— Разбира се, с твоя помощ.

— С моя?

— Кой знае нещо за устройството ти, освен аз от това, което си ми казвал.

— Всичко е записано подробно в документите.

— Но не си предал тези документи на Майлс Родни. Земята се нуждае от твоето устройство, Анди. Чу какво каза Родни за натиска на населението. Ралф ми каза, че за да има човек дете, трябва разрешение от правителството.

— Какво по дяволите казваш!

— Това е факт. Можеш да бъдеш сигурен, че щеше да има огромна емиграция, ако съществуваха прилични планети, където да се отиде. Ето тук е мястото на твоето устройство. С негова помощ пътуването към звездите става реално. Те ще трябва да се спазарят с нас.

— Това разбира се не е точно мое устройство. Малките хора го създадоха.

— Не бъди толкова скромнен. То е твое. А ти искаш да подкрепиш Джъстин, нали?

— Разбира се, че искам.

— Тогава ще го използваме, за да се спазарим. Вероятно аз лично ще сторя това. Но това не е точно същността на въпроса. Ще трябва някой да извърши известно проучване, преди да започне емиграция в големи мащаби. Хайде да се включим в бизнеса с недвижимо имущество, Анди. Ще преградим това ъгълче от Галактиката и ще видим какво може да ни предложи.

Либи почеса носа си и се замисли за това.

— Звучи добре, предполагам, но след като се отбия у дома.

— Не е нужно да се бърза. Ще намеря някоя хубава, чиста яхтичка, около десет хиляди тона, и ще я оборудваме с твоето устройство.

— Какво ще използваме вместо пари?

— Пари ще има. Ще основа корпорация-майка, докато все още мога, с достатъчно права, за да можем да правим, каквото си поискаме. Ще има и дъщерни корпорации за различни цели и ще прехвърлим дребния интерес към тях. Тогава...

— Това ми звучи като работа, Лазар. Мислех си, че ще се забавляваме.

— Глупости, няма да се суетим около това. Ще назнача някого да управлява местния офис и да се грижи за книгата и легалността — някой като Джъстин. А може и самият Джъстин.

— Добре тогава.

— Ти и аз ще обикаляме и ще се грижим за каквото трябва. Наистина ще се забавляваме.

И двамата мълчаха дълго. Не бе нужно да говорят. Най-накрая Лазар рече:

— Анди...

— Да?

— Смяташ ли да проучиш тази шега с „новата кръв за старите“?

— Сигурно, по-късно.

— Мислех за това. Между нас казано, юмруците ми не са толкова бързи, колкото бяха преди един век. Вероятно силата ми естествено намалява. Но знам едно — започнах да обмислям начинанието с недвижимото имущество едва след като чух за този нов процес. Това ми разкри нови перспективи. Улавям се да мисля за хилядолетия — а аз никога не съм се притеснявал за нещо по-далечно във времето от една седмица.

Либи отново се засмя.

— Като че ли остаряваш.

— Някои биха казали, че е крайно време. Сериозно, Анди, мисля, че точно това правя. Последните два века и половина бяха моето юношество, така да се каже. Толкова дълго живея, а не съм научил повече за последните отговори, важните отговори, отколкото Пеги Уидъръл. Хората като нас — Земяните — никога не са имали достатъчно време, за да се заемат с важните неща. Капацитетът е голям, а времето е недостатъчно, за да се използва пълноценно. Когато се стигне до значимите въпроси, може отново да сме станали маймуни.

— Как предлагаш да се заемем с важните неща?

— Откъде да знам? Попитай ме отново след около петстотин години.

— Мислиш ли, че ще е по-различно?

— Мисля. Поне ще имам време да се поровя и открия някои интересни факти. Вземи например боговете на Джокейрите...

— Това не бяха богове, Лазар. Не бива да ги наричаш така.

— Разбира се, че не бяха. Предполагам, че те са същества, които са имали достатъчно време, за да помислят здравата. Някой ден, след около хиляда години, възнамерявам да вляза в храма на Креел, да го погледна в очите и да му кажа: „Хауди, какво знаеш ти, което аз не зная?“

— Това би могло да е нездравословно.

— Поне ще разкрием картите си. Така и не се задоволих с развоя на събитията там. Не бива да има нещо във Вселената, в което човек да не може да си пъхне носа — така сме създадени и предполагам, че това си има обяснение.

— Вероятно няма никакви обяснения.

— Да, може би това е една огромна шега без никакъв смисъл. — Лазар се изправи, протегна се и се почеса по ребрата — Но ще ти кажа следното, Анди, каквито и да са отговорите, винаги ще има една маймуна, която ще продължава да се катери и да се оглежда, за да провери какво вижда дотогава докато дървото издържи.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.